

IGU

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
V LJUBLJANI

PROSTORSKI RAZVOJ SADJARSTVA NA SLOVENSLEM V ZADNJIH
SEDEDESETIH LETIH, NJEGOVO SEDANJE STANJE IN PERS -
PEKTIVE V LUČI REGIONALNO-GOSPODARSKE IN REGIONALNO-
FUNKCIONALNE TRANSFORMACIJE

Prispevek k problematiki socialnogeografskega spremi-
njanja slovenske pokrajine

III. DEL

Borut BELEC

LJUBLJANA, Aškerčeva cesta 12.

Ljubljana 1976

044 4-110

Inštitut za geografijo univerze v Ljubljani

PROSTORSKI RAZVOJ SADJARSTVA NA SLOVENSKEM V ZADNJIH
SEDEMESETH LETIH, NJEGOVO SEDANJE STANJE IN PERS -
PEKTIVE V LUČI REGIONALNO-GOSPODARSKE IN REGIONALNO-
FUNKCIONALNE TRANSFORMACIJE

Prispevek k problematiki socialnogeografskega spremi-
njanja slovenske pokrajine

II. DEL

Naročnik: Raziskovalna skupnost Slovenije
Sklad Borisa Kidriča - Ljubljana

Nosilec naloge:
Dr. Borut Belec
izr. prof.

Direktor:
Dr. Vladimir Klemenčič
redni univ. prof.

Vladimir Klemenčič

Ljubljana 1976

V S E B I N A

	Stran
OB DRUGEM DELU RAZISKAVE SADJARSTVA NA SLOVENSKEM	1
1. PRIDELEK SADJA	4
1.1. Splošne značilnosti	4
1.2. Pridelek sadja po sadnih vrstah leta 1972 in 1973 (tabeli 1,2)	5
2. NEKAJ TRŽNIH ZNAČILNOSTI SLOVENSKEGA SADJARSTVA	14
2.1. Splošna oznaka	14
2.2. Odkup sadja v Sloveniji leta 1973 (tabele 3-4)	15
2.3. Dovoz sadja zasebnih pridelovalcev na živilski trg	22
3. STRUKTURA SADJARSKIH POVRŠIN V SLOVENIJI	26
3.1. Splošne značilnosti in zajemanje podatkov (Anketi A, B)	26
3.2. Struktura sadjarskih površin in pridelek družbenih kmetijskih organizacij (tabela 6)	32
3.3. Struktura sadjarskih površin družbenega sektorja po mikro-, mezo in makroregijah (tabeli 7,8)	35
3.4. Intenzivne in druge sadjarske površine v zasebnem lastništvu. Struktura in pridelek (tabela 9)	39

3.5. Struktura intenzivnih kooperativnih in drugih sadjarskih površin v zasebnem lastništvu po mikro-, mezo in makroregijah (tabeli 10,11)	41
3.6. Družbeni in intenzivni zasebni (kooperativni in drugi) nasadi po sadnih vrstah. Prikaz po mikro-, mezo- in makroregijah	43
3.7. Intenzivni nasadi (tabeli 14,15)	47
4. METODOLOGIJA GEOGRAFIJE SADJARSTVA	54
4.1. Metodološka načela sadjarske tipologije in regionalizacije	54
4.2. Tipološki elementi (variabli) sadjarske pokrajine (tabeli 16,17)	55
4.3. Tipološki elementi sadjarske pokrajine na primeru izbranih regij (tabela 18)	71
5. GEOGRAFSKA TIPOLOGIJA IN REGIONALIZACIJA SADJARSTVA	77
5.1. Tipi sadjarskih regij (tab.19, tipogr.1-10)	77
5.2. Regionalna razširjenost tipov sadjarske pokrajine (tabela 20, karta 2)	81
6. KORELACIJA OPREDELITVENIH ELEMENTOV SADJARSKE POKRAJINE	84
6.1. Korelacijsko razmerje med ekološkimi razmerami, koncentracijo sadjarstva, deležem družbenih sadovnjakov in spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72	84

	Stran
6.2. Korelacijsko razmerje med koncentracijo sadjarstva, deležem družbenih sadovnjakov in spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72	86
6.3. Korelacijsko razmerje med deležem družbenih sadovnjakov in spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72	88
6.4. Korelacija tipoloških elementov v izbranih sadjarskih regijah	89
7. PROSTORSKI RAZVOJ SADJARSTVA NA SLOVENSKEM V SEDEMEDESETIH LETIH, NJEGOVO SEDANJE STANJE IN PERSPEKTIVE V LUČI REGIONALNO-GOSPODARSKE IN REGIONALNO-FUNKCIONALNE TRANSFORMACIJE II. DEL	95
Sklepni pregled	
8. VIRI IN LITERATURA	103
9. SEZNAM PRILOG	107

OB DRUGEM DELU RAZISKAVE SADJARSTVA NA SLOVENSKEM

Proučevanje sadjarstva na Slovenskem je bilo zamišljeno kot večletno v dveh fazah. Prvi del raziskave je avtor sklenil leta 1974. V njej so bile na osnovi statističnega, arhivskega in katastrskega gradiva prikazane razvojne značilnosti sadjarstva starejše dobe, v obdobju med obema vojnama, v letih 1945 do 1963 in stanje našega sadjarstva danes. Posebej je avtor prikazal strukturo plantažnih nasadov, sestavo in razporeditev nasadov po sadnih vrstah in lastništvo sadjarskih površin. Kot izhodišče za statistično ovrednotenje in izdelavo kart mu je služila geografska regionalizacija sadjarstva. Jedro prvega dela raziskave predstavljajo ugotovitve dinamike spreminjanja sadjarskih površin v obdobjih 1896-1955 in 1955-1972 in njen vpliv na prostorsko preobrazbo sadjarske pokrajine v Sloveniji.

Drugi del raziskave izhaja iz osnovne metodološke obdelave sadjarstva v prvem delu in z njim sklepamo proučevanje slovenskega sadjarstva. V prvih dveh poglavjih smo zato obdelali pridelek sadja in nekaj tržnih značilnosti slovenskega sadjarstva, kar smiselno dopolnjuje prvo fazo raziskave. Ker se je pokazala potreba po podrobnih proučitvah učinkov, ki so privedli do današnjega stanja prostorske razporeditve in strukture sadjarstva v Sloveniji, smo dokaj obsežen del raziskovalnega programa namenili njegovemu kvantitativnemu ovrednotenju. V poglavju o obsegu in strukturi sadjarskih površin v Sloveniji ugotavljamo obseg in razširjenost sadjarskih površin, ki močno odstopa od stanja po katastru in deloma tudi statistike. S tem namenom smo anketirali vse družbene kmetijske organizacije s sadjarsko proizvodnjo. Hkrati smo z anketo dobili vpogled v nekatere strukturne značilnosti nasadov (npr. njihovo stopnjo intenzivnosti, vzgojno obliko,

mikrolokacijo ipd.) in v stanje intenzivnih družbenih in zasebnih sadjarskih površin, ki jih statistika ne registrira. Ker se podatki nanašajo na površine po posameznih sadjarskih mikro-, mezo- in mikroregijah in ker lahko z vidika sodobne sadjarske proizvodnje računamo le na te nasade, pomeni takšen metodološki pristop tudi prispevek k načrtovani sadjarski rajonizaciji in projektiranju obnove v Sloveniji, koristno pa bodo služili tudi za interpretacijo kart sadjarstva v slovenskem nacionalnem atlasu.

Močan poudarek drugega dela raziskave je na geografski metodologiji in tipologiji sadjarstva. Proučevanje v tej smeri so med drugim vzpodbudile metodološke raziskave v okviru Komisije za agrarno tipologijo in delovne skupine za ruralno planiranje ter razvoj pri Mednarodni geografski zvezi. Avtor je na strokovnih srečanjih te komisije in na drugih mednarodnih zborih rezultate proučevanja metodologije specialnih kultur preverjal in posredoval strokovni javnosti. Pri tem izhaja iz kompleksne analize in ovrednotenja geografskih elementov, dejavnikov, struktur in procesov ter njihovih učinkov v pokrajini. S pomočjo ekoloških, agrarno in socialnogeografskih dejavnikov ali njihovih kompleksov opredeljuje različne tipe sadjarske pokrajine in njihovo razširjenost v Sloveniji. Razvojne parametre, nakazane v prvem delu raziskave, je bilo s pomočjo takšne metodologije mogoče dokončno izvrednotiti, prav tako pa regionalno nadrobneje diferencirati mnoge obče probleme.

Tipologija sadjarstva dobro osvetljuje sedanje stanje slovenskega sadjarstva in njegove fiziognomske učinke v pokrajini, z ovrednotenjem nekaterih elementov pa smo nakazali tudi možnosti za njegov nadaljnji razvoj. Korelacija opredelitvenih elementov sadjarske pokrajine je

obenem omogočila preverjanje rezultatov, doslednejše ovrednotenje razvojnih parametrov in določneje opredelila vzroke za današnje stanje, strukture in razširjenost sadjarstva v Sloveniji.

Tako zastavljen program drugega dela raziskave je zahteval zelo obsežno obdelavo statističnih virov o sadjarstvu, še posebej dokumentacije tipoloških elementov v izbranih sadjarskih regijah, saj smo zbrali in mehanografsko obdelali podatke za vsa naselja oziroma katastrske občine v njihovem obsegu. Enako velja za izvedbo in obdelavo sadjarske ankete.

Zaradi finančnih sredstev smo nekoliko odstopili od zastavljenega raziskovalnega programa. Omejiti smo morali število in obseg sondnih terenskih raziskav, izdelavo nekaterih kart, opustiti obdelavo domače predelave sadja ipd., kar pa gledano v celoti ni povzročilo pomembnejše programske modifikacije.

Statistične podatke o pridelku in odkupu sadja ter tipologiji sadjarstva je dokumentarno obdelala tov. Darka Uranjek (IGU). Kartografske priloge so delo Božene Antonič (IGU). Pri sestavi in ovrednotenju ankete o sadjarstvu v Sloveniji je sodeloval dipl. ing. Aleksander Kravos s Kmetijskega zavoda v Mariboru, medtem ko je korelacijska razmerja obdelala prof. dr. Tonka Jurejevčič z Visoke ekonomske komercialne šole v Mariboru. Imenovanim se za sodelovanje najlepše zahvaljem, prav tako vsem kmetijskim organizacijam, ki so mi omogočile izvedbo ankete.

1. PRIDELEK SADJA

1. 1. Splošne značilnosti

Pridelek sadja zaradi alternativne rodnosti ne narašča vzporedno z večanjem sadjarskih površin. Po podatkih statistike je bil najvišji pridelek v obdobju 1965 - 1974 dosežen leta 1967, ko je znašal 119.100 ton, najnižji pa v letu 1972, ko smo pridelali komaj 35.000 ton. Pridelovanje sadja je trenutno v stagnaciji (1,5).

Najpomembnejši je vsakoletni pridelek jabolk. V poprečju desetih let je znašal okoli 51.100 ton in močno niha, saj smo v letih 1967, 1969 in 1974 pridelali 78 do 86.000 ton, v letih 1965, 1971 in 1972 pa 17.500 do 33.700 ton. Pri ostalih sadnih vrstah nihanja niso tako velika, pa tudi doseženi pridelki daleč zaostajajo.

Pridelek hrušk je bil v 10-letnem obdobju precej ustaljen (poprečno okoli 12.000 ton), s izjemo leta 1972, ko je bil izredno slab, komaj 5.600 ton. Tudi pridelek breskev kot tretji najpomembnejši sadni vrsti je dokaj ustaljen in se v tem obdobju giblje okoli 5 do 6.000 ton letno. Močnejše je nihanje pridelka črnega ribeza (od 700 do 1600 ton). Pridelek češpelj nekaj tisoč ton letno pomeni malo v prometu s sadjem in se pretežno predela doma. Pridelek češenj kot izrazitega tržnega sadeža, pomembnega nekaj tudi v slovenskem izvozu sadja, pa stegnira oziroma nazaduje. Njegovo 10-letno poprečje znaša 3.730 ton. Sadovnjaki so zavzemali leta 1973 okoli 36.000 ha ali 7,8 % sadjarskih površin v državi ²⁾, na SR Slovenijo pa je prišlo še največ pridelka jabolk (8,4 %), hrušk (10,4 %) in breskev (10,9 %). Češenj smo pridelali 6,1 %, orahov pa 4,1 %.

Druge vrste sadja pomenijo v zveznem pridelku relativno malo, tako češplje in slive 1,6 %, marelice 1,4 %, višnje 0,3 %, olive 1,5 % in smokve 1,1 %. V manj rodnem letu 1972 so bili deleži SR Slovenije precej nižji. Le breskev smo takrat pridelali 9,5 % zveznega pridelka, hrušk in jabolk pa 6,1 % oz. 5,7 %.

1. 2. Pridelek sadja po sadnih vrstah leta 1972 in 1973 (tabeli 1,2)

Pomen posameznih sadjarskih področij na Slovenskem smo lahko razbrali že iz prvega dela te raziskave in sicer poglavja, ki obravnava razširjenost sadjarstva, delež podružbljenih površin, sestavo in razporeditev nasadov po sadnih vrstah ter intenzivne nasade (3,4). Na tem mestu želimo zato samo še dopolniti dosedanje obravnavo slovenskega sadjarstva s podatki o pridelku sadja po posameznih občinah.

Analiza pridelka sadja temelji na statističnih obrazcih Zveznega zavoda za statistiko. Obrazca PO-32 b zajemata poročilo o doseženih pridelkih zgodnjega sadja v družbenem lastništvu in na zasebnih gospodarstvih, obrazca PO - 33 a in PO-33 b pa pridelek ostalega sadja. Pridelke južnega sadja zajema obrazec PO-34. Za analizo smo izbrali dve različni letini. V letu 1973 je bil sadni pridelek precej večji od tistega v letu 1972, pri jabolkah kar za 116 % in pri hruškah za 163 %.

Po pridelku jabolk je na prvem mestu občina Maribor, na katero je prišlo leta 1972 27,7 % in leta 1973 11,7 % slovenskega pridelka. Na drugem mestu je občina Žalec z 9,1 % oz. s 5,4 % in na tretjem občina Slovenske Konjice s 5,2 %. Enak delež v letu 1973 je imela tudi občina Ilirska Bistrica. Na vse ostale občine je prišlo manj kot po 4 % republiš-

kega pridelka jabolk, na okoli polovico občin celo manj kot po 1 %.

Po pridelku hrušk so močno v ospredju občine Nova Gorica (19,6 % oz. 12,9 %), Maribor (12,9 % oz. 14,2 %) in Krško (12,8 % oz. 12,1 %). Več kot 4 % republiškega pridelka hrušk so imele še občina Lenart (5 % oz. 5,5 %), leta 1972 pa občini Koper (6,9 %) in Ajdovščina (4,4 %). Podobno kot pri jabolkah pridelava tudi pri hruškah okoli polovica občin manj kot po 1 % republiškega pridelka.

Največ češpelj in sliv pridelajo v občini Maribor (11,5 % oz. 10,9 %), Brežice (8,6 % oz. 4,7 %) in Ptuj (4,8 % oz. 6,4 %). Več kot po 4 % tega sadja so še pridelali leta 1972 v občinah Ljubljana-Vič-Rudnik (4,3 %), Ormož (5,6 %), Radvljica (6,5 %), Nova Gorica (7,9 %) in Brežice (8,6 %), leta 1973 pa v občinah Sevnica (5,7 %), Lenart (6,4 %) in Ilirska Bistrica (7,5 %). Okoli polovica občin ima manj kot po 1 % republiškega pridelka.

Za pridelok breskev je značilna izredno močna koncentracija v občini Nova Gorica, kjer so v letih 1972 in 1973 pridelali okoli 60 % vseh breskev v Sloveniji. Na drugem mestu je občina Piran z 9,1 % oz. s 7,9 %, nato pa sledita občini Koper (5,9 % oz. 5 %) in Izola (4,6 % oz. 5,4 %). Več kot 4 % republiškega pridelka breskev je imela v letu 1972 še občina Krško (5,2 %). V celoti je pridelovanje breskev močno koncentrirano na primorsko območje, velika večina (okoli 5/6) slovenskih občin pa ima manj kot po 1 % republiškega pridelka.

Največ pridelka orehov pride na občine Nova Gorica (9,9 % oz. 5,9 %), Sežana (7,5 % oz. 5,3 %), Tolmin (4,2 % oz.

1972 7,9 %) in Maribor (5 % oz. 8,3 %). Več kot po 4 % republiškega pridelka v letu 1972 so imele še občine Ajdovščina (18,3 %), Žalec (6,6 %) in Koper (4,2 %), v letu 1973 pa občini Murska Sobota (4,6 %) in Ptuj (4,1 %). Nad polovica občin ima manj kot po 1 % republiškega pridelka.

Pridelek češenj je osredotočen v občinah Nova Gorica (17,4 % oz. 12 %), Ajdovščina (7,5 % oz. 4,2 %), Koper (7,9 % oz. 4,9 %) in Maribor (5,2 % oz. 6,2 %). Več kot po 4 % republiškega pridelka imata v letu 1972 še občini Ljubljana Moste-Polje (6,9 %) in Sežana (4,5 %), v letu 1973 pa občina Ptuj (6,1 %), Žalec (4,5 %) in Sevnica (4,3 %). Nad polovica občin ima manj kot 1 % republiškega pridelka.

Še bolj skoncentriran je pridelek višenj, ki ga je največ v občinah Sežana (21, % oz. 9,9 %), Maribor (14 % oz. 11,2 %), Murska Sobota (8,8 % oz. 16,6 %), Lendava (9,6 % oz. 10,8 %) in Litija (8,3 % oz. 8,6 %). Več kot po 4 % slovenskega pridelka višenj sta imeli v letu 1973 še občini Ptuj (6,9 %) in Sevnica (4,1 %). Dve tretjini občin imata manj kot po 1 % republiškega pridelka.

Marelic pridelajo največ primorske občine Ajdovščina (28,3 % oz. 19,8 %), Nova Gorica (23,8 % oz. 13,5 %) in Koper (7,3 % oz. 4 %), precej še občina Maribor (6,5 % oz. 11 %). V letu 1973 je pridelek marelic presegel 4 % republiškega pridelka še v občinah Brežice (8 %), Sevnica (7,1 %) in Murska Sobota (4,1 %). V dveh tretjinah slovenskih občin pridelajo manj kot po 1 % republiškega pridelka.

Tab. 1:

PRIDELEK SADJA V SLOVENIJI PO SADNIH VRSTAH LETA 1972 in 1973 (v q)

občina	jabolka		hruške		češnje in slive		češnje		višnje		breskve		marelice		orehi	
	1972	1973	1972	1973	1972	1973	1972	1973	1972	1973	1972	1973	1972	1973	1972	1973
SR Slovenije	174.962	100,0	55.737	100,0	26.284	100,0	17021	100,0	838	100,0	64729	100,0	2443	100,0	3646	100,0
	378.065	100,0	146.889	100,0	100.646	100,0	31438	100,0	1309	100,0	74559	100,0	3319	100,0	20815	100,0
Ajdovščina	1.985	1,1	2.455	4,4	633	2,4	1271	7,5	7	0,8	1832	2,8	680	28,3	659	18,3
	1.850	0,5	1.524	1,0	395	0,4	1360	4,2	6	0,5	2285	3,0	691	19,8	698	3,5
Brežice	750	0,4	1.380	2,5	2.273	8,6	124	0,7	4	0,5	2187	3,4	76	3,1	117	3,2
							784	2,5	14	1,1	2887	3,8	264	8,0	173	0,8
Celje	2.230	1,3	221	0,4	340	1,3			30	3,6	120	0,2			10	0,3
	4.413	1,1	803	0,5	709	0,7	214	0,7	2	0,2	126	0,2	25	0,8	136	0,7
Cerknica	636	0,4	410	0,7	415	1,6	12	0,1	1	0,1						
	5.235	1,4	2.309	1,6	1.783	1,8	26	0,1	3	0,2					168	0,8
Črnomelj	36				21	0,1	44	0,3					1	0,0	5	0,1
	7.676	2,0	952	0,6	2.069	2,1	204	0,6			60	0,1	7	0,2	411	2,0
Domžale	2.006	1,1	296	0,5	252	1,0	119	0,7	6	0,7	6	0,0	19	0,8	48	1,3
	3.123	0,8	981	0,7	298	0,3	235	0,7	9	0,7	14	0,0	25	0,8	332	1,6
Dravograd	248	0,1	3	0,0	205	0,8										
	1.342	0,4	428	0,3	91	0,1									172	0,8
Gornja Radgona	4.748	2,7	361	0,7	170	0,6	145	0,9	28	3,5	29	0,0	26	1,1	50	1,3
	8.843	2,3	859	0,6	330	0,3	319	1,0	35	2,7	208	0,3	13	0,4	123	0,7
Grosuplje	826	0,5	214	0,4	161	0,6	128	0,8	4	0,5					27	0,7
	3.921	1,0	1.093	0,7	729	0,7	398	1,3	8	0,6	3	0,0			142	0,7
Hrastnik	470	0,3	33	0,0	17	0,0	37	0,2			29	0,0	5	0,2		
	5.523	1,5	1.461	1,0	317	0,3	145	0,5			66	0,1	23	0,7	48	0,2
Idrija	128	0,1	70	0,1	62	0,2	27	0,2							55	1,3
	486	0,1	138	0,1	186	0,2	16	0,0			2	0,0			262	1,3

občina	jabolka		hruške		češplje in slive		češnje		višnje		breskve		marelice		orehi	
Ilirska Bistrica	266	0,2			691	2,6	31	0,2								
	16.030	4,3	133	0,1	7456	7,5	171	0,5	3	0,2					317	1,5
Izola	58	0,0	145	0,3	44	0,2	220	1,3	5	0,6	2955	4,6	20	0,8	28	0,7
	45	0,0	210	0,2	65	0,1	165	0,5	5	0,4	4012	5,4	10	0,3	28	0,1
Jesenice	405	0,2	336	0,6	342	1,3	360	2,1	7	0,8	21	0,0	40	1,6	17	0,5
	1.239	0,3	1068	0,7	296	0,3	209	0,7	6	0,5	26	0,1	42	1,3	66	0,3
Kamnik	1.928	1,1	397	0,7	118	0,4	56	0,3	3	0,4	1	0,0	3	0,1	45	1,3
	3.449	0,9	902	0,6	253	0,3	84	0,3	2	0,2	2	0,0	2	0,1	228	1,1
Kočevje	110	0,1	37	0,0	41	0,2									7	0,2
	2.383	0,6	576	0,4	439	0,4	14	0,0			3	0,0	3	0,1	137	0,7
Koper	595	0,3	3828	6,9	438	1,7	1340	7,9	32	3,6	3800	5,9	178	7,3	153	4,2
	413	0,1	2589	1,8	337	0,3	1541	4,9			3753	5,0	133	4,0	239	1,1
Kranj	4.668	2,7	1001	1,8	463	1,8	230	1,4	17	2,0	22	0,0	35	1,4	116	3,2
	12.267	3,2	5482	3,7	1127	1,1	427	1,4	28	2,1	28	1,0	51	1,5	217	1,0
Krško	5.859	3,3	7075	12,8	745	2,8	411	2,4	9	1,1	3383	5,2	40	1,6	108	2,9
	10.270	2,7	17758	12,1	2206	2,2	838	2,7	21	1,6	2081	2,7	78	2,4	579	2,8
Laško	686	0,4	270	0,5	47	0,2	29	0,2			12	0,0			10	0,3
	4.672	1,2	1473	1,0	494	0,4	374	1,2			56	0,1			272	1,3
Lenart	2.730	1,6	2791	5,0	527	2,0	77	0,5	6	0,7	225	0,3	39	1,6		
	6.472	1,7	8015	5,5	6419	6,4	228	0,7	19	1,5	86	0,1	60	1,8	288	1,4
Lendava	950	0,5	277	0,5	484	1,8	82	0,5	84	9,6	69	0,1	22	0,9	39	1,1
	2.055	0,5	543	0,4	1920	1,9	184	0,6	143	10,8	209	0,3	128	3,9	580	2,8
Litija	312	0,2	24	0,0	240	0,9	327	1,9	70	8,3	95	0,1	13	0,5		
	10.601	2,8	5483	3,7	1274	1,3	842	2,7	112	8,6	273	0,4	13	0,4	333	1,6
Ljubljana- Bežigrad	1.559	0,9	310	0,6	101	0,4	245	1,4	4	0,5	8	0,0	18	0,7	8	0,2
	2.525	0,6	507	0,3	114	0,1	252	0,8	5	0,4	9	0,0	23	0,7	35	0,1
Ljubljana- Center	19	0,0	18	0,0	6	0,0	3	0,0					1	0,0		
	84	0,0	54	0,0	21	0,0	6	0,0			1	0,0	2	0,1		

Ljubljana Moste- Polje	2.651	0,9	1632	2,9	412	1,6	1174	6,9			12	0,0			49	1,3
	2.921	0,8	2021	1,4	457	0,5	1174	3,7							50	0,2
Ljubljana Šiška	3.404	1,9	655	1,2	271	1,0	249	1,5	5	0,6	38	0,0	35	1,4	13	0,4
	7.135	1,9	955	0,7	326	0,3	464	1,5	4	0,3	39	0,1	44	1,3	63	0,2
Ljubljana Vič- Rudnik	3.126	1,8	1721	3,1	1139	4,3	187	1,1	10	1,1	58	0,1	27	1,1	95	2,6
	8.957	2,3	4204	2,9	1468	1,5	683	2,2	12	0,9	57	0,1	37	1,2	596	2,9
Ljutomer	1.801	1,0	161	0,3	435	1,7	46	0,3	6	0,7	85	0,1	4	0,2		
	7.550	2,0	396	0,3	671	0,6	141	0,4	13	1,0	62	0,1	10	0,3	140	0,7
Logatec	443	0,3	294	0,5	48	0,2	10	0,1							16	0,4
	1.388	0,4	346	0,2	124	0,1	21	0,1								
Maribor	48.471	27,7	7132	12,9	2966	11,5	887	5,2	120	14,0	1613	2,5	158	6,5	182	5,0
	43.959	11,7	20718	14,2	10923	10,9	1992	6,2	148	11,2	2021	2,7	379	11,0	1703	8,3
Metlika	7.266	1,9	1184	0,8	2985	3,0	250	0,8			120	0,2	1	0,0	209	1,0
Mozirje	319	0,2	95	0,2	22	0,1	139	0,8							13	0,4
	2.039	0,5	722	0,5	418	0,4	207	0,7							678	3,3
Murska Sobota	3.827	2,2	697	1,3	478	1,8	333	1,9	75	8,8	260	0,4	43	1,8		
	11.089	2,9	1686	1,1	2726	2,7	1120	3,6	217	16,6	547	0,7	135	4,1	941	4,6
Nova Gorica	1.789	1,0	10879	19,6	2090	7,9	2964	17,4	11	1,2	39162	60,9	556	23,8	357	9,9
	3.392	0,9	18821	12,9	2692	2,7	3799	12,0	20	1,5	44705	59,9	460	13,5	1214	5,9
Novo mesto	2.074	1,2	441	0,8	369	1,4	232	1,4	9	1,1	62	0,1	9	0,4	29	0,8
	7.321	1,9	2201	1,5	2597	2,6	446	1,4	5	0,4	115	0,2	11	0,1	413	2,0
Ormož	4.486	2,6	747	1,3	1480	5,6	197	1,2	27	1,3	460	0,7	42	1,7	33	0,8
	10.255	2,7	2792	1,9	3810	3,8	562	1,8	42	3,2	488	0,7	56	1,7	506	2,4
Piran	340	0,2	480	0,9	220	0,8	440	2,6	20	2,3	2830	9,1	47	1,9	104	2,9
	198	0,1	455	0,3	138	0,1	280	0,9	10	0,8	5860	7,9	25	0,8	62	0,3
Postojna	1.003	0,2	95	0,0	1.010	1,0	1	0,0							206	1,0

Ptuj	6.472	3,7	1626	2,9	1205	4,8	501	2,9	20	2,3	768	1,2	70	2,9	26	0,7
	10.316	2,8	3097	2,1	6405	6,4	1902	6,1	91	6,9	1573	2,0	104	3,1	860	4,1
Radlje ob Dravi	957	0,5	204	0,4	165	0,6	1	0,0	4	0,5	7	0,0			7	0,2
	4.062	1,1	608	0,4	632	0,6	56	0,2	1	0,1	11	0,0	7	0,1	207	1,0
Radovljica	3.536	2,0	1291	2,3	1699	6,5	327	1,9	22	2,4	20	0,0	39	1,6	122	3,3
	13.069	3,5	2839	1,9	2193	2,2	301	1,0	20	1,5	18	0,0	43	1,3	422	2,0
Ravne na Koroškem	1.612	0,9	761	1,4	236	0,9	32	0,2					6	0,2	18	0,5
	2.370	0,7	1182	0,8	659	0,6	42	0,1					2	0,1	31	0,1
Ribnica	786	0,4	289	0,5	58	0,2	57	0,3								
	2.220	0,6	1054	0,7	89	0,1	79	0,3							17	0,1
Sevnica	6.743	3,9	56	0,1	96	0,4	533	3,1	4	0,5	84	0,1	24	1,0	87	2,4
	14.463	3,9	2260	1,5	5682	5,7	1360	4,3	54	4,1	388	0,5	235	7,1	318	1,5
Sežana	60	0,0	140	0,3	266	1,0	767	4,5	176	21,0	1009	1,6	11	0,5	268	7,5
	1.239	0,3	732	0,5	2207	2,2	1087	3,5	129	9,9	1131	1,5	19	0,6	1077	5,3
Slovenj Gradec	699	0,4	180	0,3	418	1,6	34	0,2							53	1,5
	583	1,4	1146	0,8	482	0,4	71	0,2							128	0,6
Slov. Bistrica	3.501	2,0	1353	2,3	394	1,1	117	0,7			49	0,1	3	0,1	13	0,4
	9.995	2,6	5051	3,4	3374	3,4	910	2,9	1	0,1	156	0,2	16	0,5	270	1,3
Slov. Konjice	977	5,2	186	0,3	126	0,5	93	0,5	5	0,6	32	0,0	7	0,3	10	0,3
	15.753	4,3	2014	1,4	1878	1,9	185	0,6	10	0,8	104	0,2	12	0,4	551	2,6
Šentjur pri Celju	6.512	3,7	191	0,3	144	0,5	205	1,2			4	0,0	3	0,1	6	0,5
	8.029	2,1	382	0,3	831	0,7	268	0,9	1	0,1	14	0,0	1	0,0	95	0,5
Škofja Loka	1.008	0,6	358	0,6	126	0,5	256	1,5	2	0,2			2	0,1	77	2,1
	2.294	0,6	1246	0,8	201	2,2	512	1,6	4	0,3	2	0,0	3	0,1	509	2,4
Šmarje pri Jelšah	3.792	2,2	24	0,0	316	1,2	294	1,7	10	1,1	8	0,0	56	2,3	3	0,1
	12.308	3,3	890	0,6	2795	2,8	617	2,0	37	2,8	92	0,2	70	2,1	327	1,6

Tolmin	350	0,2	151	0,3	400	1,5	47	0,3	1	0,1	5	0,0			152	4,2
	1.023	0,3	347	0,3	1142	1,1	65	0,2	4	0,3	10	0,0			1638	7,9
Trbovlje	100	0,1	60	0,1	150	0,6	82	0,5	2	0,2	22	0,0	11	0,5	10	0,3
	1.256	0,3	390	0,3	510	0,5	285	0,9	6	0,5	85	0,1	15	0,5	134	0,6
Trebnoje	712	0,4	148	0,3	437	1,7	123	0,7	7	0,8	38	0,1	5	0,2	86	2,4
	3.944	1,0	1221	0,8	1927	1,9	295	0,9	19	1,5	49	0,1	10	0,3	250	1,2
Trzin	1.110	0,6	531	1,0	573	2,4	187	1,1							41	1,1
	2.127	0,5	1069	0,7	1311	1,3	390	1,2							64	0,3
Velenje	2.501	1,4	120	0,2	40	0,2	400	2,4	5	0,6	80	0,1	9	0,4	12	0,3
	8.400	2,3	2944	2,0	500	0,5	840	2,7	20	1,5	400	0,5	20	0,6	400	1,9
Vrhnika	1.177	0,7	287	0,5	167	0,6	157	0,9								
	1.858	0,5	948	0,6	1666	1,7	367	1,2	5	0,4	12	0,0	33	1,0	114	0,5
Zagorje	3.200	0,7	175	0,3	96	0,4	86	0,5			9	0,0			2	0,0
	4.579	1,3	669	0,5	244	0,2	241	0,8			15	0,0	3	0,1	114	0,5
Zalec	16.009	9,1	640	1,2	488	1,9	624	4,7	12	1,2	219	0,3	24	1,0	240	6,6
	20.652	5,4	1879	1,3	1485	1,5	1414	4,5	13	1,0	298	0,4	28	0,8	479	2,3

Pridelek južnega sadja je om-ejen na primorske občine. Oliv pridelajo največ v občini Koper, smokey v občini Ajdovščina, Koper in Nova Gorica, kakijev v občinah Nova Gorica in Piran in mandeljnev v občinah Koper in Piran.

Tabela 2:

Pridelek južnega sadja v Sloveniji leta 1972 in 1973 (vq)

občina	olive		smokve		kakiji		mandeljni	
SR Slovenija	2.015	100,0	1.516	100,0	2.140	100,0	394	100,0
	2.220	100,0	1.679	100,0	1.797	100,0	329	100,0
Ajdovščina			588	38,8	86	4,0	5	1,3
			446	26,6	89	5,0	4	1,1
Izola	158	7,9	37	2,4	56	2,6	32	8,1
	156	7,0	54	3,2	70	3,9	36	7,0
Koper	1.137	56,4	352	23,2	153	7,2	136	34,5
	1.144	51,5	342	20,4	45	2,5	114	51,6
Nova Gorica			371	24,5	1.045	48,8	2	0,5
			536	31,9	793	44,1	6	2,9
Piran	730	35,7	168	11,1	800	37,4	210	53,3
	920	41,5	140	8,3	600	33,4	150	35,2
Sežana							9	2,3
			161	9,6	200	11,1	19	2,2

2. NEKAJ TRŽNIH ZNAČILNOSTI SLOVENSKEGA SADJARSTVA

2. 1. Splošna oznaka

Količine svežega sadja, zbrane preko organiziranega odkupa oziroma prodaje, so bile neglede na slabše ali boljše letine precej izenačene. V obdobju 1965-74 se njegova vsakoletna količina giblje med 20 in 23.000 tonami, kar pomeni, da rezen v letih 1967 in 1972 z najvišjim in najnižjim pridelkom odkupimo komaj dobro četrtino do slabe tretjine pridelanega sadja. Nekaj se ga proda še na živilskih trgih, neposredno iz nasadov, na domu ipd., vendar je razlika med pridelanim in odkupljenim sadjem vendarle izredno velika. Čeprav podatki o pridelkih niso povsem zanesljivi (ocene), moramo ugotoviti, da pridelamo sadje dokaj negospodarno izkoriščamo (1,7).

Delež posameznih sadnih vrst v količini tržnega sadja variira iz leta v leto; v poprečju pride okoli 45 % na jabolka, 15 % na breskve, 5 % na češnje in 26 % na ostalo sadje (hruške, češplje, slive, jagode, ribez itd.). Okoli tri četrtine odkupljenega sadja je iz družbenih sadovnjakov. Ta delež je posebno visok pri jabolkah in breskvah. Bazejno sadje je namreč znatno manj kakovostno, a tudi odkup je slabo organiziran. Pretežni del jabolk kupujemo za predelavo in le neznatne količine kot namizna jabolka (1,8).

Precej sadja prihaja od drugod. Od 24.500 ton svežega sadja (vključno z namiznim grozdjem), odkupljenega leta 1974, ga je bilo kar 70 % iz drugih republik. Izven Slovenije smo kupili 68 % jabolk, 63 % breskev, 100 % marelic in 89 % sliv. Precejšnje količine sadja uporabimo za predelavo, na primer leta 1974 30.431 ton, vendar je predelovalna industrija od

te količine s slovenskim sadjem pokrila le 40 %. V drugih republikah kupujemo predvsem tiste vrste sadja, ki so v Sloveniji deficitarne, npr. višnje, marelice in maline, pa tudi precej breskev, češenj in jabolk, čeprav bi marsikaj od tega lahko odkupili doma (1,11,13). V zadnjem času vse pogosteje tudi uvažamo sadje.

2. 2. Odkup sadja v SR Sloveniji leta 1973 (tabele 3-4)

V tem poglavju želimo v kratkem prikazati odkup sadja kot ga je mogoče analizirati po metodologiji Zavoda SR Slovenije za statistiko (5). Pri tem smo uporabili podatke mesečne evidence odkupa kmetijskega blaga od zasebnih pridelovalcev preko kmetijskih zadrug, kombinatov, trgovskih in industrijskih organizacij (obrazec TRG-31/73) ter podatke o odkupu od družbenih gospodarstev (obrazec TRG-33/73). Obdelali smo leto 1973, ko je bil pridelek sadja nadpovprečno visok. Količina odkupljenega sadja v Sloveniji in njegova vrednost je razvidna iz tabele 3, delež vrednosti odkupa po občinah pa iz tabele 4.

Odkup sadja v SR Sloveniji leta 1973

vrsta sadja	družbeni sektor		zasebni sektor		skupaj	
	kg	din	kg	din	kg	din
namizna jabolka	9,296.649	30,505.249	402.195	1,069.288	9,698.844	31,574.537
jabolka za predelavo	941.451	1,055.605	1,337.070	1,008.566	2,278.521	2,064.171
sveže slive	130.096	282.658	937.063	1,238.724	1,067.159	1,521.382
češnje in višnje	13.080	78.422	456.606	2,396.033	469.686	2,474.455
marelice in breskve	2,646.394	12,035.841	516.863	2,151.174	3,163.257	14,187.015
drugo sadje	5,037.636	17,833.907	1,491.345	9,824.840	6,528.981	27,658.307

Od skupne odkupne vrednosti sadja, ki je v letu 1973 dosegla 79.480.307 din, je na prvem mestu odkup namiznih jabolk s 39,7 %, nakar sledijo marelice in breskve s 17,9 %, češnje in višnje s 3,1 % jabolka za predelavo z 2,6 % in sveže slive z 1,9 %. Kategorija ostalega sadja zavzema 34,8 % celotne vrednosti odkupa. Vloga zasebnega sektorja je pri odkupu relativno majhna, saj pride nanj komaj 22,3 % odkupne vrednosti, pri posameznih vrstah sadja pa je njegov delež naslednji: namizna jabolka 3,4 %, jabolka za predelavo 48,9 %, sveže slive 81,4 %, češnje in višnje 96,8 %, marelice in breskve 15,2 % in drugo sadje 35,5 %. Če primerjamo količino odkupljenega sadja s pridelkom v tem letu (tabela 1) ugotovimo, da je pomembnejši le odkup jabolk, marelic in breskev. Od pridelka jabolk smo namreč odkupili 31,7 % (družb. s., 27,1 %), od pridelka marelic in breskev pa 40,6 % (družb. s. 33,9 %). Odkup svežih sliv predstavlja komaj 10,6 % (družb. s. 1,3 %) pridelka, a češenj in višenj 14,3 % (družb. s. 0,4 %). V kategoriji ostalega sadja (brez južnega), ki zajema hruške in orehe, smo odkupili 38,9 % pridelka (družb. s. 30 %).

Tabela 4:

- 18 -

Odkup sadja po občinah leta 1973 *

občina	skupaj		družbeni sektor		zasebni sektor	
	din	%	din	%	din	%
SR Slovenija	79,480.307	100,0	61,791.682	100,0	17,688,625	100,0
Ajdovščina	228.799	0,3	-	-	228.799	1,3
Brežice	2,003.869	2,5	1,145.442	1,9	858.427	4,9
Celje	380.802	0,5	15.418	0,0	365.384	2,1
Črnomelj	801.734	1,0	3.170	0,0	798.564	4,5
Domžale	7.924	0,0	-	-	7.924	0,0
Dravograd	337.720	0,4	209.775	0,3	127.945	0,7
G. Radgona	2,100.449	2,7	1,996.217	3,2	104.232	0,6
Grosuplje	76.536	0,1	76.536	0,1	-	-
Idrija	185.673	0,2	-	-	183.673	1,0
Ilirska Bistrica	477.050	0,6	168.398	0,3	308.652	1,8
Izola	1,993.735	0,2	1,459.999	2,4	533.736	3,0
Jesenice	90	0,0	-	-	90	0,0

* Zajeto le sadje, ki smo ga odkupili v SR Sloveniji

občina	skupaj	dln	%	drubeni sektor	dln	%	zasebni sektor	dln	%
Kamnik	633.716	0,8	-	633.716	1,0	-	-	-	-
Kočevje	12.148	0,0	-	-	-	-	12.148	0,0	-
Koper	2.382.740	3,0	1,243.128	2,0	1,139.612	6,4	-	-	-
Kranj	307.130	0,4	209.918	0,0	277.212	1,6	-	-	-
Krško	8.891.546	11,2	7,286.942	11,9	1,604.604	9,1	-	-	-
Lasko	16.108	0,0	-	-	16.108	0,1	-	-	-
Lenart	1.478.520	1,9	1,478.520	2,4	-	-	-	-	-
Lendava	52.500	0,1	52.500	0,0	-	-	-	-	-
Litija	861.262	1,1	329.679	0,5	531.583	3,0	-	-	-
Ljubljana-Be- žigrad	12.443	0,0	-	-	12.443	0,0	-	-	-
Ljubljana Moste- Polje	51.895	0,1	-	-	51.895	0,3	-	-	-
Ljubljana-Siška	5.642	0,0	-	-	5.642	0,0	-	-	-
Ljubljana Viš- Rudnik	282.714	0,4	282.714	0,5	-	-	-	-	-
Ljutomer	2,177.342	2,7	1,877.734	3,0	299.608	1,7	-	-	-
Logatec	166.220	0,2	-	-	166.220	0,9	-	-	-

občina	skupaj		družbeni sektor		zasebni sektor	
	din	%	din	%	din	%
Maribor	11,193.117	14,1	9,238.402	15,0	1,954.715	11,1
Metlika	119.728	0,2	-	-	119.728	0,7
Mozirje	445.800	0,6	445.800	0,7	-	-
Murska Sobota	579.719	0,7	512.657	0,8	67.062	4
Nova Gorica	13,037.770	16,4	10,620.904	17,3	2,416.866	13,7
Novo mesto	2.916	0,0	2.746	0,0	170	0,0
Ormož	2,495.787	3,1	2,364.807	3,8	130.980	0,7
Piran	3,066.587	3,9	2,365.193	3,8	701.394	4,0
Postojna	151.382	0,2	-	-	151.382	0,9
Ptuj	2,391.643	3,0	2,372.282	3,8	19.361	0,1
Radovljica	4,613.425	5,8	2,293.155	3,7	2,320.270	13,1
Ravne na Koroškem	122.164	0,2	122.164	0,2	-	-
Ribnica	19.158	0,0	-	-	19.158	0,1
Sevnica	1,568.774	2,0	1,418.657	2,3	150.117	0,9
Sežana	471.247	0,6	401.562	0,7	69.685	0,4
Slovenj Gradec	71.206	0,0	71.206	0,1	-	-
Slov. Bistrica	1,421.564	1,8	903.180	1,5	518.384	2,9
Slov. Konjice	2,645.519	3,3	2,495.143	4,0	150.376	0,9
Šentjur	1,298.630	1,6	1,298.630	2,1	-	-
Škofja Loka	499.948	0,6	-	-	499.948	2,8

občina	skupaj		družbeni sektor		privatni sektor	
	din	%	din	%	din	%
Šmarje pri Jelšah	1,809.468	2,3	1,474.296	2,4	335.172	1,9
Tolmin	108.474	0,1	-	-	108.474	0,6
Trbovlje	7.661	0,0	-	-	7.661	0,0
Trebnje	36.226	0,0	920	0,0	35.306	0,2
Tržič	4.780	0,0	-	-	4.780	0,0
Velenje	296.450	0,4	210.782	0,4	85.668	0,5
Vrhnika	34.819	0,0	-	-	34.819	0,2
Žalec	5,042.038	6,4	4,889.390	7,9	152.648	0,9

Največ sadja so odkupili v občinah Nova Gorica (16,4 %), Maribor (14,1 %), Krško (11,2%) in Žalec (6,4 %), skupaj v vrednosti 38,164.471 din, kar predstavlja 48 % celotne vrednosti odkupa v SR Sloveniji. V teh štirih občinah je prišlo na družbeni sektor 32,035.638 din vrednosti odkupa ali 51,8 % celotne vrednosti odkupa v tem sektorju. Na zasebne pridelovalce je prišlo 6,128.833 din ali 34,6 % celotne vrednosti odkupa v zasebnem sektorju. Precej odkupljenega sadja (preko 3 % vrednosti odkupa v SR Sloveniji) je prišlo na občine Radovljica (5,8 %), Piran (3,9 %), Slovenske Konjice (3,3 %) in Ormož (3,1 %). Med njimi izstopa pri odkupu od zasebnih pridelovalcev s 13,1 % celotne vrednosti odkupa v zasebnem sektorju občina Radovljica, ki je tako s občino Nova Gorica na prvem mestu. Tudi iz teh podatkov je dobro razviden bolj ali manj sadjarski značaj posameznih regij v Sloveniji.

Primerjajmo še količino odkupljenega sadja s pridelkom v treh občinah z najmočnejšim odkupom. Upoštevali bomo le odkup jabolk, marelic in breskev. Od pridelka jabolk so tako v občini Nova Gorica odkupili le 6,8 %, v občini Maribor 48,6 %, v občini Krško pa 70,1 %. Breskev in marelic so odkupili v občini Nova Gorica 30,6 %, Maribor 33,6 % in Krško 39,3 %.

2. 3. Dovoz sadja zasebnih pridelovalcev na živilski trg

K osvetlitvi problematike tržnih razmer v sadjarstvu prispevajo tudi podatki o dovozu sadja zasebnih pridelovalcev na živilski trg. Povzeti so po mesečnih poročilih oziroma statističnem obrazcu TRG-13 za leto 1973 in se nanašajo na 6 tržnih centrov - Ljubljano, Maribor, Celje, Kranj, Tržič in Škofjo Loko (5). Le v teh centrih so namreč na tržnicah pobirali tržno takso in vodili evidenco. Med močnejšimi tržnimi centri sta prav gotovo Novo mesto in Koper, ki pa kot takšna nista registrirana.

Količina in vrednost pridelkov zasebnih pridelovalcev, ki jih ti pripeljejo na posamezne živilske trge v Sloveniji, je razvidna iz tabele 5. Če primerjamo količino tega pridelka s količino odkupljenega sadja v SR Sloveniji, ugotavljamo, da je delež prodanega sadja na živilskih trgih dokaj pomemben. Pri jabolkah zajema 10,1 %, svežih slivah 40,7 %, češnjah in višnjah 90,6 % ter marelicah in breskvah 39,7 % vsega odkupljenega sadja. Ob primerjavi s količino odkupljenega sadja od zasebnih proizvajalcev prihaja pomen zasebne prodaje na živilskih trgih še bolj do veljave, saj preseže pri jabolkah, breskvah in marelicah celo za več kot dvakrat količino, odkupljenega sadja od zasebnih pridelovalcev (glej tabelo 2).

Med živilskimi trgi izstopa zelo izrazito Ljubljana. Od skupne vrednosti pridelkov na vseh šestih živilskih trgih v Sloveniji, ki znaša 45,009.732 din, pride nanjo kar 38,467.976 din ali 85,5 %.

Količina in vrednost pridelkov sadja zasebnih pridelovalcev na nekaterih
živilskih trgih Slovenije leta 1973

Tab.5

vrsta sadja	Ljubljana kg din	Maribor kg din	Celje kg din	Kranj kg din	Tržič kg din	Škofja Loka kg din	Skupaj kg din
jabolka	751.290 4,115.012	71.650 362.410	78.600 380.150	49.600 245.200	26.680 185.560	2.904 12.830	980.724 5,301.162
hruške	465.620 3,606.115	33.900 154.450	38.450 252.150	33.690 231.850	4.030 29.880	1.000 9.000	576.690 4,283.445
sveže slive	349.940 2,289.400	40.000 193.000	20.550 114.800	21.800 133.600	270 1.710	1.500 12.000	434.060 2,744.510
češnje in višnje	357.200 4,596.980	18.200 164.440	23.800 305.000	20.000 230.000	5.200 52.000	1.000 11.000	425.400 5,359.420
marelice in breskve	110.440 9,345.610	48.000 443.500	40.700 374.200	25.000 200.000	29.450 278.850	12.900 109.000	1,256.490 10,751.160
celi orehi	25,950 400.330	5.120 68.850	21.030 261.800	460 8.610	290 4.390	5 150	52.855 744.130
luščeni orehi	106.635 6,991.857	744 52.140	7.365 339.600	690 37.400	1.615 91.500	5 400	117.054 7,512.897
sveže smokve	57.870 614.060	120 1.800	3.400 34.000	1.650 16.320	370 3.070	- -	63.410 669.250
jagode	226,600 3,726.100	22.800 414.000	8.500 133.800	17.000 282.000	1.100 18.000	- -	276.000 4,573.900

vrsta sadja	Ljubljana	Maribor	Celje	Kranj	Tržič	Škofja Loka	Skupaj
	kg din	kg din	kg din	kg din	kg din	kg din	kg din
maline	-	670	2.450	-	-	-	3.120
	-	9.380	44.750	-	-	-	54.130
drugo sveže sadje	56.272	1.100	9.550	-	3.880	-	70.802
	430.919	22.000	68.500	-	31.520	-	552.939
suhe slive	260.710	4.000	8.650	890	480	-	274.730
	2,351.593	24.000	72.900	7.210	4.430	-	2,460.133
suhe smokve	-	30	-	158	70	-	258
	-	-	-	1.656	700	-	2.656

3. STRUKTURA SADJARSKIH POVRŠIN V SLOVENIJI

3. 1. Splošne značilnosti in zajemanje podatkov

(Anketi A,B)

Ena poglavitnih nalog v tej fazi raziskave je bila ugotoviti dejanska stanja sadjarskih površin v Sloveniji. V Osredju našega zanimanja so bili predvsem intenzivni nasadi v družbenem in zasebnem lastništvu, tj. nasadi, s katerimi lahko z vidika sodobne sadjarske proizvodnje računamo. Znano je, da so katastrski podatki o površinah sadovnjakov močno nerealni. Tako smo imeli po podatkih katastra leta 1955 v Sloveniji 27.979 ha sadovljanekov, do leta 1972 pa bi se naj njihova površina povečala na 43.631 ha ali za 55,9 %, relativni delež pa od 1,38 % na 2,15 % celokupne površine (3,80; 4,128). Takšen visok delež si lahko razlagamo le z dejstvom, da prišteva kataster v kategorijo sadovnjakov tudi razne vrste travnih površin s sadnim drevjem, pri katerih gre največkrat za ekstenzivne ostarele visokodebelne kmečke nasade, ki nikakor ne zaslužijo tega imena. Gotovo so v tej kategoriji ^{tudi} opuščeni ekstenzivni nasadi družbenega sektorja. Trend naraščanja površin je nedvomno povezan z obnovo nasadov na družbenih kmetijskih gospodarstvih, v manjši meri tudi pri zasebnikih v ekološko ugodnih sadjarskih pokrajinah. V prva poveljna leta spadajo strnjeno zasajeni sadovnjaki s srednje visokim ali visokim deblom, v kasnejše pa sadovnjaki s palmetno vzgojo. Večji del teh smo posadili v obdobju 1960 - 1965. Od približno 3000 ha plantažnih sadovnjakov v družbenem in zasebnem lastništvu jih je okrog 10 % v zelo dobrem stanju, kakih 40 % v dobrem do zadovoljivem, okrog 30 % v slabem stanju, približno 20 % pa je zanemarjenih in propadajo (6,185).

Realnejše kot katastrske so statistične navedbe sadjarskih površin. Statistika je registrirala leta 1975 v Sloveniji 36.198 ha sadovnjakov, od tega 32.156 ha zasebnih in 4.042 ha družbenih (2), leta 1973 pa še 40.441 ha, od tega 35.274 ha v zasebnem in 5.167 ha v družbenem lastništvu (3,34). Hkrati nam daje dokaj točen vpogled v obseg in strukturo plantažnih nasadov, ki so v letu 1973 zavzemali 4.305 ha ali 10,6 % sadjarske površine. Pri tem je prišlo 3.663 ha ali 85,09 % na družbeni in 642 ha ali 14,91 % na zasebni sektor (3,59,65). Največ plantaž (3,57) je v občini Maribor, kjer zavzemajo 940 ha ali 12 % tamkajšnjih sadnih površin. Od tega je 776 ha jablanovih in 122 ha hruškovih nasadov, preostanek pa pride na nasade breskev. Na drugem mestu je občina Nova Gorica s 518 ha, od česar pride skoraj 400 ha na plantaže breskev in okrog 100 ha na plantaže hrušk. Plantaže zavzemajo v tej občini največji delež v Sloveniji - celo 58 % tamkajšnjih nasadov. Zelo močno je še zastopana občina Lenart, kjer je 351 ha plantaž (15,3 % sadnih površin), od tega 301 ha jablanovih. Pomembnejše so še plantaže v občinah Gornja Radgona (155 ha), Ormož (207 ha), Ptuj (190 ha), Slovenske Konjice 118 ha), Žalec (123 ha), Šmarje (125 ha), Šentjur (98 ha), Se^hvina (119 ha), Krško (238 ha) in Koper (122 ha). V občini Krško zavzemajo 32,1 % tamkajšnjih sadovnjakov, zelo visok delež pa tudi še v občinah Slovenske Konjice (27,9 %), Sevnica (25,2 %), Koper (23,4 %), Šentjur (22,7 %) in Ormož (17,4 %).

Da bi se še bolj približali dejanskemu stanju in razporeditvi sadjarskih površin, hkrati pa da bi dobili vpogled v njihovo strukturo z vidika elementov, ki jih statistika neregistrira, smo anketirali vse družbene kmetijske organizacije s sadjarsko proizvodnjo. Teh je v Sloveniji 47. Podatke o kooperativnih in zasebnih sadjarskih površinah nam je posredovalo 34 družbenih kmetijskih organizacij.

V vprašalniku, ki je zajel proizvodnjo družbene kmetijske organizacije, smo razčlenili rodne in nerodne (mlade) nasade po sadnih vrstah in sadjarskih begijah. Ugotovili smo stopnjo intenzivnosti obdelave nasada, njegovo vzgojno obliko in mikrolokacijo, predvideno opustitev in obnovo v prihodnjih 5 letih ter pridelek v letih 1974 in 1975.

Po stopnji intenzivnosti smo razlikovali intenzivne, pol-intenzivne in ekstenzivne nasade, po načinu vzgoje pa okrogle in ploščene drevesne oblike (palmeto), gosti nasad (pillar) in rekonstruirane goste nasade. Ker je za fiziognomijo nasada razen vzgojne oblike pomembna tudi mikrolokacija, smo razlikovali ravninske nasade, nasade z obdelovalnimi potmi in nasade na terasah. Od posameznih fiziognomskih tipov zavisi značaj obdelovalnega procesa, vsak zase pa specifično oblikuje pokrajinski pejzaž. Značilna krajinska odstopanja nastajajo tudi znotraj samega sadjarskega tipa pokrajine, pri čemer se oblikujejo določeni podtipi sadjarske pokrajine.

Vprašalnik za zasebni sektor je zajel le intenzivne nasade in sicer v kooperativni kot zasebni proizvodnji. Vseboval je podatek o številu kmetov lastnikov nasada in številu organiziranih kooperantov, vsi drugi elementi pa so ostali enaki kot v vprašalniku za proizvodnjo družbenih kmetijskih organizacij (anketi A, B).

Podatke, ki smo jih zbrali z anketiranjem in se nanašajo na stanje koncem leta 1975, lahko ovrednostimo kot realne, še posebno tiste, ki zadevajo lastno proizvodnjo družbenih kmetijskih organizacij. Na vprašalnik so odgovorile vse anketirane organizacije; njihovo število znaša blizu 70, vendar

Anketa A
(vzorec)

Kmetijska organizacija -----
TOZD -----

Lastna proizvodnja

SADJARSTVO - ANKETA

Skupna površina vseh sadovnjakov . . . ha, od tega v
SADJARSKI REGIJI^x . . . . .
SADNA VRSTA . . . . ., ha . . . od tega : .

	<u>rodni nasadi</u>	<u>nerodni nasadi</u>
Intenzivni n-asadi ha	. . . . .	. . . . .
Polintenzivni nasadi ha	. . . . .	. . . . .
Ekstenzivni nasadi ha	. . . . .	. . . . .
Okrogle drevesne oblike ha	. . . . .	. . . . .
Sploščene drevesne oblike ha	. . . . .	. . . . .
Gosti nasadi - pillar ha	. . . . .	. . . . .
Rekonstruirani gosti nasadi ha	. . . . .	. . . . .
Ravninski nasadi ha	. . . . .	. . . . .
Nasadi z obdelovalnimi potmi ha	. . . . .	. . . . .
Nasadi na terasah ha	. . . . .	. . . . .
Predvidena opustitev(krčenje) nasadov v prihodnjih 5 letih ha	. . . . .	. . . . .
Predvidena obnova nasadov v prihodnjih 5 letih ha	. . . . .	. . . . .
Pridelok v letu 1974 v tonah	. . . . .	. . . . .
Pridelok v letu 1975 v tonah	. . . . .	. . . . .

^xAnketo izpolnili po sadnih vrstah za vsako sadjarsko regijo posebej. Priložena sta seznam sadjarskih regij in karta, ki naj služita za krajevno opredelitev sadnih vrst.

Kmetijska organizacija .....
TOZD .....

Intenzivni sadovnjaki v zasebnem sektorju

SADJARSTVO - ANKETA

Skupna površina sadovnjakov .....ha , od tega , v
SADJARSKI REGIJI^x.....
SADNA VRSTA .....ha ..... , od tega v
kooperacijski proizvodnji ha .....
Struktura nasadov je naslednja:

	<u>Rodni nasad</u>	<u>Nerodni nasad</u>
Okrogle drevesne oblike ha	.....	.....
Sploščene drevesne oblike ha	.....	.....
Gosti nasadi-pillar ha	.....	.....
Ravninski nasadi ha	.....	.....
Nasadi z obdelovalnimi potmi ha	.....	.....
Nasadi na terasah ha	.....	.....
Predvidena opustitev(krčenje) nasadov v prih. 5 letih ha	.....	.....
Predvidena obnova nasadov v prihodnjih 5 letih ha	.....	.....
Pridelek v letu 1974 v tonah	.....	.....
Pridelek v letu 1975 v tonah	.....	.....
Število kmetov lastnikov nasadov	.....	.....
Število organiziranih koo- perantov	.....	.....

^xAnketo izpolnili po sadnih vrstah za vsako sadjarsko regijo posebej. Priložena sta seznam sadjarskih regij in karta, ki naj služita za krajevno opredelitev sadnih vrst.

Zajeti in razčleniti vse intenzivne nasade v zasebnem sektorju.

nekatero med njimi nimajo sadjarske proizvodnje. Nekoliko manj zanesljivi so podatki, ki smo jih dobili od družbenih kmetijskih organizacij za zasebne sadjarske površine, ker so te največkrat navajale le površine v kooperaciji. Enako velja za navedbe pridelka zasebnih pridelovalcev, saj vodijo kmetijske organizacije največkrat statistično evidenco le za odkup. Z dodatnimi poizvedbami smo zato skušali te in podobne pomanjkljivosti (npr. o številu kmetov lastnikov in organiziranih kooperantov ter njihovih sadjarskih površinah) odpraviti ali vsaj oblažiti.

Zbiranje podatkov na osnovi ankete je trajalo polne štiri mesece, ker mnoge kmetijske organizacije nanjo niso odgovorile dovolj natančno, pri nekaterih pa smo morali urgirati. Kritično je tudi treba ugotoviti, da bi nekatera anketna vprašanja zahtevala obrazložitev. Ker iz ankete ni bilo dovolj določno razvidno ali je vključiti nasade jagodičevja, smo organizacije, ki tega niso navedle, dodatno zaprosili še za tak podatek. Poseben problem pri izpolnjevanju vprašalnika je predstavljala krajevna opredelitev sadnih vrst po sadjarskih regijah. Karta teh regij v merilu 1:400 000 (3), ki je bila^V ta namen priložena skupaj s seznamom regij (3, 70-72), nekaterim organizacijam očitno ni zadoščala za docela zanesljivo opredelitev makrolokacije nasadov. V takih primerih (največkrat so bile to organizacije z zemljiščem na meji različnih sadjarskih regij) smo zaprosili za navedbo kraja ali katastrske občine, kjer se nasadi nahajajo, nakar smo te sami uvrstili v ustrezno regijo.

Menimo torej, da nam je vprašalnik omogočil dokaj dober vpogled v dejanski obseg in strukturo nasadov družbenega sektorja ter intenzivnih zasebnih sadjarskih površin. Hkrati smo dobili podatke o stvarni razširjenosti nasadov po manjših po-

krajinskih enotah, tj. sadjarskih regijah. Ti podatki skupaj s kartografskim prikazom razširjenosti nasadov odlično dopolnjujejo statistični prikaz sadjarstva po občinah in sile problematične podatke katastra. Služili bodo lahke vseh tistim, ki se ukvarjajo z načrtovanjem in razenissacijo kmetijstva, še posebej sadjarstva.

3. 2. Struktura sadjarskih površin in pridelok družbenih kmetijskih organizacij (tabela 6)

Po podatkih ankete so imele družbene kmetijske organizacije v SR Sloveniji ob koncu leta 1975 3597,5 ha sadjarskih površin. Med njimi je bilo 2883,1 ha ali 80,1 % intenzivnih nasadov, 263,2 ha ali 7,9 % polintenzivnih in 451,2 ha ali 12 % ekstenzivnih nasadov. Med intenzivnimi nasadi je 429,5 ha ali 14,9 % mladih.

Prevladujejo sploščene drevesne oblike (palmeta), ki zavzamejo 1926,7 ha ali 53,6 % sadjarskih površin. Na okrogle drevesne oblike, grm in grmič (jagode) pride 1221 ha ali 34 % površin. Gostih nasadov (pillar) je 332,6 ha ali 9,2 %, rekonstruiranih gostih nasadov pa 117,2 ha ali 3,2 % površin.

Večina nasadov, 1457,4 ha ali 40,5 % sadjarskih površin, je ravninskih, nasadov z obdelovalnimi potmi je 1122,4 ha ali 31,2 % in nasadov na terasah 1017,7 ha ali 28,3 % površin.

Po podatkih ankete nameravajo v prihodnjih letih družbene kmetijske organizacije opustiti 840,7 ha sadovnjakov in obnoviti 882,2 ha.

Največ sadovnjakov ima Agrokombinat Maribor in sicer 462 ha ali 12,8 % vseh družbenih nasadov. Od tega je 416 ha jablan in 200 ha terasnih nasadov. Na drugem mestu je Agrokombinat

Lenart s 374 ha ali 10,4 % družbenih nasadov. Med njimi močno prevladujejo nasadi z obdelovalnimi potmi (323 ha) in ekstenzivni nasadi (236 ha). Jablane zavzemajo 315 ha. Sledi Slovin, Kmetijstvo Ormož z 271,5 ha ali 7,5 % družbenih nasadov, s 167,9 ha jablan in skoraj 100 ha terasnih sadovnjakov. Na četrtem mestu je Kmetijsko kombinat Vipava-Šempeter pri Novi Gorici z 235 ha (120 ha hrušk in 115 ha breskev), na petem pa Agrokombinat Krško z 222,8 ha (100,8 ha jablan). Navedena kmetijska gospodarstva imajo skupaj 1565,3 ha ali 43,5 ha družbenih površin. Prek 100 ha sadovnjakov ima še naslednjih 9 družbenih gospodarstev: Kmetijski kombinat Ptuj 187,3 ha, Kmetijska zadruga Slovenske Konjice 142,5 ha, Kmetijska zadruga Selnica ob Dravi 142 ha, Hmezad, sadjarstvo Mirošan - Petrovče 132 ha, Vinogradniško gospodarstvo Kapela 128 ha, Hmezad, kmetijstvo Šmarje 121,5 ha, Kmetijski kombinat Šasavje, Sevnica 111,5 ha, Kmetijski kombinat Radgona 104,5 ha in Agraria Koper 104 ha. Vseh 14 imenovanih kmetijskih organizacij ima kar 2738,6 ha ali 76,1 % družbenih sadovnjakov v Sloveniji.

Tabela 6

Struktura sadjarskih površin in pridelok sadja v družbenih kmetijskih organizacijah (v ha)

kmetijska organizacija	mikrore-gija	sadna vrsta	površina		intenzivni nasadi		polintenzivni nasadi		ekstenzivni nasadi		okrogle drevesne oblike grm, grmič		splošne drevesne oblike (palmeta)		gosti nasadi (pillar)		rekonstruirani drobni nasadi		ravninski nasadi		nasadi z obdelovalnimi potmi (po izohipsi)		nasadi na terasah		predvidena opustitev nasadov v 5 letih		predvidena obnova nasadov v 5 letih		pridelok 1974		pridelok 1975	
			rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.	rod. nar.
K Maribor kmetijstvo	10	J	88,0	88,0	-	-	-	-	64,0	-	14,0	-	-	-	10,0	-	-	-	66,0	-	22,0	-	30,0	10,0	1374,0	418,0						
	11	J	131,0	131,0	-	-	-	-	55,0	-	62,0	-	-	-	14,0	-	10,0	-	54,0	-	67,0	-	20,0	30,0	1411,0	711,0						
	11	H	3,0	3,0	-	-	-	-	-	-	-	-	3,0	-	-	-	3,0	-	-	-	-	-	-	5,0	96,0	70,0						
	12	J	163,0	163,0	-	-	-	-	18,0	-	134,0	-	1,0	-	10,0	-	31,0	-	33,0	-	99,0	-	30,0	25,0	1964,0	645,0						
	12	H	17,0	17,0	-	-	-	-	1,0	-	5,0	-	11,0	-	-	-	11,0	-	1,0	-	5,0	-	4,0	5,0	270,0	348,0						
	12	B	3,0	3,0	-	-	-	-	-	-	3,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,0	-	-	-	-	8,0	6,0					
	26	J	34,0	34,0	-	-	-	-	1,0	-	4,0	-	29,0	-	-	-	29,0	-	1,0	-	4,0	-	5,0	25,0	812,0	580,0						
	26	H	11,0	11,0	-	-	-	-	-	-	8,0	-	3,0	-	-	-	8,0	-	3,0	-	-	-	3,0	5,0	241,0	104,0						
	26	B	12,0	12,0	-	-	-	-	-	-	12,0	-	-	-	-	-	12,0	-	-	-	-	-	-	-	-	29,0	44,0					
			462,0	462,0	-	-	-	-	139,0	-	242,0	-	47,0	-	34,0	-	104,0	-	158,0	-	200,0	-	92,0	105,0								
K Lenart	11	J	43,0	-	-	-	-	43,0	-	43,0	-	-	-	-	-	-	-	20,0	-	23,0	-	43,0	-	-	12,0	-						
	14	B	1,0	-	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-	-	-	-	1,0	-	2,0	2,0						
	14	J	64,0	-	-	20,0	-	44,0	-	64,0	-	-	-	-	-	40,0	-	24,0	-	-	-	64,0	30,0	36,0	66,0							
	16	J	208,0	60,0	-	-	-	148,0	-	155,0	-	53,0	-	-	-	-	-	-	198,0	-	10,0	-	148,0	15,0	840,0	720,0						
	16	B	22,0	22,0	-	-	-	-	-	-	22,0	-	-	-	-	-	-	-	22,0	-	-	-	-	20,0	-	5,0						
	16	H	36,0	36,0	-	-	-	-	-	-	36,0	-	-	-	-	-	-	-	36,0	-	-	-	-	20,0	720,0	650,0						
			374,0	118,0	-	20,0	-	236,0	-	265,0	-	111,0	-	-	-	41,0	-	300,0	-	33,0	-	256,0	85,0									

Slovin kmetijstvo Ormož		17	J	37,1	30,1	7,0	-	-	-	-	-	-	15,0	7,0	15,0	-	26,1	7,1	-	-	4,0	-	-	-	300,0	400,0	
		17	JA	30,0	20,0	10,0	-	-	-	20,0	10,0	-	-	-	-	20,0	10,0	-	-	-	-	50,0	50,0	300,0	160,0		
		17	V	50,0	-	50,0	-	-	-	-	50,0	-	-	-	-	-	-	30,0	-	-	-	20,0	-	-	-	1,6	
		18	H	13,6	9,6	4,0	-	-	-	-	3,4	-	4,1	4,0	2,1	-	3,4	-	-	-	6,2	4,0	3,4	-	72,0	115,0	
		18	L	130,8	98,8	25,0	7,0	-	-	7,0	-	31,0	-	17,8	25,0	50,0	-	44,2	20,0	7,0	-	54,6	5,0	7,0	-	815,0	844,0
		18	B	10,0	3,0	3,0	4,0	-	-	-	-	7,0	-	-	3,0	-	-	2,0	3,0	-	-	-	4,0	49,0	40,0		
				271,5	161,5	99,0	11,0	-	-	-	27,0	60,0	41,4	-	36,9	39,0	67,2	-	95,7	70,0	7,0	-	69,8	29,0	60,4	54,0	
KK Vipava Santpeter pri Novi G. kmetijska proizvodnja		68	H	120,0	80,0	40,0	-	-	-	-	80,0	40,0	-	-	-	-	80,0	40,0	-	-	-	-	-	50,0	700,0	2250,0	
		68	B	115,0	80,0	35,0	-	-	-	5,0	5,0	75,0	30,0	-	-	-	20,0	30,0	-	-	60,0	5,0	80,0	85,0	800,0	200,0	
				235,0	160,0	75,0	-	-	-	5,0	5,0	155,0	70,0	-	-	-	-	100,0	70,0	-	-	60,0	5,0	80,0	135,0		
AK Krško, kmetijstvo z uslugami		31	B	19,0	18,0	1,0	-	-	-	11,0	-	7,0	-	1,0	-	-	11,0	-	-	-	7,0	1,0	14,0	3,0	139,0	62,0	
		31	H	60,0	60,0	-	-	-	-	-	44,0	-	-	-	16,0	-	60,0	-	-	-	-	-	-	-	489,0	691,0	
		31	L	67,5	67,5	-	-	-	-	-	65,0	-	2,5	-	-	-	67,5	-	-	-	-	-	11,0	-	1241,0	663,0	
		33	B	15,0	5,0	10,0	-	-	-	-	5,0	4,0	-	6,0	-	-	2,0	6,0	-	-	3,0	4,0	3,0	3,0	49,0	13,0	
		33	J	3,3	-	-	3,3	-	-	-	3,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,3	-	-	-	17,0	7,0	
		33	H	28,0	28,0	-	-	-	-	-	28,0	-	-	-	-	-	13,0	-	-	-	15,0	-	-	-	565,0	591,0	
		34	J	30,0	-	30,0	-	-	-	-	-	-	-	30,0	-	-	-	24,0	-	-	-	6,0	-	-	-	-	
				222,8	178,5	41,0	3,3	-	-	11,0	-	152,8	4,0	2,5	37,0	16,0	-	153,5	30,0	-	-	28,3	11,0	17,0	17,0		
KK Ptuj, TOZD kmetijstvo		16	J	46,1	-	5,5	40,0	-	-	-	36,2	-	4,4	-	5,5	-	-	2,0	40,6	-	-	3,5	-	5,0	322,0	245,0	
		16	H	37,2	10,9	26,3	-	-	-	-	-	-	-	10,9	26,3	-	-	10,9	-	-	-	26,5	-	5,0	239,0	245,0	
		16	B	22,6	20,6	2,0	-	-	-	-	-	-	20,6	2,0	-	-	-	-	-	-	20,6	2,0	10,0	18,0	131,0	70,0	
		16	L	23,1	-	-	15,3	7,8	-	-	15,3	7,8	-	-	-	-	-	-	15,3	-	-	7,8	-	5,0	7,0	4,0	
		16	V	8,6	-	-	8,6	-	-	-	8,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,6	-	-	-	-	3,0	
		23	J	49,7	-	-	49,7	-	-	-	49,7	-	-	-	-	-	-	-	49,7	-	-	-	-	-	128,0	280,0	
				187,3	31,5	33,8	114,2	7,8	-	-	109,8	7,8	25,0	2,0	10,9	31,8	-	-	10,9	2,0	105,6	-	29,2	39,6	10,0	33,0	
KZ Matlika KZ Slovenske Konjice		24	J	122,5	122,5	-	-	-	-	-	-	107,5	-	15,0	-	-	52,5	-	-	-	70,0	-	-	-	1600,0	800,0	
		25	J	20,0	-	20,0	-	-	-	-	-	-	-	20,0	-	-	20,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
				142,5	122,5	20,0	-	-	-	-	-	107,5	-	15,0	20,0	-	-	52,0	20,0	-	ž	70,0	-	-	-		
KZ Selnica ob Dravi		28	H	36,5	36,5	-	-	-	-	-	-	36,5	-	-	-	-	-	-	36,5	-	-	-	4,0	4,0	332,0	250,0	
		28	J	105,5	105,5	-	-	-	-	-	105,5	-	-	-	-	-	-	-	105,5	-	-	-	5,0	5,0	980,0	850,0	
				142,0	142,0	-	-	-	-	-	105,5	-	36,5	-	-	-	-	-	-	142,0	-	-	-	9,0	9,0		

"Hnezad" sadjarstvo	53	H	2,0	2,0	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	54,0	54,0	
"Hirošan" Petrovče	53	V	2,0	2,0	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0	-	6,0	4,0	
	53	J	128,0	118,0	10,0	-	-	13,0	-	99,0	-	6,0	10,0	-	115,0	10,0	-	3,0	13,0	2550,0	1550,0	
			132,0	122,0	10,0	-	-	15,0	-	101,0	-	6,0	10,0	-	117,0	10,0	-	5,0	13,0			
VG Kspela Radenci	13	B	5,0	5,0	-	-	-	-	-	5,0	-	-	-	-	-	-	-	5,0	3,0	8,0	80,0	40,0
	13	H	2,0	2,0	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	-	2,0	-	3,0	40,0	25,0
	13	J	121,0	-	-	20,0	-	101,0	-	116,0	-	5,0	-	-	-	-	-	121,0	60,0	50,0	580,0	202,0
			128,0	7,0	-	20,0	-	101,0	-	116,0	-	12,0	-	-	-	-	-	128,0	-	63,0	61,0	
"Hnezad" Kmetijstvo Šmarje	29	B	101,0	101,0	-	-	-	-	-	101,0	-	-	-	-	8,0	-	-	-	93,0	-	1151,0	648,0
	29	V	5,0	2,0	3,0	-	-	2,0	3,0	-	-	-	-	2,0	3,0	-	-	-	-	1,0	2,0	2,0
	29	K	3,0	3,0	-	-	-	3,0	-	-	-	-	-	-	-	3,0	-	-	-	-	8,0	3,5
	29	ČR	4,5	4,5	-	-	-	4,5	-	-	-	-	-	4,5	-	-	-	-	-	4,5	15,0	21,0
	30	ČR	8,0	5,0	3,0	-	-	5,0	3,0	-	-	-	-	5,0	3,0	-	-	-	-	5,0	15,0	22,0
			121,5	115,5	6,0	-	-	14,5	6,0	101,0	-	-	-	19,5	6,0	3,0	-	-	93,0	9,5	1,0	
KK Zasavje,, Sevnica	48	ČR	2,5	2,5	-	-	-	2,5	-	-	-	-	-	2,5	-	-	-	-	-	2,5	2,7	9,0
	49	J	108,0	80,0	-	14,0	-	14,0	-	84,0	-	10,0	-	10,0	-	14,0	-	-	84,0	21,0	22,0	1960,0
	49	ČR	1,0	1,0	-	-	-	1,0	-	-	-	10,0	-	1,0	-	-	-	-	-	-	1,3	1020,0
			111,5	83,5	-	14,0	-	14,0	-	17,5	-	84,0	-	10,0	-	14,0	-	-	84,0	23,5	22,0	
KK Radgona TOZD Radgon- ske gorice	13	H	4,0	4,0	-	-	-	-	-	4,0	-	-	-	-	-	4,0	-	-	-	-	70,0	40,0
	13	J	88,0	60,0	2,0	-	26,0	-	26,0	-	60,0	-	2,0	-	74,0	-	-	12,0	2,0	10,0	16,0	880,0
	13	B	0,5	-	0,5	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-
	13	B	2,0	-	-	-	2,0	-	2,0	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	1,0	3,0	2,0
	15	J	10,0	-	-	-	10,0	-	10,0	-	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	-	20,0	-
			104,5	64,0	2,5	-	38,0	-	38,0	-	64,0	0,5	2,0	-	90,0	-	-	12,0	2,0	11,0	16,0	-
Agriaria Koper ROZD prois- vodnja	73	H	32,0	22,0	10,0	-	-	-	-	22,0	10,0	-	-	-	22,0	10,0	-	-	-	12,0	20,0	420,0
	73	B	72,0	30,0	42,0	-	-	-	-	30,0	42,0	-	-	-	30,0	42,0	-	-	-	15,0	70,0	28,0
			104,0	52,0	52,0	-	-	-	-	52,0	52,0	-	-	-	52,0	52,0	-	-	-	27,0	90,0	-
Zasavska KZ Trbovlje, TZE Zagorje ob Savi	54	J	80,0	80,0	-	-	-	-	-	80,0	-	-	-	-	-	-	-	-	80,0	38,0	-	144,0
	54	ČR	4,5	4,5	-	-	-	4,5	-	-	-	-	-	4,5	-	-	-	-	-	-	3,5	8,0
			84,5	84,5	-	-	-	4,5	-	80,0	-	-	-	4,5	-	-	-	-	80,0	38,0	3,5	
KK Šentjur, latsna prois- vodnja	46	J	70,0	68,0	-	2,0	-	-	1,0	64,0	-	5,0	-	-	53,0	-	12,0	-	5,0	10,5	5,0	1131,0
	46	L	5,0	5,0	-	-	-	5,0	-	-	-	-	-	-	-	5,0	-	-	-	-	0,1	0,5
			75,0	73,0	-	2,0	-	6,0	-	64,0	-	5,0	-	-	53,0	-	17,0	-	5,0	10,5	5,0	
KZ Lucija Portorož	73	B	67,0	29,0	10,0	-	28,0	-	-	29,0	38,0	-	-	-	24,0	38,0	5,0	-	-	50,0	65,0	265,0
			67,0	29,0	10,0	-	28,0	-	-	29,0	38,0	-	-	-	24,0	38,0	5,0	-	-	50,0	65,0	265,0

KK Slovenska Bistrica, lastna proizvodnja	25 27 27	J H J	15,0 6,6 45,0	15,0 6,0 20,0	- - 25,0	- - -	- - -	- - -	15,0 - -	- - -	6,0 - 5,0	- - 15,0	25,0 - -	- - 15,0	25,0 - -	5,0 - -	- - -	- - -	15,0 - -	15,0 5,0 15,0	225,0 140,0 75,0	120,0 180,0 130,0		
			66,0	41,0	25,0	-	-	-	15,0	-	11,0	-	15,0	25,0	-	21,0	25,0	20,0	-	-	15,0	35,0		
KZ Bled	65	ČR	2,0	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	9,0	13,0	
			2,0	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-			
KIK Pomurka kooperacija in kmetijstvo Lendava	7	JA	2,0	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	2,0	4,0	4,0	27,0
			2,0	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	2,0	4,0		
KŠO Grm. Novo mesto	36	J	1,6	1,3	0,3	-	-	-	1,3	-	-	-	-	0,3	-	-	0,3	1,3	-	-	-	1,5	4,0	2,0
	36	H	0,2	0,2	-	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-	1,5	0,7	0,4
			1,8	1,5	0,3	-	-	-	1,3	-	0,2	-	-	0,3	-	0,2	0,3	1,3	-	-	-	3,0		
Osnovna šola Lendava	7	J	0,5	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5	-	-	0,5	-	-	-	-	-	3,5	2,8	
			0,5	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5	-	-	0,5	-	-	-	-	-			
Kmetijski šolski center Rakičan	6	J	0,5	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	
			0,5	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	
Osnovna šola Turnišče	7	J	0,4	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	0,4	-	-	0,4	-	-	-	-	-	5	8	
			0,4	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	0,4	-	-	0,4	-	-	-	-	-			
KZ Metlika	37	L	0,4	-	0,4	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	
			0,4	-	0,4	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	
SR Slovenija			3597,5	2453,6	429,5	247,4	35,8	431,2	-	1133,6	87,4	1725,7	201,0	178,4	117,2	-	1102,5	354,9	1104,9	17,5	924,8	92,9	840,7	882,2

3.3. Struktura sadjarskih površin družbenega sektorja po mikro-, mezo in makroregijah (tabeli 7,8)

Sadni nasadi družbenih kmetijskih organizacij so razporejeni v 41 sadjarskih mikroregijah (od skupno 77 mikroregij v SR Sloveniji). Največ jih je v Ptujskih goricah, 403,6 ha ali 11,2 % družbenih površin. Sledijo Spodnje Vipavsko z 235 ha ali 6,5 %, Radgonske gorice z 222,5 ha ali 6,2 %, Šavrinska Brda z 212 ha ali 5,9 % in Mariborske gorice z 202,3 ha ali 5,6 % družbenih površin. Od 100 do 200 ha družbenih sadovnjakov ugotavljamo še v naslednjih regijah: Jareninske gorice 177 ha, Vzhodne Ljutomersko-ormoške gorice 150,1 ha, Kozjak 142 ha, Vransko-libojško hribovje 132 ha, Slovensko-konjiške gorice 122,5 ha, Zgornje Sotelsko 113,5 ha, Senovske gorice 109 ha, Svečinske gorice 108,6 ha in Litijsko hribovje 104 ha.

Iz tabele 7 je razvidna tudi struktura nasadov glede na intenzivnost obdelave, vzgojno obliko, mikrolokacijo, predvideno opustitev in obnovo ter sadno vrsto.

Struktura sadjarskih površin družbenega sektorja po mikrorregijah (v ha)

mikrore- gija	skupna sadjarska površina	intenzivni nasadi		polintenziv- ni nasadi		ekstenzivni nasadi		okrogle dre- vesne oblike, gra, grmič		splošne dre- vesne oblike (palmeta)		gosté na- sadi (pillar)		rekonstruirani gosti nasadi		ravninski nasadi		nasadi z ob- delovalnimi potmi (po iso- hipsah)		nasadi na terasah		predvid. opustitev nas. v 5 let.		predv.obn. jabla- nas. v 5 letih		hranke	brezke	jagoditvju	ostale sadne vrste			
		rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.					rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.
1	14,5	14,5	-	-	-	-	-	14,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14,5	-	-	14,5	-	-	14,5	-	-	-	-	-	-		
3	36,4	29,9	6,5	-	-	-	-	27,9	1,0	-	-	2,0	5,5	3,2	-	26,7	6,5	-	-	-	11,5	-	-	25,7	0,5	7,0	3,2	-	-			
6	0,5	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-			
7	2,9	2,9	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	0,9	-	2,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,9	-	-	2,0	-	-			
10	108,6	98,3	1,3	7,5	-	1,5	-	73,3	-	22,5	1,3	-	1,5	10,0	-	6,8	-	75,5	-	25,0	1,3	-	-	102,8	5,5	-	0,3	-	-			
11	177,0	134,0	-	-	-	43,0	-	98,0	-	62,0	-	3,0	-	14,0	-	1,3,0	-	74,0	-	90,0	-	63,0	35,0	174,0	3,0	-	-	-	-			
12	202,3	190,0	1,5	5,1	-	5,7	-	31,3	0,7	146,5	-	13,0	0,8	10	-	56,3	1,5	37,5	-	107,0	-	45,8	38,4	174,1	23,0	3,0	0,7	1,5	-			
13	222,5	71,0	2,5	20,0	-	129,0	-	144,0	-	76,0	0,5	-	2,0	-	-	0,5	208,0	-	12,0	2,0	74,0	77,0	209,0	6,0	5,5	-	2,0	-	-			
14	65,0	-	-	20,0	-	45,0	-	65,0	-	-	-	-	-	-	-	41,0	-	24,0	-	-	-	65,0	30,0	64,0	-	-	-	1,0	-			
15	10,0	-	-	-	-	10,0	2	10,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	-			
16	403,6	149,5	33,8	64,5	7,8	148,0	-	215,1	7,8	136,0	2,0	10,9	31,8	-	-	10,9	2,0	311,9	-	39,2	39,6	158,0	88,0	254,1	73,2	44,6	-	31,7	-			
17	150,1	83,1	67,0	-	-	-	-	20,0	60,0	33,0	-	15,0	7,0	15,1	-	46,1	47,0	33,0	3	4,0	20,0	50,0	75,0	70,1	-	-	30,0	50,0	-			
18	172,4	112,6	32,0	11,8	-	16,0	-	25,0	-	41,4	-	21,9	32,0	52,1	-	49,6	23,0	23,8	-	67,0	9,0	13,4	4,0	146,8	14,4	11,2	-	-	-			
23	49,7	-	-	49,7	-	-	-	49,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	49,7	-	-	-	-	-	49,7	-	-	-	-	-			
24	122,5	122,5	-	-	-	-	-	-	-	107,5	-	15,0	-	-	-	52,5	-	-	-	70,0	-	-	-	122,5	-	-	-	-	-	-		
25	35,0	15,0	20,0	-	-	-	-	15,0	-	-	-	-	20,0	-	-	20,0	15,0	-	-	-	15,0	15,0	35,0	-	-	-	-	-	-	-		
26	57,0	57,0	-	-	-	-	-	1,0	-	24,0	-	32,0	-	-	-	49,0	-	4,0	-	4,0	-	8,0	30,0	34,0	11,0	12,0	-	-	-	-		
27	820,0	53,0	25,0	-	-	4,0	-	4,0	-	38,0	-	15,0	2,0	-	-	30,4	25,0	5,0	-	21,6	24,0	39,3	65,4	6,0	6,6	-	4,0	-	-	-		
28	142,0	142,0	-	-	-	-	-	105,5	-	36,5	-	-	-	-	-	-	-	142,0	-	-	-	9,0	9,0	105,5	36,5	-	-	-	-	-		
29	113,5	110,5	3,0	-	-	-	-	9,5	3,0	101,0	-	-	-	-	-	14,5	3,0	3,0	-	93,0	-	4,5	1,0	101,0	-	-	4,5	8,0	-	-		
30	8,0	5,0	3,0	-	-	-	-	5,0	3,0	-	-	-	-	-	-	5,0	3,0	-	-	-	-	5,0	-	-	-	-	8,0	-	-	-		
31	161,5	149,5	12,0	-	-	-	-	11,0	-	120,0	11,0	2,5	1,0	16,0	-	138,5	-	4,0	11,0	7,0	1,0	14,0	14,0	67,5	75,0	19,0	-	-	-	-		
33	46,3	33,0	10,0	3,3	-	-	-	-	-	36,3	4,0	-	6,0	-	-	15,0	6,0	-	-	21,3	4,0	3,0	3,0	3,3	28,0	15,0	-	-	-	-		
34	76,0	32,0	44,0	-	-	-	-	18,0	-	14,0	14,0	-	30,0	-	-	32,0	38,0	-	-	-	6,0	22,0	24,0	48,0	-	28,0	-	-	-	-		
36	4,8	4,5	0,3	-	-	-	-	1,3	-	3,2	-	-	0,3	-	-	3,2	0,3	-	-	-	-	3,0	3,0	1,6	3,2	-	-	-	-	-		
37	0,4	-	0,4	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
44	8,0	5,5	0,5	-	-	2,0	-	7,5	0,5	-	-	-	-	-	-	7,5	0,5	-	-	-	-	1,0	2,0	2,0	-	-	6,0	-	-	-		
46	75,0	73,0	-	2,0	-	-	-	6,0	-	64,0	-	5,0	-	-	-	53,0	-	17,0	-	5,0	-	10,0	5,0	70,0	-	-	-	5,0	-	-		
48	2,5	2,5	-	-	-	-	-	2,5	-	-	-	-	-	-	-	2,5	-	-	-	-	-	2,5	-	-	-	-	2,5	-	-	-	-	
49	109,0	81,0	-	14,0	-	14,0	-	15,0	-	84,0	-	10,0	-	-	-	11,0	-	14,0	-	84,0	-	21,0	22,0	108,0	-	-	1,0	-	-	-		
51	28,0	12,0	8,0	6,0	-	2,0	-	8,0	-	12,0	5,0	-	3,0	-	-	6,0	3,0	5,0	-	9,0	5,0	3,0	6,0	28,0	-	-	-	-	-	-		
53	132,0	122,0	10,0	-	-	-	-	15,0	-	101,0	-	6,0	10,0	-	-	117,0	10,0	-	-	5,0	-	13,0	13,0	128,0	2,0	-	-	2,0	-	-		
54	99,5	99,5	-	-	-	-	-	14,5	-	85,0	-	-	-	-	-	19,5	-	-	-	80,0	-	38,0	3,5	95,0	-	-	4,5	-	-	-		
55	104,0	76,0	-	18,0	-	10,0	-	43,0	-	61,0	-	-	-	-	-	22,0	-	-	-	82,0	-	12,0	27,0	73,0	13,0	-	12,0	6,0	-	-		
58	24,5	24,5	-	-	-	-	-	12,5	-	12,0	-	-	-	-	-	24,5	-	-	-	-	-	-	-	19,0	1,0	-	4,5	-	-	-	-	
65	2,0	2,0	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	
66	47,5	16,0	6,0	24,5	-	1,0	2	27,5	6,0	12,0	-	2,0	-	-	-	36,5	6,0	1,0	-	4,0	-	4,5	7,0	36,0	7,0	2	4,5	-	-	-		
67	28,0	28,0	-	-	-	-	-	28,0	-	-	-	-	-	-	-	28,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28,0	-	-	-	-	-	
68	235,0	160,0	75,0	-	-	-	-	5,0	5,0	155,0	70,0	-	-	-	-	100,0	70,0	-	-	60,0	5,0	80,0	135,0	-	120,0	115,0	-	-	-	-	-	
73	212,0	115,8	67,2	1,0	28,0	-	-	1,0	-	135,8	93,2	-	2,0	-	-	103,1	35,2	5,0	-	8,7	-	84,5	164,5	2,0	34,7	174,3	-	1,0	-	-	-	
76	26,0	26,0	-	-	-	-	-	-	-	26,0	-	2	-	-	-	-	-	-	-	26,0	-	-	-	26,0	-	-	-	-	-	-	-	-

SR Slo-
venija

3579,5 2453,6 429,5 247,4 35,8 421,2 1133,6 87,4 1725,7 201,0 154,2 178,1 117,2 1102,5 354,3 1104,9 17,5 924,8 92,9 8420,7 882,2 2467,0 463,0 469,2 85,7 112,6

Struktura sadnih površin po mezo- in mikroregijah prikazuje tabela 8. Iz nje razberemo, da je 2459,3 ha ali 68,3 % družbenih sadovnjakov v makroregiji subpanonskega Pomurja, Podravja in Posavja, 582,5 ha ali 16,2 % v predalpski makroregiji in 501 ha ali 13,9 % v primorski makroregiji, medtem ko odpade na alpsko makroregijo le 249,5 ha ali 1,4 % in subpanonsko-subdinarsko in dinarsko makroregijo le 5,2 ha ali 0,2 % površin. Družbena sadjarska posestva je naizraziteje koncentrirana v mezoregiji vzhodnega subpanonskega Podravja in Pomurja, kjer je 1615,5 ha ali 65,7 % vseh družbenih sadovnjakov subpanonske makroregije. Od tega je 895,1 ha nasadov z obdelovalnimi potmi in 416,1 ha nasadov na terasah. Med sadnimi vrstami močno prevladujejo jabolane (1296,2 ha). Mezoregija zahodnega subpanonskega Podravja je po površini družbenih nasadov na drugem mestu (438,5 ha), mezoregija subpanonskega Posavja (405,3 ha) pa na tretjem.

V predalpski makroregiji je največ sadovnjakov v mezoregiji notranjega predalpskega Posavja (388 ha), v primorski makroregiji pa v pravi primorski mezoregiji (475 ha). V prvi (mezoregiji) so ravninski in terasni nasadi površinsko precej irenačeni, medtem ko v drugi prevladujejo ravninski nasadi (396,3 ha), med sadnimi vrstami pa breskve (317,3 ha).

Tabela 10

Struktura sadjarskih površin družbenega sektorja po makro- in mezoregijah (v ha)

mezo-in makroregija	skupna sadjarska površina v ha	intenzivni nasadi		polintenzivni nasadi		ekstenzivni nasadi		okrogle drevesne oblike, grm, grmič		splošne drevesne oblike (palmeta)		gosti nasadi (pillar)		rekonstrui- rani gosti nasadi	ravninski nasadi		nasadi z obdeloval- nimi potmi (po izoh.)		nasadi na terasah		predvide- na opusti- tev nas. v 5 letih	predvidena obnova nas. v 5 letih	jablane	hruške	breskve	jagodičev ja	ostale sadne vrste		
		rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.		rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.										
I 1 - 34	3459,3	1605,3	262,1	181,9	7,8	402,2	-	944,8	75,5	994,7	32,8	131,2	163,1	117,2	-	566,7	169,5	1061,6	17,5	561,1	82,9	568,2	494,2	1878,4	282,1	151,9	48,7	88,2	
A: 1 - 23	1615,5	885,8	145,1	178,6	7,8	398,2	-	775,8	69,5	517,4	3,8	66,7	81,1	101,2	-	229,8	74,5	888,6	6,5	344,2	71,9	483,7	358,9	1296,2	125,6	71,3	36,2	86,2	
B: 24 - 28	438,5	389,5	45,0	-	-	4,0	-	125,5	-	206,0	-	62,0	45,0	-	-	131,9	45,0	166,0	-	95,0	-	36,0	93,3	362,4	53,5	18,6	-	4,0	
C: 29 - 34	405,3	330,0	72,0	3,3	-	-	-	43,5	6,0	271,3	29,0	2,5	37,0	16,0	-	205,0	50,0	7,0	11,0	121,3	11,0	48,5	42,0	219,8	103,0	62,0	12,5	8,0	
II 35 - 41	5,2	4,5	0,7	-	-	-	-	1,3	0,4	3,2	-	-	0,3	-	-	3,2	0,7	1,3	-	-	-	3,0	3,0	1,6	3,2	-	-	0,4	
A: 35 - 38	5,2	4,5	0,7	-	-	-	-	1,3	0,4	3,2	-	-	0,3	-	-	3,2	0,7	1,3	-	-	-	3,0	3,0	1,6	3,2	-	-	0,4	
B: 39 - 40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C: 41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III 42 - 63	582,5	496,0	18,5	40,0	-	28,0	-	124,0	0,5	419,0	5,0	21,0	13,0	-	-	263,0	13,5	36,0	-	265,0	5,0	100,5	78,5	523,0	16,0	-	30,5	13,0	
A: 42 - 44	8,0	5,5	0,5	-	-	2,0	-	7,5	0,5	-	-	-	-	-	-	7,5	0,5	-	-	-	-	1,0	2,0	2,0	-	-	6,0	-	
B: 45 - 49	186,5	156,5	-	16,0	-	14,0	-	23,5	-	148,0	-	15,0	-	-	-	66,5	-	31,0	-	89,0	-	33,5	27,0	178,0	-	-	3,5	5,0	
C: 50 - 61	388,0	334,0	18,0	24,0	-	12,0	-	93,0	-	271,0	5,0	6,0	13,0	-	-	189,0	13,0	5,0	-	176,0	5,0	66,0	49,5	343,0	16,0	-	21,0	8,0	
D: 62 - 63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IV 64 - 66	49,5	18,0	6,0	24,5	-	1,0	-	29,5	6,0	12,0	-	2,0	-	-	-	38,5	6,0	1,0	-	4,0	-	4,5	7,0	36,0	7,0	-	6,5	-	
A: 64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B: 65 - 66	49,5	18,0	6,0	24,5	-	1,0	-	29,5	6,0	12,0	-	2,0	-	-	-	38,5	6,0	1,0	-	4,0	-	4,5	7,0	36,0	7,0	-	6,5	-	
V 67 - 77	501,0	329,8	142,2	1,0	28,0	-	-	34,0	5,0	276,8	163,2	-	2,0	-	-	231,1	165,2	5,0	-	94,7	5,0	164,5	299,5	28,0	154,7	317,3	-	1,0	
A: 67- 74	475,0	303,8	142,2	1,0	28,0	-	-	34,0	5,0	220,8	163,2	-	2,0	-	-	231,1	165,2	5,0	-	68,7	5,0	164,5	299,5	2,0	154,7	317,3	-	1,0	
B: 75- 76	26,0	26,0	-	-	-	-	-	-	-	26,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26,0	-	-	-	26,0	-	-	-	-	-
C: 77	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SR Slovenija	3597,5	2453,6	429,5	247,4	35,8	431,2	-	1133,6	87,8	1725,7	201,0	154,2	178,4	1172	-	1102,5	354,9	1104,9	17,5	924,8	92,9	8420,7	882,2	2467,0	463,0	469,2	85,7	112,6	

3.4. Intenzivne in druge sadjarske površine v zasebnem lastništvu. Struktura in pridelok (tabela 9).

Ob koncu leta 1975 so imeli po podatkih ankete zasebni pridelovalci sadja 1059,2 ha intenzivnih sadjarskih površin, od tega 674,2 ha v kooperaciji z družbenimi kmetijskimi organizacijami. Vseh lastnikov sadjarskih površin je bilo 2376, med njimi 1261 kooperantov.

Tudi med zasebnimi nasadi je največ ravninskih (678,1 ha), nasadov z obdelovalnimi potmi je 159,9 ha in terasnih 221,2 ha, po obliki drevesne vzgoje pa še vedno prevladujejo okrogle (832,5 ha). Zasebni pridelovalci nameravajo v prihodnjih 5 letih svoje nasade povečati kar za 733,5 ha, opustili pa bodo 211,8 ha sadjarskih površin.

Največ sadovnjakov v kooperaciji ima Agrokombinat Maribor, 186 ha ali 27,6 % vseh sadjarskih kooperativnih površin v Sloveniji, sledita Hmežsad, kmetijstvo Šmarje (99 ha) in Agrokombinat Krško (61,5 ha), več kot 20 ha kooperativnih površin pa imajo še Kmetijski kombinat Šentjur (44,5 ha), Agrokombinat Lenart (35 ha), Kmetijska zadruga Bled (33 ha), Kmetijski kombinat Slovenska Bistrica (28,5 ha), Kmetijski kombinat Vipava (24 ha) in Agraria Brežice (23,6 ha). V teh desetih kmetijskih organizacijah je 535,1 ha ali 79,4 % vseh kooperativnih sadjarskih površin.

AK Lenart, kooperacija	11	J	21,0	21,0	21,0	-	-	-	-	-	21,0	-	-	-	-	9,0	13,0	156,0	84,0	38,0	38	
	14	H	5,0	-	5,0	-	-	-	-	-	5,0	-	-	-	-	-	2,0	28,0	12,0	10	-	
	15	J	11,0	11,0	11,0	-	-	-	-	-	11,0	-	-	-	-	-	4,0	88,0	20,0	22	22	
	16	J	8,0	3,0	8,0	-	-	-	-	-	8,0	-	-	-	-	-	5,0	50,0	20,0	10	4	
				45,0	35,0	45,0	-	-	-	-	45,0	-	-	-	-	-	9,0	24,0	-	-	80	64
AK Sentjur	25	L	2,0	2,0	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3	1	1	
	30	ČR	30,0	30,0	30,0	-	-	-	-	-	30,0	-	-	-	-	-	1,0	30,0	40,0	70,0	42	42
	30	JA	1,5	1,5	1,5	-	-	-	-	-	1,5	-	-	-	-	-	1,5	-	11,0	6,0	8	8
	30	MAL	1,0	1,0	1,0	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-	-	-	1,0	-	0,5	0,5	2	2
	46	ČR	5,0	5,0	5,0	-	-	-	-	-	5,0	-	-	-	-	-	1,0	10,0	11,0	19,0	12	12
	46	JA	4,5	4,5	4,5	-	-	-	-	-	4,5	-	-	-	-	-	4,5	-	24,0	13,0	11	11
	46	MAL	0,5	0,5	0,5	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	0,5	-	0,5	0,5	1	1
			44,5	44,5	44,5	-	-	-	-	42,5	-	-	-	-	-	2,0	9,5	40,0	-	-	77	77
AK Vipava kooperacija	68	B	20,0	20,0	13,0	2,0	3,0	2,0	-	-	16,0	4,0	-	-	-	-	2,0	30,0	70,0	20,0	70	70
	68	H	1,0	1,0	-	-	1,0	-	-	-	1,0	-	-	-	-	-	-	3,0	-	5,0	2	2
	68	J	2,0	-	2,0	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	-	8,0	10,0	3	3
	69	B	4,0	-	1,0	-	3,0	-	-	-	4,0	-	-	-	-	-	3,0	10,0	20,0	5,0	8	-
	69	J	10,0	-	10,0	-	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	-	2,0	3,0	40,0	50,0	15	-
	70	J	3,0	-	3,0	-	-	-	-	-	3,0	-	-	-	-	-	-	2,0	20,0	25,0	7	-
	70	B	3,0	3,0	-	-	3,0	-	-	-	3,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	10,0	3	3
				43,0	24,0	29,0	2,0	10,0	2,0	-	39,0	4,0	-	-	-	-	7,0	50,0	-	-	108	78
KZ Bled	67	ČR	33,0	33,0	33,0	-	-	-	-	-	33,0	-	-	-	-	-	-	15,0	145,0	217,0	88	88
			33,0	33,0	33,0	-	-	-	-	33,0	-	-	-	-	-	-	-	15,0	-	-	88	88
"Hmesad" Balec, kooperacija	45	J	7,0	-	1,0	-	6,0	-	-	-	-	7,0	-	-	-	-	3,0	42,0	35,0	3	-	
	51	J	11,0	-	5,0	-	6,0	-	-	-	-	11,0	-	-	-	-	3,0	66,0	55,0	2	-	
	51	ČR	6,0	6,0	6,0	-	-	-	-	-	-	6,0	-	-	-	-	-	5,0	4,5	3,5	12	12
	53	ČR	3,0	3,0	3,0	-	-	-	-	-	3,0	-	-	-	-	-	-	-	17,4	15,0	6	6
	53	MAL	2,0	2,0	2,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	0,5	4,0	3,0	6	6
	53	J	1,5	-	-	-	-	-	1,5	-	0,5	-	1,0	-	-	-	1,5	-	5,0	6,0	4	-
			30,5	11,0	17,0	-	12,0	-	1,5	3,5	-	27,0	-	-	-	1,5	11,5	-	-	33	24	
KZ Dabrovka	55	ČR	10,0	10,0	10,0	-	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	-	7,0	29,0	38,0	40	40	
	55	J	10,0	-	10,0	-	-	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	-	70,0	50,0	30	-	
	55	H	2,0	-	2,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	15,0	14,0	6	-	
	55	B	8,0	-	8,0	-	-	-	-	-	-	8,0	-	-	-	-	-	48,0	40,0	18	-	
			30,0	10,0	30,0	-	-	-	-	10,0	-	20,0	-	-	-	-	7,0	-	-	94	40	

KK Slovenska Bistrica, Obrat sa kooperacijo "Kneška proiz."	27	J	24,2	24,2	-	-	10,7	-	13,5	-	22,7	-	-	-	1,5	-	-	15,0	200,0	88,0	15	15
	27	B	1,5	1,5	-	-	1,5	-	-	-	1,5	-	-	-	-	-	1,0	-	3,0	1,0	1	1
	27	H	2,8	2,8	-	-	2,8	-	-	-	2,8	-	-	-	-	-	-	-	84,0	56,0	4	4
			28,5	28,5	-	-	15,0	-	13,5	-	27,0	-	-	-	1,5	-	1,0	15,0	-	-	20	20
Agraria Brežice	31	J	4,7	4,0	0,7	-	-	-	-	4,0	-	2,2	0,7	1,5	-	0,3	-	12,0	15,0	10,0	8	7
	31	H	1,1	1,1	-	-	-	-	-	1,1	-	1,1	-	-	-	-	-	9,0	-	-	2	2
	31	ČR	18,5	17,5	14,0	4,5	-	-	-	-	14,0	4,5	-	-	-	-	-	12,0	54,0	65,0	28	26
	34	ČR	1,0	1,0	1,0	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-	-	-	-	8,0	3,0	4,0	2	2
			25,3	23,6	15,7	4,5	-	-	-	5,1	15,0	7,8	0,7	1,5	-	0,3	-	41,0	-	-	40	37
KZ Kozena	12	B	3,0	1,0	3,0	-	-	-	-	-	-	-	3,0	-	-	-	-	5,0	10,0	6,0	4	2
	12	JA	3,0	1,0	2,0	1,0	-	-	-	-	2,0	1,0	-	-	-	-	-	2,0	3,0	1,0	10,	3
	12	H	2,0	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	10,0	8,0	1	-
	12	J	4,0	2,0	-	2,0	-	-	-	2,0	4,0	-	-	-	-	-	-	3,0	-	-	4	2
	12	ČR	9,0	9,0	9,0	-	-	-	-	-	9,0	-	-	-	-	-	-	5,0	18,0	12,0	10	10
			21,0	13,0	14,0	3,0	2,0	-	-	2,0	15,0	1,0	3,0	-	2,0	-	-	15,0	-	-	29	17
KZ Isola	73	B	20,8	7,0	0,6	-	14,7	5,5	-	-	11,0	3,5	-	-	4,3	2,0	4,7	14,0	160,0	110,0	21	3
			20,8	7,0	0,6	-	14,7	5,5	-	-	11,0	3,5	-	-	4,3	2,0	4,7	14,0	-	-	21	3
Agraria Koper	73	O	5,0	5,0	5,0	-	-	-	-	-	5,0	-	-	-	-	-	-	5,0	30,0	30,0	5	5
	73	H	1,0	1,0	-	-	-	1,0	-	-	-	1,0	-	-	-	-	-	5,0	-	-	1	1
	73	B	3,0	3,0	3,0	-	-	-	-	-	3,0	-	-	-	-	-	-	15,0	-	12,0	1	1
	73	Č	10,0	10,0	10,0	-	-	-	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	10,0	50,0	30,0	20	20
			19,0	19,0	18,0	-	-	1,0	-	-	8,0	1,0	10,0	-	-	-	-	35,0	-	-	27	27
KZ Zasavje Sevnica kooperacija	33	ČR	14,0	14,0	14,0	-	-	-	-	-	14,0	-	-	-	-	-	8,0	21,0	49,0	63,0	22	22
	49	J	2,0	2,0	-	-	-	-	2,0	-	2,0	-	-	-	-	-	-	10,0	-	3,0	2	2
			16,0	16,0	14,0	-	-	-	2,0	-	16,0	-	-	-	-	-	8,0	31,0	-	-	24	24
KK Radgona Kmetijska kooperacija	13	JA	2,0	2,0	2,0	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	2,0	5,0	16,0	14,0	10	10
	13	ČR	2,0	1,5	1,5	1,5	-	-	-	-	1,5	0,5	-	-	-	-	1,0	5,0	3,0	5,0	4	3
	13	H	1,0	0,7	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-	0,7	-	0,3	-	2,0	-	-	2	1
	13	J	2,0	1,5	-	-	-	0,5	-	2,0	-	-	-	2,0	-	0,5	-	7,0	-	-	2	1
	14	ČR	1,5	1,5	-	1,5	-	-	-	-	-	1,5	-	-	-	-	-	5,0	-	-	1	1

(nad. tabela 9 (4.1.))

*****																						
	15	J	2,0	2,0	-	-	-	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	5,0	-	-	1	1	
			11,0	9,0	3,5	2,0	-	2,5	-	3,0	3,5	2,0	-	4,7	-	0,8	3,0	29,0	-	-	20	17
KZ Vusenica	42	ČR	10,0	10,0	-	10,0	-	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8
			10,0	10,0	-	10,0	-	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8
KZ Ljutomer- Križevci TZE "Kmetovalec"	9	J	1,0	1,0	-	-	-	1,0	-	1,0	-	-	-	-	-	-	4,0	25,0	20,0	1	1	
Ljutomer	9	ČR	7,0	6,0	7,0	-	-	-	-	7,0	-	-	-	-	-	-	5,0	33,0	42,0	21	17	
	15	L	1,0	1,0	1,0	-	-	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-	-	1,4	1,7	1	1	
			9,0	8,0	8,0	-	-	1,0	-	8,0	-	1,0	-	-	-	-	9,0	-	-	-	23	19
KZ Rače	19	J	3,2	3,2	-	-	-	3,2	-	3,2	-	3,2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	27	ČR	4,8	4,8	4,8	-	-	-	-	4,8	-	-	-	-	-	-	-	6,2	7,7	7	7	
			8,0	8,0	4,8	-	-	3,2	4,8	3,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8
Slovin obrat na koo- peracije Ormož	18	J	1,7	1,7	-	-	-	1,7	-	1,7	-	-	-	-	-	-	20,0	-	-	1	1	
	18	ČR	5,0	5,0	5,0	-	-	-	-	5,0	-	-	-	-	-	-	10,0	25,0	28,0	12	12	
			6,7	6,7	5,0	-	-	1,7	5,0	1,7	-	-	-	-	-	-	30,0	23,0	-	13	13	
Koroška KZ Slovenj Gradec TOZD Prevalje	44	ČR	6,0	4,0	3,0	3,0	-	-	-	3,0	3,0	-	-	-	-	-	4,0	-	7,0	20	16	
			6,0	4,0	3,0	3,0	-	-	-	3,0	3,0	-	-	-	-	-	4,0	-	-	20	16	
Ljubljanske mlekarnice TOZD kooperacija	61	J	5,0	5,0	5,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	3,0	-	-	-	15,0	15,0	3	3	
			5,0	5,0	5,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	3,0	-	-	-	-	-	3	3	
KZ Trebnje	39	ČR	0,6	0,6	-	0,6	-	-	-	-	-	0,6	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	40	ČR	1,0	1,0	-	1,0	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-	-	7,0	-	-	5	5	
	48	ČR	1,9	1,9	-	1,9	-	-	-	-	-	1,9	-	-	-	-	3,0	-	-	4	4	
			3,5	3,5	-	3,5	-	-	-	-	-	3,5	-	-	-	-	10,0	-	-	10	10	

KZ Hoče	19	JA	1,7	1,7	1,7	-	-	-	-	-	1,7	-	-	-	-	1,7	-	14,0	9,0	1	1
			1,7	1,7	1,7	-	-	-	-	-	1,7	-	-	-	-	1,7	-	-	-	1	1
KK Ptuj kooperacija	15	J	2,0	-	2,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	1,0	-	-	2	-
			2,0	-	2,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	1,0	-	-	2	-
Zasavska KZ Trbovlje TZE	54	ČR	2,0	2,0	-	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	8,0	-	3,5	4	4
Zagorje ob Savi			2,0	2,0	-	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	8,0	-	-	4	4
KZK Kranj, kooperacija	66	ČR	2,0	1,5	2,0	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	6,0	8,0	7	5	
Radovljica			2,0	1,5	2,0	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-	7	5
KZ Slovenske Konjice	24	J	1,8	1,8	-	-	-	-	1,8	-	1,8	-	-	-	-	-	3,0	-	-	2	2
			1,8	1,8	-	-	-	-	1,8	-	1,8	-	-	-	-	-	3,0	-	-	2	2
KZ Ruše	26	ČR	1,5	0,4	1,5	-	-	-	-	-	1,5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
			1,5	0,4	1,5	-	-	-	-	-	1,5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
KZ "Krka" Novo mesto TZE-KTH- "Oskrba"DE koo- peracija	34	J	0,5	0,5	-	-	-	-	0,5	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
			0,5	0,5	-	-	-	-	0,5	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
KZ Metlika	37	L	0,4	0,4	-	0,4	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
			0,4	0,4	-	0,4	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
KIK Pomurka koop.in kmetij. 7 Lendava	7	JA	0,4	0,4	0,4	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	0,4	2,0	2,0	1,5	2	2
			0,4	0,4	0,4	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	0,4	2,0	-	-	2	2
KZ Podsvreka	43	ČR	1,2	-	1,2	-	-	-	-	-	1,2	-	-	-	-	-	6,0	8,0	2	-	
			1,2	-	1,2	-	-	-	-	-	1,2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
BR Slovenija			1059,2	674,2	704,2	127,6	121,0	36,4	36,8	32,5	544,3	133,8	149,7	10,2	178,7	42,5	211,8	733,5		2376	1261

3.5. Struktura intenzivnih kooperativnih in drugih sadjar-
skih površin v zasebnem lastništvu po mikro-, mezo in
makroregijah (tabeli 10,11).

zasebni

Intenzivni nasadi se pojavljajo od skupno 77 v 42 mikroregijah. Največ jih je v Goriških Brdih, 270 ha ali 25,5 % vseh intenzivnih zasebnih površin. Od tega odpade 250 ha na breskve in 20 ha na hruške.

Na drugem mestu je Kozjansko s 111,5 ha, izključno s jagodičevjem. Sledijo Mariborske gorice s 88 ha (48 ha jablan in 24 ha jagodičevja), Jareninske gorice s 77 ha (53 ha jablan), Krške gorice s 73,1 ha (64 ha jagodičevja) in Svečinske gorice s 68 ha (51 ha jablan). V teh šestih regijah je 687,6 ha ali 64,9 % vseh intenzivnih zasebnih površin. Po več kot 30 ha intenzivnih sadovnjakov je še v Spodnjih Šavrinah, Fransko-slovenskobistriških goricah, Zahodno alpskih pokrajinah, Bizeljsko-sremičkih goricah in Litijskem hribovju.

Tabela 10 prikazuje podrobno strukturo teh nasadov po mikroregijah.

Podobno kot v družbenem sadjarstvu je tudi v zasebnem težišče v makroregiji subpanonskega Pomurja, Podravja in Posavja, saj je tam 570,8 ha ali 53,9 % vseh intenzivnih zasebnih sadovnjakov, od tega 531,8 ha ali 78,9 % vseh kooperativnih površin. Mezoregija subpanonskega Posavja (241,2 ha) pri tem ne zaostaja mnogo za mezoregijo vzhodnega subpanonskega Podravja in Pomurja (291 ha). Mezoregija zahodnega subpanonskega Podravja ima le 38,6 ha teh nasadov. Največ goje v tej makroregiji jagodičevja (294,9 ha)

Tabela 10

Struktura intenzivnih kooperativnih in drugih sadjarskih površin v zasebnem lastništvu po mikroregijah (v ha)

Mikroregija	površina intenzivnih sadovnjakov	kooperativna površina	okrogle drevesne oblike, grm, grmič	splošč.drevesne oblike (palmate)		gosti nasadi (pillar)	ravni nasadi	nasadi z obd. potni (po izoh.)		nasadi na terasah	predvid.opustitev nas. v 5 letih	predvidena obnova nasadov v 5 letih	število lastnikov	število kooperantov	jablane	hruške	breske	jagodičevje	ostale sadne vrste				
				rod. ner.	rod. ner.			rod. ner.	rod. ner.											rod. ner.	rod. ner.		
7	0,4	0,4	0,4	-	-	-	0,4	-	-	-	0,4	2,0	2	2	-	-	-	0,4	-				
9	8,0	7,0	7,0	-	-	1,0	8,0	-	-	-	-	9,0	22,0	18	1,0	-	-	7,0	-				
10	68,0	67,0	16,0	-	35,0	4,0	5,0	8,0	16,0	6,0	35,0	5,0	6,0	24,0	100	98	51,0	11,0	6,0	-			
11	77,0	77,0	50,0	-	13,0	5,0	4,0	5,0	43,0	2,0	20,0	3,0	4,0	5,0	9,0	49,0	91	91	53,0	10,0	14,0	-	
12	88,0	76,0	52,0	3,0	14,0	5,0	8,0	8,0	32,0	3,0	29,0	-	17,0	7,0	-	71,0	77	65	48,0	13,0	3,0	24,0	-
13	7,5	5,7	3,5	0,5	-	0,5	-	3,0	3,5	0,5	-	2,7	-	0,8	3,0	19,0	18	15	2,5	1,0	-	4,0	-
14	6,5	1,5	5,0	1,5	-	-	-	5,0	1,5	-	-	-	-	-	-	7,0	11	1	-	5,0	-	1,5	-
15	16,0	14,0	14,0	-	-	2,0	-	11,0	-	3,0	2,0	-	-	-	-	10,0	26	24	15,0	-	-	-	1,0
16	8,0	3,0	8,0	-	-	-	-	8,0	-	-	-	-	-	-	-	5,0	10	4	8,0	-	-	-	-
18	6,7	6,7	5,0	-	-	-	1,7	5,0	1,7	-	-	-	-	-	-	30,0	13	13	1,7	-	-	5,0	-
19	4,9	4,9	1,7	-	-	-	3,2	1,7	3,2	-	-	-	2	-	1,7	-	2	2	3,2	-	-	1,7	-
24	1,8	1,8	-	-	-	-	1,8	-	1,8	-	-	-	-	-	-	3,0	2	2	1,8	-	-	-	-
25	2,0	2,0	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	-	1	1	-	-	-	2,0	-
26	1,5	0,4	1,5	-	-	-	1,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1,5	-
27	33,3	33,3	4,8	-	15,0	-	31,8	-	-	-	-	1,5	-	1,0	15,0	27	27	24,2	2,8	1,5	4,8	-	
29	25,0	25,0	16,0	9,0	-	-	-	16,0	9,0	-	-	-	-	6,0	20,0	92	92	-	-	-	25,0	-	
30	111,5	106,5	84,5	27,0	-	-	-	84,5	27,0	-	-	-	-	27,5	85,0	276	260	-	-	-	111,5	-	
31	30,1	27,1	17,3	5,5	0,5	1,7	-	5,1	16,5	9,8	0,7	1,5	0,6	1,0	-	36,0	45	41	4,7	1,1	2,8	21,5	-
33	73,1	71,0	40,4	26,2	3,8	2,7	-	41,9	26,2	-	-	2,3	2,7	13,0	43,0	170	168	-	-	9,1	64,0	-	
34	1,5	1,5	1,0	-	-	-	0,5	1,0	0,5	-	-	-	-	-	-	8,0	3	3	0,5	-	-	1,0	-
37	0,4	0,4	-	0,4	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	0,4
39	0,6	0,6	-	0,6	-	-	-	-	0,6	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	0,6	-
40	1,0	1,0	-	1,0	-	-	-	-	1,0	-	-	-	-	-	-	7,0	5	5	-	-	-	1,0	-
42	10,0	10,0	-	10,0	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	-	-	-	8	8	-	-	-	10,0	-
43	1,2	-	1,2	-	-	-	-	1,2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1,2	-
44	6,0	4,0	3,0	3,0	-	-	-	3,0	3,0	-	-	-	-	-	-	4,0	20	16	-	-	-	6,0	-
45	7,0	-	-	1,0	-	6,0	-	-	-	7,0	-	-	-	-	-	3,0	3	-	7,0	-	-	-	-
46	10,0	10,0	10,0	-	-	-	-	10,0	-	-	-	-	6,0	10,0	24	24	-	-	-	-	10,0	-	
48	1,9	1,9	-	1,9	-	-	-	-	1,9	-	-	-	-	3,0	4	4	-	-	-	-	1,9	-	
49	2,0	2,0	-	-	-	2,0	-	2,0	-	-	-	-	-	10,0	2	2	2,0	-	-	-	-	-	-
51	17,0	6,0	11,0	-	6,0	-	-	-	17,0	-	-	-	-	8,0	14	12	11,0	-	-	-	6,0	-	
53	6,5	5,0	5,0	-	-	1,5	-	3,5	-	3,0	-	-	1,5	0,5	16	12	1,5	-	-	-	5,0	-	
54	2,0	2,0	-	2,0	-	-	-	-	2,0	-	2	-	-	8,0	4	4	-	-	-	-	2,0	-	
55	30,0	10,0	30,0	-	-	-	-	10,0	-	20,0	-	-	-	7,0	95	40	10,0	2,0	-	-	10,0	8,0	
61	5,0	5,0	5,0	-	-	-	-	-	-	2,0	3,0	-	-	-	3	3	5,0	-	-	-	-	-	-
65	33,0	33,0	33,0	-	-	-	-	33,0	-	-	-	-	-	15,0	88	88	-	-	-	-	33,0	-	
66	2,0	1,5	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	7	5	-	-	-	-	2,0	-	
67	270,0	-	227,0	33,0	8,0	2,0	-	93,0	16,0	3,0	1,0	139,0	18,0	131,0	120,0	935	-	-	20,0	250,0	-	-	-
68	23,0	21,0	15,0	2,0	4,0	2,0	-	19,0	4,0	-	-	-	-	2,0	33,0	75	75	2,0	1,0	20,0	-	-	-
69	14,0	-	11,0	-	3,0	-	-	14,0	-	-	-	-	-	5,0	13,0	23	-	10,0	-	4,0	-	-	-
70	6,0	3,0	3,0	-	3,0	-	-	6,0	-	-	-	-	-	-	4,0	10	3	3,0	-	3,0	-	-	-
73	39,8	26,0	18,6	-	15,7	5,5	-	19,0	4,5	10,0	-	4,3	2,0	4,7	49,0	48	30	-	1,0	23,8	-	15,0	-

SR Slovenija

178,7

1059,2 674,2 704,9 127,6 121,0 36,4 36,8 32,5 544,3 133,8 149,7 102,2 42,5 211,8 733,5 2376 1261 266,1 67,9 317,2 383,6 24,4

in jablan (214,6 ha). V prihodnjih 5 letih nameravajo površine povečati še za 439 ha.

V primorski makroregiji je 352,8 ha ali 33,3 % vseh intenzivnih zasebnih površin, od tega le 50 ha kooperativnih. Težišče je na pridelovanju breskev. Breskovih nasadov je 300,8 ha. Intenzivne zasebne sadjarske površine so izključno omejene na pravo primorsko mezoregijo.

V predalpski makroregiji je 98,6 ha intenzivnih zasebnih sadjarskih površin, od tega 60,5 ha v mezoregiji notranjega predalpskega Posavja. 52,1 ha zavzema nasadi jagodičevja in 36,5 ha nasadi jablan. V kooperaciji je 55,9 ha površin. Predvidena je obnova na 53,5 ha.

V alpski makroregiji je samo 35 ha intenzivnih sadjarskih površin, izključno jagodičevja, subpanonsko in dolinska pa je praktično brez njih.

Podrobnejša struktura nasadov po makro- in mezoregijah je razvidna iz tabele 11.

3. 6. Družbeni in intenzivni zasebni (kooperativni in drugi) nasadi po sadnih vrstah. Prikaz po mikro-, mezo- in makroregijah (tabeli 12, 13, karta 1).

Družbenih in intenzivnih zasebnih nasadov je v SR Sloveniji po podatkih ankete 4656,7 ha, od tega 3597,5 ha ali 77,2 % družbenih in 1059,2 ha ali 22,8 % intenzivnih zasebnih nasadov. Največ je nasadov jablan, 2733,1 ha ali 58,7 %, sledijo breskve s 786,4 ha ali 16,9 %, hruške s

Tabela 11

Strukturno intenzivnih kooperativnih in drugih površin v zasebnem lastništvu po makro- in mezoregijah (v ha)

makro- in mezoregije	površina intenziv- nih nasadov	kooperativna po- vršina	okrogle drevesne oblike, grm grmič		splošne drevesne oblike (palata)		gosti nasadi (pillar)	ravninski nasadi	nasadi z obdelo- valnimi potmi (po izih.)			nasadi na terasah	predvidena op. nas. v 5 letih	predvidena obnov. nasadov v 5 letih	število lastnikov, število kooperantov	jablčane	hruške	breskve	jagodičevje	ostale sadne vrste			
			rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.	rod. ner.			rod. ner.	rod. ner.													
I 1 - 34	570,8	531,8	330,1	72,7	81,3	20,9	333,3	32,5	328,6	90,4	87,7	9,2	32,4	22,5	61,6	439,0	989	928	214,6	43,9	16,4	294,9	10
A: 1 - 23	291,0	263,2	162,6	5,0	62,0	16,5	18,0	26,9	133,6	17,9	87,0	7,7	26,0	18,8	14,1	226,0	372	333	187,4	40,0	3,0	63,6	1,0
B: 24- 28	38,6	37,5	8,3		15,0		15,0		35,1				3,5		1,0	18,0	310	31	26,0	2,8	1,5	8,3	-
C: 29- 34	241,2	231,1	159,2	67,7	4,3	4,4		5,5	159,9	72,3	0,7	1,5	2,9	3,7	46,5	195,0	586	564	5,2	1,1	11,9	223,0	-
II 35-41	2,0	2,0		2,0						2,0						7,0	7	7				1,6	0,4
A: 35 -38	0,4	0,4		0,4						0,4							1	1					0,4
B: 39 -40	1,6	1,6								1,6						7,0	6	6				1,6	-
C: 41	-	-								-						-	-	-				-	-
III 42-63	98,6	55,9	65,3	17,9	6,0	6,0	3,5		29,7	16,9	49,0		3,0		7,5	53,5	194	125	36,5	2,0		52,1	8,0
A: 42-44	17,2	14,0	4,2	13,0					4,2	13,0						4,0	30	24				17,2	-
B: 45-49	20,9	13,9	10,0	2,9		6,0	2,0		12,0	1,9	7,0			6,0	16,0	33	30	9,0				11,9	-
C: 50 -61	60,5	28,0	51,0	2,0	6,0		1,5		13,5	2,0	42,0		3,0	1,5	23,5	131	71	27,5	2,0			23,0	0,0
D: 62-63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IV 64-66	35,0	34,5	35,0						35,0							15,0	95	93				35,0	-
A: 64	-	-	½	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B: 65-66	35,0	34,5	35,0	-	-	-	-	-	35,0	-	-	-	-	-	-	15,0	95	93	-	-	-	35,0	-
V 67-77	352,8	50,0	274,6	35,0	33,7	9,5			151,0	24,5	13,0	1,0	143,3	20,0	142,7	219,0	1091	108	15,0	22,0	300,8	-	15,0
A: 67-74	352,8	50,0	274,6	35,0	33,7	9,5			151,0	24,5	13,0	1,0	143,3	20,0	142,7	219,0	1091	108	15,0	22,0	300,8	-	15,0
B: 75-76	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	½	-	-	-	-
C: 77	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

SR Slovenija

1059,2 674,2 704,9 127,6 121,0 36,4 36,8 32,5 544,3 133,8 149,7 10,2 178,7 42,5 211,8 733,5 2376 1261 266,1 67,9 317,2 383,6 24,4

530,9 ha ali 11,4 % in jagodičevje s 469,3 ha ali 10,1 %. Ostale sadne vrste zavzemajo le 137 ha ali 2,9 % družbenih in intenzivnih zasebnih nasadov.

Največ družbenih in intenzivnih zasebnih nasadov je v Ptuj-skih goricah, 411,6 ha ali 8,8 % teh površin, v Goriških Brdih (298 ha ali 6,4 %) in v Mariborskih goricah (290,3 ha ali 6,2 %), preko 200 ha pa še na Spodnjem Vipavskem v Jareninskih goricah, v Spodnjih Šavtinih in Radgonskih goricah. Od 150 do 200 ha teh površin imajo Bizeljsko Sremičke gorice, Vzhodne Ljutomersko-ormoške, Svečinske gorice in Zahodne Ljutomersko-ormoške gorice. V teh enajstih regijah je 2691,1 ha ali 57,8 % vseh družbenih in intenzivnih zasebnih nasadov.

Po več kot 200 ha jablan je v Jareninskih, Mariborskih, Radgonskih in Ptuj-skih goricah, po več kot 100 ha pa v Svečinskih, Vzhodnih Ljutomersko-ormoških, Slovenskokonjiških in Senovskih goricah, v Vransko-libojskem hribovju ob Kozjaku in na Zgornjem Soteljskem. V teh enajstih regijah je 1795,3 ha ali 65,7 % vseh družbenih in intenzivnih zasebnih nasadov jablan.

Hrušk je največ v Spodnjem Vipavskem (121 ha), v Bizeljsko-sremičkih (76,1 ha) in Ptuj-skih goricah (73,2 ha), skupaj 270,3 ha ali 50,9 % vseh hruškovih nasadov.

Breskve so izrazito osredotočene na Goriška Brda (278 ha), Spodnje Šavrine (198,1 ha) in Spodnje Vipavsko (135 ha), kjer je skupaj 611,1 ha ali 77,7 % vseh breskovih nasadov.

Nasadi jagodičevja, med katerimi povsem prevladuje črni ribez, so osredotočeni na Kozjanskem (119,5 ha) in v Krških goricah (64 ha), kjer je 183,5 ha ali 39,1 % vsega jagodičevja.

Tabela 12

Družbeni in intenzivni zasebni (kooperativni in družji) nasadi po sadnih vrstah v ha. Prikaz po mikroregijah.

mikrore- gija	jabljane		hruške		breskve		jagodičevje		ostale sadne vrste		skupaj družb. zaseb. skup.							
	družb. zaseb. skup.	družb. zaseb. skup.	družb. zaseb. skup.	družb. zaseb. skup.	družb. zaseb. skup.	družb. zaseb. skup.	družb. zaseb. skup.	družb. zaseb. skup.	družb. zaseb. skup.									
1	14,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14,5							
3	25,7	-	0,5	-	7,0	-	3,2	-	3,2	-	36,4							
6	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5							
7	0,9	-	-	-	-	-	2,0	0,4	2,4	-	2,9							
9	-	1,0	-	-	-	-	-	7,0	7,0	-	8,0							
10	102,8	51,0	5,5	11,0	-	-	0,3	6,0	6,3	-	108,6							
11	174,0	53,0	3,0	10,0	-	-	14,0	14,0	-	-	177,0							
12	174,1	48,0	23,0	13,0	3,0	6,0	0,7	24,0	24,7	1,5	202,3							
13	209,0	2,5	6,0	1,0	3,0	5,5	-	4,0	4,0	2,0	222,5							
14	64,0	-	-	5,0	-	-	-	1,5	1,5	1,0	65,0							
15	10,0	15,0	-	-	-	-	-	-	1,0	1,0	10,0							
16	254,1	8,0	73,2	-	44,6	-	-	-	31,7	31,7	403,6							
17	70,1	-	-	-	-	-	30,0	-	-	30,0	150,1							
18	146,8	1,7	14,4	-	11,2	-	5,0	5,0	-	-	172,4							
19	-	3,2	-	-	-	-	1,7	1,7	-	-	-							
23	49,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	49,7							
24	122,5	1,8	124,3	-	-	-	-	-	-	-	122,5							
25	35,0	-	-	-	-	-	-	2,0	2,0	-	35,0							
26	34,0	-	11,0	-	12,0	-	-	1,5	1,5	-	57,0							
27	65,4	24,2	6,0	2,8	6,6	1,5	4,8	4,8	4,0	-	82,0							
28	105,5	-	36,5	-	-	-	-	-	-	8,0	142,0							
29	101,0	-	-	-	-	-	4,5	25,0	29,5	-	113,5							
30	-	-	-	-	-	-	8,0	111,5	119,5	-	119,5							
31	67,5	4,7	75,0	1,1	19,0	2,8	21,5	21,5	-	-	161,5							
35	3,3	-	28,0	-	15,0	9,1	64,0	64,0	-	-	46,3							
34	48,0	0,5	-	-	28,0	-	1,0	1,0	-	-	76,0							
36	1,6	-	3,2	-	-	-	-	-	-	-	4,8							
37	-	-	-	-	-	-	-	-	0,4	0,4	0,4							
39	-	-	-	-	-	-	0,6	0,6	-	-	0,6							
40	-	-	-	-	-	-	1,0	1,0	-	-	1,0							
42	-	-	-	-	-	-	10,0	10,0	-	-	10,0							
43	-	-	-	-	-	-	-	1,2	1,2	-	1,2							
44	2,0	-	-	-	-	-	6,0	6,0	12,0	-	8,0							
45	-	7,0	-	-	-	-	-	-	-	-	7,0							
46	70,0	-	-	-	-	-	2,5	1,9	10,0	5,0	75,0							
48	-	-	-	-	-	-	1,0	-	1,0	-	2,5							
49	108,0	2,0	-	-	-	-	6,0	6,0	-	-	109,0							
51	28,0	11,0	-	-	-	-	1,0	-	-	-	28,0							
53	128,0	1,5	2,0	-	-	-	5,0	5,0	2,0	2,0	132,0							
54	95,0	-	-	-	-	-	4,5	2,0	6,5	-	99,5							
55	73,0	10,0	13,0	2,0	-	-	12,0	10,0	22,0	6,0	104,0							
58	19,0	-	1,0	-	-	-	4,5	-	4,5	-	24,5							
61	-	5,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-							
65	-	-	-	-	-	-	2,0	33,0	35,0	-	2,0							
66	36,0	-	7,0	-	-	-	4,5	2,0	6,5	-	47,5							
67	-	-	-	20,0	20,0	-	-	-	-	-	28,0							
68	-	2,0	120,0	1,0	121,0	115,0	20,0	135,0	-	-	235,0							
69	-	10,0	-	-	-	-	4,0	4,0	-	-	-							
70	-	3,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-							
73	2,0	-	34,7	1,0	35,7	174,3	23,8	198,1	1,0	15,0	212,0							
76	26,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26,0							
SR Slove- nija	2467,0	266,1	2733,1	463,0	67,9	530,9	469,2	317,2	786,4	85,7	363,6	469,3	112,6	24,4	137,0	35,97,5	1059,2	4656,7

V makroregiji subpanonskega Pomurja, Podravja in Posavja je kar 3030,1 ha ali 65,1 % vseh družbenih in intenzivnih zasebnih nasadov, od tega 1906,5 ha v mezoregiji vzhodnega sobpanonskega Podravja in Pomurja. Na jablane pride 2093,0 ha ali 69,1 % površin, na jagodičevje 343,6 ha ali 11,3 % hruške 326,0 ha ali 10,8 %, breskve 168,3 ha ali 5,5 % in ostale sadne vrste 99,2 ha ali 3,3 %.

Predalpska in primorska makroregija sta si po površini družbenih in intenzivnih zasebnih nasadov dokaj blizu. V prvi je 681,1 ha ali 14,6 %, v drugi pa 853,8 ha ali 18,3 % vseh površin. V predalpski makroregiji ima največ teh nasadov mezoregija notranjega predalpskega Posavja (448,5 ha), sicer pa je njihova struktura v tej makroregiji naslednja: jablane 559,5 ha ali 82,2 %, jagodičevje 82,6 ha ali 12,1 %, hruške 18,0 ha ali 2,6 % in ostale sadne vrste 21 ha ali 3,1 %. Nasadov breskev v tej makroregiji ni.

V primorski makroregiji so nasadi skoraj izključno osredotočeni na pravo submediteransko mezoregijo (827,8 ha), njihova struktura pa se razlikuje od tiste v drugih makroregijah. Nasadov jablan je samo 43 ha ali 5 %, zato pa je 618,1 ha ali 72,4 % breskavih nasadov. Na hruške pride 176,7 ha ali 20,7 % nasadov, na ostale sadne vrste pa 16 ha ali 1,9 %.

3. 7. Intenzivni nasadi (tabeli 14, 15)

Že uvodoma smo poudarili, da je bil namen anketiranja ugotoviti dejanski obseg in razširjenost intenzivnih sadjarskih nasadov. Teh je po podatkih ankete ob koncu leta 1975 3942,3 ha; med njimi 2883,1 ha ali 73,1 % družbenih površin.

Tabela 13 Družbeni in intenzivni zasebni (kooperativni in drugi) nasadi po sadnih vrstah v ha. Prikaz po makro-in mezoregijah.

makro-in mezoregija	jablčne			hruške			breskve			jagodičevje			ostale sadne vrste			skupaj		
	družb.	zaseb.	skup.	družb.	zaseb.	skup.	družb.	zaseb.	skup.	družb.	zaseb.	skup.	družb.	zaseb.	skup.	družb.	zaseb.	skup.
I 1-34	1878,4	214,6	2033,0	282,1	43,9	326,0	151,9	16,4	168,3	48,7	294,9	343,6	98,2	1,0	99,2	2459,3	570,8	3030,1
A 1-23	1296,2	183,4	1479,6	125,6	40,0	165,6	71,3	3,0	74,3	36,2	63,6	99,8	86,2	1,0	87,2	1615,5	291,0	1906,5
B 24-28	362,4	26,0	388,4	53,5	2,8	56,3	18,6	1,5	20,1	-	8,3	8,3	4,0	-	4,0	438,5	38,6	477,1
C 29-36	219,8	5,2	225,0	103,0	1,1	104,1	62,0	11,9	73,9	12,5	223,0	235,5	8,0	-	8,0	405,3	241,2	646,5
II 35-41	1,6	-	1,6	3,2	-	3,2	-	-	-	-	1,6	1,6	0,4	0,4	0,8	5,2	2,0	7,2
A 35-38	1,6	-	1,6	3,2	-	3,2	-	-	-	-	-	-	0,4	0,4	0,8	5,2	0,4	5,6
B 39-40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,6	1,6	-	-	-	-	1,6	1,6
C 41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III 42-63	523,0	36,5	559,5	16,0	2,0	18,0	-	-	-	30,5	52,1	82,6	13,0	8,0	21,0	582,5	98,6	681,1
A 42-44	2,0	-	2,0	-	-	-	-	-	-	6,0	17,0	23,2	-	-	-	8,0	17,2	25,2
B 45-49	178,0	9,0	187,0	-	-	-	-	-	-	3,5	11,9	15,4	5,0	-	5,0	186,5	20,9	207,4
C 50-61	343,0	27,5	370,5	16,0	2,0	18,0	-	-	-	21,0	23,0	44,0	8,0	8,0	16,0	388,0	60,5	448,5
D 62-63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
IV 64-66	36,0	-	36,0	7,0	-	7,0	-	-	-	6,5	35,0	41,5	-	-	-	49,5	35,0	84,5
A 64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B 65-66	36,0	-	36,0	7,0	-	7,0	-	-	-	6,5	35,0	41,5	-	-	-	49,5	35,0	84,5
V 67-77	28,0	15,0	43,0	154,7	22,0	176,7	313,3	300,8	618,1	-	-	-	1,0	15,0	16,0	501,0	352,8	853,8
A 67-74	2,0	15,0	17,0	154,7	22,0	176,7	317,3	300,8	618,1	-	-	-	1,0	15,0	16,1	475,0	352,8	827,8
B 75-76	26,0	-	26,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26,0	-	26,0
C 77	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SR Slovenija	2467,0	266,1	2733,1	463,0	67,9	530,9	469,2	317,2	786,4	85,7	385,6	469,3	112,6	24,4	137,0	3597,5	1059,2	4656,7

Intenzivni sadovnjaki zavzemajo komaj 11,9 % sadjarskih površin, ki jih je registriral kataster, a še pri tem smo upoštevali le regije z intenzivnimi sadovnjaki. V 50 takšnih regijah obsegajo sadovnjaki po katastru 33.191,3 ha. V kolikor zajamemo vse katastrske sadjarske površine v Sloveniji (43.631 ha), se delež intenzivnih sadjarskih površin zniža celo na 9 %. V 27 regijah naoreč ni intenzivnih sadjarskih površin.

Delež intenzivnih nasadov je po posameznih regijah dokaj različen. V Goriških Brdih doseže 86,5 % in na Spodnjem Vipavskem 61 % katastrskih površin, v Litijskem hribovju pa anketirane sadjarske površine presegajo stanje po katastru (120,2 %). Visoko razmerje ugotavljamo še v Bizeljsko-sremskih goricah (39,7 %) in na Kozjanskem (37,8%).

Preko 200 ha intenzivnih sadjarskih površin je v Goriških Brdih (298 ha), na Spodnjem Vipavskem (258 ha), v Spodnjih Šavrinah (222,8 ha), v Mariborskih (279,5 ha) in Jareninskih goricah (211 ha). V teh petih regijah je 1269,3 ha ali 32,2 % vseh intenzivnih sadovnjakov. Od 150 do 200 ha intenzivnih nasadov ima zopet pet regij: Svečinske gorice (167,6 ha), Ptujске gorice (191,3 ha), Zahodne Ljutomersko-ormoške gorice (150,1 ha), Vzhodne Ljutomersko-ormoške gorice (151,3 ha) in Bizeljsko-sremske gorice (191,6 ha). Tukajšnjih intenzivnih nasadov je 851,9 ha ali 21,6 % intenzivnih površin.

Od 100 do 150 ha intenzivnih nasadov imajo Kozjak (142 ha), Slovensko-konjske gorice (124,3 ha), Slovensko-bistriške gorice (111,3 ha), Zgornje Sotelsko (138,5 ha), Kozjansko (119,5 ha), Krške gorice (116,1 ha), Vranksko-libojsko hribovje (138,5 ha), Tuhinjsko-moravsko hribovje (101,5 ha) in Litijsko hribovje (106 ha). V teh devetih regijah je 1097,7 ha ali 27,8 % intenzivnih nasadov. Skupaj je tako v 19 regijah z nad 100 ha intenzivnih nasadov 3218,9 ha ali 81,6 % intenzivnih površin v Sloveniji.

Tabela 14

Delež intenzivnih nasadov sadja od skupne površine po katastru (v ha) Prikaz po mikroregiji

Mikroregija	površina sadovnjaka po katastru leta 1972	površina intenzivnih družbenih nasadov leta 1975	površina intenzivnih zasebnih nasadov leta 1975	skupna površina intenzivnih nasadov leta 1975	% intenzivnih nasadov od katastrske površine
1	617,56	17,5	-	14,5	2,3
3	473,72	36,4	-	36,4	7,7
6	192,26	0,5	-	0,5	0,3
7	537,58	2,9	0,4	3,3	0,6
9	398,19	-	8,0	8,0	2,0
10	1549,66	99,6	68,0	167,6	10,8
11	2931,46	134,0	77,0	211,0	7,2
12	2116,01	191,5	88,0	279,5	13,2
13	582,83	73,5	7,5	81,0	13,9
14	1048,78	-	6,5	6,5	0,6
15	625,63	-	16,0	16,0	2,5
16.	964,79	183,3	8,0	191,3	19,8
17	892,72	150,1	-	150,1	16,8
18	933,40	144,6	6,7	151,3	16,2
19	714,91	-	4,9	4,9	0,7
24	643,26	122,5	1,8	124,3	19,3
25	1039,75	35,0	2,0	37,0	3,5
26	386,30	57,0	1,5	58,5	15,1
27	1204,18	78,0	33,3	111,3	11,9,2
28	591,36	142,0	-	142,0	24,0
29	839,03	113,5	25,0	138,5	16,5
30	316,20	8,0	111,5	119,5	37,8
31	482,64	161,5	30,1	191,6	39,7
33	403,57	43,0	73,1	116,1	28,8
34	399,72	76,0	1,5	77,5	19,4
36	348,32	4,8	-	4,8	1,4
37	400,90	0,4	0,4	0,8	0,2
39	455,28	-	0,6	0,6	0,1
40	309,86	-	1,0	1,0	0,3
42	268,02	-	10,0	10,0	3,7
43	759,70	-	1,2	1,2	0,1
44	558,50	6,0	6,0	12,0	2,1
45	531,72	-	7,0	7,0	1,3
46	410,25	73,0	10,0	83,0	20,0
48	478,80	2,5	1,9	4,4	0,9
49	305,38	81,0	2,0	83,0	27,2
51	1029,93	20,0	17,0	37,0	3,6
53	596,84	132,0	6,5	138,5	23,2
54	801,25	99,5	2,0	101,5	12,7
55	88,23	76,0	30,0	106,0	120,2
58	518,42	24,5	-	24,5	4,7
61	863,27	-	5,0	5,0	0,6
65	263,65	2,0	33,0	35,0	13,3
66	1023,72	22,0	2,0	24,0	2,3
67	344,41	28,0	270,0	298,0	86,5
68	422,90	235,0	23,0	258,0	61,0
69	51,56	-	14,0	14,0	27,1
70	139,57	-	6,0	6,0	4,3
73	836,49	183,0	39,8	222,8	26,6
76	438,84	26,0	-	26,0	5,2
SR Slovenija	33.191,32	2883,1	1059,2	3942,3	11,9

Oglejmo si še razširjenost intenzivnih nasadov po mezo- in makroregijah (tabela 15). Njih večina je osredotočena v makroregiji subpanonskega Pomurja, Podravja in Posavja, skupaj 2438,2 ha ali 61,8 % vseh intenzivnih sadovnjakov. Ostali intenzivni nasadi se praktično pojavljajo samo še v predalpski in primorski makroregiji. Na prvo pride 613,1 ha ali 15,5 %, na drugo 824,8 ha ali 20,9% vseh intenzivnih sadovnjakov.

V subpanonski makroregiji je kar 1321,9 ha ali 54,2 % intenzivnih površin osredotočenih v mezoregiji vzhodnega subpanonskega Podravja in Pomurja. Od tega je v Slovenskih goricah 1254,3 ha intenzivnih sadovnjakov ali 31,8 % vseh intenzivnih nasadov v Sloveniji. Na mezoregijo zahodnega subpanonskega Podravja pride 473,1 ha ali 19,4 % in mezoregijo subpanonskega Posavja 643,2 ha, ali 26,4 % intenzivnih površin v tej makroregiji.

V predalpski makroregiji je težišče intenzivnega sadjarstva v mezoregiji notranjega predalpskega Posavja s 412,5 ha ali 67,3 % intenzivnih površin v makroregiji. V mezoregiji robnega predalpskega Posavja je 177,4 ha ali 28,9 %, v mezoregiji Pohorskega Podravja pa le 23,2 ha ali 3,8 % intenzivnih nasadov te makroregije.

Zunaj prave primorske mezoregije je intenzivnih sadovnjakov izredno malo.

Od 3942,3 ha intenzivnih nasadov jih je 2883,1 ha ali 73,1 % družbenih in 1059,2 ha ali 26,9 % zasebnih. V makroregiji subpanonskega Pomurja, Podravja in Posavja znaša to razmerje 76,6 : 23,4, v predalpski makroregiji 83,9 : 16,1 in v primorski makroregiji 57,2 : 42,8. V Slovenskih goricah, z najmočnejšo koncentracijo intenzivnih sadjarskih površin,

je 976,6 ha družbenih in 277,7 ha zasebnih intenzivnih nasadov.

Odstopanje dejanskih, še posebej intenzivnih sadjarskih površin od katastrskih navedb je zelo močno. Najugodnejše je še razmerje v pravi primorski mezoregiji, kjer je intenzivnih sadovnjakov 44,5 %, deloma tudi v mezoregiji subpanonskega Posavja (26,3 %), v ostalih pomembnejših sadjarskih področjih pa se giblje ta delež od 9 do 12 %. V kolikor upoštevamo katastrsko površino sadovnjakov tudi v regijah brez intenzivnih nasadov, je to razmerje manj ugodno, saj ekstenzivni travniški sadovnjaki in opuščene sadjarske površine v obliki socialnega preloga, danes marsikje močno prevladujejo.

	% intenzivnih nasadov od ka-
745,14	8,2
-	-
7114,51	8,3
1506,22	1,3
1726,13	12,3
1027,34	12,6
-	-
1287,37	4,6
-	-
1827,37	9,6
-	-
2223,77	25,3
1724,93	42,3
422,22	5,2
-	-
33121,21	11,7

Tabela 15

Delež intenzivnih nasadov sadja od skupne sadjarske površine po katastru (v ha) -Prikaz po makro-in mezoregijah

makro-in mezoregija	površina sadovnjakov v ha po katastru leta 1972	površina inten.druž- benih nasa- dov	površina intenz.zaseb- nih nasadov	skupna površina intenziv. nasadov	% intenzivnih nasadov od kat.površine	ppovršina sadovnja- kov v ha po kata- stru leta 1972 (k.o.s intenziv. površinami)	% intenzivnih nasadov od ka- tastrske po- vršine
I 1 - 34	23192,00	1867,4	570,8	2438,2	10,5	20885,51	11,7
A 1 - 23	16599,30	1030,9	291,0	1321,9	7,9	14579,50	9,1
B 34 - 28	3864,85	434,5	38,6	437,1	12,2	3864,85	11,2
C 29 - 34	2727,85	402,0	241,2	643,2	23,6	2441,16	26,3
II 35-41	4027,04	5,2	2,0	7,2	0,2	1514,36	0,5
A 35-38	1190,62	5,2	0,4	5,6	0,5	749,22	0,7
B 39-40	765,04	-	1,6	1,6	0,2	765,14	0,2
C 41	2071,38	-	-	-	-	-	-
III 42 - 63	11118,30	514,5	98,6	613,1	5,5	7210,31	8,5
A 42 - 44	1586,22	6,0	17,2	23,2	1,5	1586,22	1,5
B 45 - 49	2011,53	156,5	20,9	177,4	8,8	1726,15	10,3
C 50 - 61	7362,15	352,0	60,5	412,5	5,8	3897,94	10,6
D 62 - 63	158,40	-	-	-	-	-	-
IV 64 - 66	1587,58	24,0	35,0	59,0	3,7	1287,37	4,6
A 64	300,21	-	-	-	-	-	-
B 65 - 66	1287,37	24,0	35,0	59,0	3,7	1287,37	9,6
V 67 - 77	3706,21	472,0	352,8	824,8	22,2	2293,77	35,9
A 67 - 74	3144,84	446,0	352,8	798,8	25,4	1794,93	44,5
B 75 - 76	509,61	26,0	-	26,0	5,1	498,84	5,2
C 77	51,76	-	-	-	-	-	-
SR Slovenija	43.631,13	2883,1	1059,2	3942,3	9,0	33191,32	11,9

4. METODOLOGIJA GEOGRAFIJE SADJARSTVA

4. 1. Metodološka načela sadjarske tipologije in regionalizacije

Že v prvem delu razprave o sadjarstvu smo nakazali nekatere probleme geografske regionalizacije sadjarstva in hkrati na osnovi Ilešičeve pokrajinsko-fiziognomske razjonizacije Slovenije ob upoštevanju sadnih okolišev (3, 67; 4, 117; 7, 213-217) opredelili regije, ki so služile kot statistične enote pri obravnavi sadjarstva. Njihova vloga v sadjarstvu je zelo različna, od zelo izrazite do neznatne. Z namenom, da prispevamo k metodologiji raziskav specialnih kultur v Sloveniji, smo analizirali in kompleksno ovrednotili geografske elemente, dejavnike, strukture in procese ter njihove učinke v pokrajini. Pri tem smo se oslanjali na metodološka izhodišča, ki so se uveljavila pri delu Komisije za agrarno tipologijo in delovne skupine za ruralno planiranje in razvoj v okviru Mednarodne geografske zveze (8 - 15).

Ovrednotili smo naslednje štiri elemente sadjarstva ali njihove komplekse in jih razvrstili v stopnje z vrednostmi od 1 do 5:

- A) ekološke razmere za sadjarstvo (a1 - a5),
- B) koncentracijo sadjarstva - delež sadovnjakov leta 1972 (b1-b5),
- C) družbeno lastništvo sadovnjakov leta 1972 (c1-c5) in
- D) spremembe sadjarskih površin v obdobju 1955-72 (d1-d5).

4.2. Tipološki elementi (variabli) sadjarske pokrajine (tabeli 16,17)

Ekološki kompleks elementov je prav gotovo močno v ospredju vsake rajonizacije. Glede na ustreznost ekoloških razmer za sadjarstvo ločimo:

- regije z ugodnimi makroekološkimi razmerami za sadjarstvo in majhno subregionalno razširjenostjo neugodnih ali manj ugodnih mikroekoloških razmer (a5),
- regije z ugodnimi mikroekološkimi razmerami za sadjarstvo in znatno subregionalno razširjenostjo neugodnih ali manj ugodnih mikroekoloških razmer (a4),
- regije z ugodnimi makroekološkimi razmerami za sadjarstvo, vendar močno subregionalno (mikroekološko) diferenciranostjo (a3),
- regije z neugodnimi makroekološkimi razmerami za sadjarstvo in majhno subregionalno razširjenostjo lokalno ugodnih mikroekoloških razmer (a2) in
- regije z neugodnimi makroekološkimi razmerami za sadjarstvo in neznatno subregionalno razširjenostjo ugodnih mikroekoloških razmer (a1).

Med 77 regijami jih je 12 z ugodnimi makroekološkimi razmerami za sadjarstvo in manjšo subregionalno razširjenostjo neugodnih ali manj ugodnih mikroekoloških razmer. Obe sta na Goriškem, pet jih je v Slovenskih goricah, ena je v Podpohorskih goricah, preostale tri pa so v Primorju. 20 regij ima ugodne makroekološke razmere za sadjarstvo, vendar kažejo večjo razširjenost neugodnih ali manj ugodnih mikroekoloških razmer. Nadaljnjih 19 regij je sicer makroekološko ugodnih, a so subregionalno oziroma mikroekološko močno diferencirane. V preostali 26 regijah so makroekološke razmere za sadjarstvo neugodne, posebno še v šestih, kjer so tudi lokalno

ugodno mikroekološke razmere redke pojav. Naravne razmere za sadjarstvo so v splošnem neugodne na subpanonskih ravninah, posebno pa na kraških poljih in v alpskih ter predalpskih kotlinah oziroma dolinah. Tukajšnja klima ima nekatere znake termične kontinentalnosti. Zaradi toplotnega obrata se pojavljajo nizki nočni minimi, dnevni maksimi so razmeroma visoki, znatna pa je tudi vlažnost ozračja. Temperaturne razmere so odvisne od nadmorske višine, ravnine ali kotline in njenega klimatskega makropoložaja. Najhladnejša so odprte in dobro izkrčene kotline s plitvim gorskim obodom. Primorski svet predstavlja v tem pogledu izjemno. Pridelovanje sadja je zato v Sloveniji pretežno osredotočeno na t.i. termalni pas, ki začneja 15 do 40 m nad dnom kotlin, dolin in kraških depresij, ter sega do 200 (300) m relativne višine. Njegova zgornja meja se spreminja z nadmorsko višino. Letne in dnevne amplitude so tukaj manjše. Pomembni so mikroekološki elementi, med njimi ekspozicija (prisoje, osoje). Označuje ga tudi daljše obdobje brez pozeb, zato je to v vzhodni Sloveniji pas vinogradništva (16,3,4).

Optimalne razmere za sadjarstvo kažeta vsekakor subpanonski in submediteranski svet. V makroregiji subpanonskega Pomurja, Podravja in Posavja pripada od 34 regij skupini a5 devet, skupini a4 pa dvanajst regij, medtem ko v submediteranski makroregiji od 11 regij obema skupinama po tri regije. Reliefno in klimatsko prehodne predalpske regije se po svoji ustreznosti za sadjarstvo močneje razlikujejo. V desetih regijah so makroekološke razmere neugodne, v dvanajstih pa ugodne, vendar skupina a5 ni zastopana. Posebno neugoden je višji alpski in kraški svet. Medtem ko so v mezoregiji subpanonsko-subinarskega Posavja še vse štiri regije makroklimatsko ugodne, se v mezoregijah Nizkega dolenskega krasa in Visokega krasa ekološke raz-

mere bistveno poslabšajo. Podobno velja za submediteransko-subdinarsko in submediteransko-subalpsko mezoregijo. V alpski makroregiji ni regije z ugodnimi makroklimatskimi razmerami. Sadjarska pokrajina je lahko pejzažno zelo značilna in diferencirana. Koncentracija sadjarskih površin je zato pomemben strukturni element pokrajine. Razlikujemo:

- regije z zelo močno koncentracijo sadjarskih površin (nad 8,01 % sadovnjakov od skupne površine - b5),
- regije z močno koncentracijo (5,01 do 8,00 % - b4),
- regije z zmerno koncentracijo (3,01 do 5,00 % - b3),
- regije z majhno koncentracijo (1,01 do 3,00 % - b2) in
- regije z neznatno koncentracijo (0,01 do 1,00 % - b1).

Od 77 regij jih je 5 z zelo močno in 8 z močno koncentracijo sadjarstva. V prvo skupino sodijo Svečinske, Jareninske, Mariborske, Vzhodne Ljutomersko-ormoške in Fransko-slovenskobistriške gorice, v drugo pa Radgonske, Cmureško-negovske, Ptujске, Zahodne Ljutomersko-ormoške, Slovenskokonjiške in Pekrske gorice, pa še Kozjak in Velenjska kotlina. V 16 regijah je koncentracija sadjarstva zmerna, v 31 majhna in v 17 neznatna.

Zunaj makroregije subpanonskega Pomurja, Podravja in Posavja je le ena regija z zelo močno ali močno koncentracijo sadjarstva (Velenjska kotlina). V kraškem in alpskem svetu je koncentracija majhna ali neznatna; izjema so Gorenjske dobrave in ravnine (b3). V prelalpsem svetu dosežejo zmerno koncentracijo le Dobrnsko podolje z dolino Hudinje, severno obrobje spodnje Savinjske doline in Ljubljansko polje. Tudi prámorska makroregija doseže le zmerno koncentracijo sadjarskih površin. Med 11 regijami sodijo tri v skupino b3, v osmih pa je koncentracija celo neznatna.

Lastniške razmere so nadaljnji element tipologije sadjarstva. Od njih zavisita predvsem intenzivnost sadjarstva in njegova ekonomska vloga, značaj pridelovanja sadja pa se odraža tudi v pejzažnih značilnostih in transformaciji pokrajine. Še posebej je pomembno razmerje med družbenim in zasebnim lastništvom sadovnjakov. Glede na to bi sadjarske regije lahko razvrstili v :

- regije z zelo visokim deležem družbenega sektorja v sadjarstvu (nad 35,01 % družbenih površin - c5),
- regije z visokim deležem (20,01 do 35,00 % - c4),
- regije s poprečnim deležem (10,01 do 20,00 % -c3),
- regije z nizkim deležem (3,01 do 10,00 % -c2) in
- regije z neznatnim deležem (0,01 do 3,00 % -c1).

Le pet regij ima zelo visok delež družbenih sadjarskih površin. To so Vzhodne Ljutomersko-ormoške gorice, Spodnje Haloze, Pekrske gorice, Spodnje Vipavsko in Kanalsko. V desetih je njihov delež visok in to na Apaškem in Zgornjem Dravskem polju, v Svečinskih, Mariborskih, Radgonskih, Ptujskih in Senovskih goricah, na Srednjem Vipavskem, na Sežanskem Krasu in v Spodnjih Šavrinah. Značilna je torej močna koncentracija družbenih sadjarskih površin v subpanonskem in primorskem svetu. Fiziognomija sadjarskih nasadov se je tod najmočnejše spremenila, saj so predvsem v družbenem sektorju sodobni intenzivni nasadi z terasami, obdelovalnimi potmi, gostim sajenjem, novimi vzgojnimi oblikami ipd. v neznatni meri zamenjali tip nekdanjih kmečkih sadovnjakov.

25. regij ima le poprečen delež družbene sadjarske posesti, 28 jih je z nizkim deležem in 9 z neznatnim deležem. Stopnja transformacije tradicionalne sadjarske pokrajine je v njih le najhna. Ekstenzivni kmečki nasadi tod hitro propadajo in vse pogostejši ter značilnejši postaja sadjarski prelog.

Kot zadnji tipološki element smo upoštevali spremembe sadjarskih površin v obdobju 1955-1972. V SR Sloveniji so se

katastrske sadjarske površine v tem obdobju povečale od 27.979 ha ali 1,38 % površine na 43.631 ha ali 2,15 %, tj. za 55,9 %, v primerjavi z letom 1896 pa se se povečale celo za 100 %. Pokrajinski in socioekonomski učinki takšnega razvoja so zato kljub relativnosti podatkov pomembni, še posebno v regijah z intenzivnimi sadjarskimi površinami.

Sadjarske regije smo glede na katasarske spremembe sadjarskih površin razvrstili v:

- regije z izredno močnim povečanjem sadjarskih površin (nad 150 % - d5),
- regije z zelo močnim povečanjem (100,01 do 150 % - d4),
- regije s srednje močnim povečanjem (50,01 do 100 % - d3),
- regije s podpoprečnim povečanjem (0,00 do 50 % - d2) in
- regije z nazadovanjem sadjarskih površin (0,00 do - 35 % -d1).

Med 77 regijami se je sadjarska površina izredno močno povečala v 11 regijah, zelo močno v 11, v 12 je srednje močno napredovala, v 34 pa lepodpoprečno, medtem ko je v 9 nazadovala.

Regije z izredno in zelo močnim naraščanjem površin so omejene na subpanonsko (9), predalpsko (8) in primorsko (5) makroregije. V subpanonski makroregiji izstopa s petimi regijami mezoregija vzhodnega subpanonskega Podravja in Pomurja (Severovzhodno, Srednje in Jugovzhodno Goričko, Zahodne Ljutomerske-ormoške gorice in Zgornje Haloze), v predalpski makroregiji mezoregija robnega predalpakega Posavja prav tako s petimi regijami (Dobransko podolje s svetom ob Hudinji, Voglajnsko, Vzhodno Posavsko hribovje, Mirnske in Senovske gorice), medtem ko je v primorski makroregiji vseh pet regij z izredno in zelo močnim naraščanjem (Goriška Brda, Spodnje

in Srednje Vipavsko, Vipavska Brda z Zgornjim Vipavskim in Komenaki Kras) omejeno na pravo primorsko mezoregijo.

Nazadovanje sadjarskih površin kažejo 3 regije v subpanonskem, 2 v predalpskem in 4 v primorskem svetu. Med njimi nazadujejo tri v mezoregiji vzhodnega subpanonskega Podravja in Pomurja (Lendavske gorice, Apaško polje in Spodnje Dravsko polje) in dve v pravi primorski mezoregiji (Sežanski Kras in Zgornji Šavrini).

Tabela 16

Tipološki elementi (variabli) sadjarskih regij po mikroregijah

regija	zap. štev.	ekološke razmere (A)	Koncentra- cija sad- jarstva (B)	delež družb.sadovnj. (C)	spremembe sadj. pov. 1955-72(D)	število točk	tip regije
Zahodno Goriško	1	5	3	2	3	13	III
Severovzh.Goriško	2	4	2	2	4	12	III
Srednje Goričko	3	5	3	1	5	14	III
Jugovzhodno Goričko	4	4	2	1	4	11	II
Lendavske gorice	5	3	2	2	1	8	II
Ravensko	6	2	2	3	2	9	II
Dolinsko	7	2	2	1	3	8	II
Apaško polje	8	2	3	4	1	10	II
Mursko polje	9	2	3	1	2	8	II
Svečinske gorice	10	5	5	4	2	16	IV
Jareninske gorice	11	5	5	3	2	15	III
Mariborske gorice	12	5	5	4	2	16	IV
Radgonske gorice	13	5	4	4	2	15	III
Gmureško-negovske g.	14	4	4	3	2	13	III
Gorice okrog Cerkvenjaka in Juršinci	15	4	3	2	2	11	II
Ptujske gorice	16	5	4	4	2	15	III
Zahodno Ljut.-orm.g.	17	4	4	3	4	15	III
Vzhodno Ljut.-orm.g.	18	5	5	5	2	17	IV

regija	zap. števec.	ekološke razmere (A)	Koncentracija sadjarstva (B)	delež družb. sadovnj. (C)	spremembe sadj. pov. 1955-72 (D)	število točk	tip regije
Zgornje Dravsko polje	19	2	2	4	2	10	II
Spodnje Dravsko polje	20	2	1	1	1	5	I
Središko polje	21	2	3	2	2	9	II
Zgornje Haloze	22	3	2	2	5	12	III
Spodnje Haloze	23	4	3	5	2	14	III
Slovenskokonjiške g.	24	5	4	3	5	17	IV
Poljčansko-savinjske g.	25	4	3	2	4	13	III
Pekrske gorice	26	4	4	5	2	15	III
Framsko-slovensko-bistriške g.	27	4	5	3	3	15	III
Kozjak	28	4	4	3	3	14	III
Zgornje Sotelsko	29	3	3	3	4	13	III
Kozjansko	30	3	2	2	3	10	II
Bizeljsko-sremičke g.	31	4	2	2	5	13	III
Raduljske ali Šmarješke g.	32	3	2	1	3	9	II
Krške gorice	33	4	2	3	3	12	III
Kostanjeviško Podgorje	34	3	2	3	2	10	II
Sev.obr.Novomeške kotl.	35	3	2	2	2	9	II
Ljubensko Podgorje	36	3	2	2	2	9	II
Črnomaljsko-metliške gorice	37	4	4	4	4	10	II

regija	zap. števil.	ekološke razmere (A)	koncentra- cija sad- jarstva (B)	delež družb. sadovnj. (C)	spremembe sadj. pov. 1955-72 (D)	število točk	tip regije
Dragatuško-viničke g.	38	3	2	1	2	8	II
Grosupeljsko-šentviška p.	39	3	2	3	3	11	II
Suha krajina	40	2	1	2	3	18	II
Visoki kras	41	1	1	3	2	7	I
Košenjaki in Remšnik	42	2	2	3	2	9	II
Pohorje	43	1	2	3	2	8	II
Mežiška in Misl. dolina	44	1	2	3	3	9	II
Dobrnsko podolje in svet ob H.	45	4	3	2	5	14	III
Voglajnsko	46	4	2	2	4	12	III
Vzhodno Posavsko hr.	47	3	2	2	4	11	II
Mirnske ali Mokronoško- čateške g.	48	3	2	2	5	12	III
Senovske gorice	49	4	2	4	4	14	III
Mozirsko	50	1	2	1	5	9	II
Velenjska kotlina	51	3	4	3	4	14	III
Ponikevska planota in svet ob L.	52	3	3	2	3	11	II
Vransko-libojsko hr.	53	3	2	3	5	13	III
Tuhinjsko-moravško hr.	54	4	1	3	2	10	II
Litijsko hribovje	55	3	1	2	2	8	II
Kumsko-trboveljsko hr.	56	2	2	2	3	9	II
Kranjsko-sorško polje	57	2	2	2	2	8	II

regija	zap. štev.	ekološke razmere (A)	koncentra- cija sad- jarstva (B)	delež družb. sadovnj. (C)	spremembe sadj. pov. 1955-72 (D)	število točk	tip regije
Kamniško-bistriška raven	58	3	2	2	2	9	II
Ljubljansko polje	59 ^m	2	3	3	2	10	II
Ljubljansko barje	60	2	2	2	2	8	II
Škofjeloško-polhograjsko hr.	61	3	2	2	2	9	II
^e Crkljansko-idrijsko hr.	62	2	1	2	1	6	I
Tolminsko hr. z dolino sr. S.	63	2	1	2	1	6	I
Vzhodne alpske pokrajine	64	1	1	3	2	7	I
Zahodne alpske pokrajine	65	1	1	3	2	7	I
Gorenjske dobrave in rav.	66	2	3	3	2	10	II
Goriška Brda	67	5	3	3	5	16	IV
Spodnje Vipavsko	68	5	3	5	5	18	IV
Srednje Vipavsko	69	4	1	4	4	13	III
Vipavska Brda z Zg.Vipav- skim	70	4	1	3	5	13	III
Kamenski Kras	71	2	1	2	4	9	II
Sežanski Kras	72	2	1	4	1	8	II
Spodnji Šavrinj	73	5	3	4	2	14	III
Zgornji Šavrinj	74	4	1	3	1	9	II
Hrpeljsko-podgorski Kras	75	2	1	1	1	5	I
Berkini s podgorjem	76	3	1	2	2	8	II
Kanaljsko	77	2	1	5	1	9	II

Zaradi boljšega pregleda si oglejmo še tabelo 17.

Tabela 17 Tipološki elementivariabli sadjarskih regij po makro-in mezoregijah

Makro-in mezoregije	Ekološke razmere (A)					Koncentracija sadjarstva (B)					Delež družbenih (C) sadovnjakov					spremembe sadj.ar. površin (D)					Število regij
	a1	a2	a3	a4	a5	b1	b2	b3	b4	b5	c1	c2	c3	c4	c5	d1	d2	d3	d4	d5	
I. Makroregija subpanonskega Pomurja, Podravja, Posavja (1-34)	-	7	6	12	9	1	12	9	7	5	6	9	10	6	3	3	15	7	5	4	34
A: Mezoregija vzhodnega sub- panonskega Podravja in Pomurja (1-23)	-	7	2	6	8	1	7	7	4	4	5	6	4	6	2	3	13	2	3	2	23
B: Mezoregija zahodnega sub- panonskega Podravja (24-28)	-	-	-	4	1	-	-	1	3	1	-	1	3	1	1	-	1	2	1	1	5
C: Mezoregija subpanonskega Posavja (29-34)	-	-	4	2	-	-	5	1	-	-	1	2	3	-	-	-	1	3	1	1	6
II. Subpanonsko subdinarska in dinarska makroregija (35-41)	1	1	4	1	-	2	5	-	-	-	1	4	2	-	-	-	5	2	-	-	7
A: Mezoregija subpanonsko- subdinarskega Posavja (35-38)	-	-	3	1	-	-	4	-	-	-	1	3	-	-	-	-	4	-	-	-	4
B: Mezoregija Nizkega dolenj- skega Krasa (39-40)	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	2	-	2
C: Mezoregija Visokega krasa (41)	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1
III. Predalpska makroregija (42-63)	3	7	8	4	-	4	14	3	1	-	1	13	7	1	-	2	9	3	4	4	22
A: Mezoregija Pohorskega Pohavja (42-44)	2	1	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	2	1	-	-	3
B: Mezoregija robnega predalpskega Posavja (45-49)	-	-	2	3	-	-	4	1	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	3	2	5
C: Mezoregija notranjega predalpskega Posavja (50-61)	1	4	6	1	-	2	7	2	1	-	1	7	4	-	-	-	7	2	1	2	12
D: Posočka predalpska me- zoregija (62-63)	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	2	-	-	-	2

makro-in mezoregije	ekološke razmere (A)					koncentracija sadjarstva (B)					delež družbenih (C)					spremembe sadj.ar.(D) površin					število regij
	a1	a2	a3	a4	a5	b1	b2	b3	b4	b5	c1	c2	c3	c4	c5	d1	d2	d3	d4	d5	
IV. Alpska makroregija (64-66)	2	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-	-	-	3
A: Mezoregija vzhodnih alpskih pokrajin (64)	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1
B: Mezoregija zahodnih alpskih pokrajin (65-66)	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	2
V. Primorska makroregija (67-77)	-	4	1	3	3	8	-	3	-	-	1	2	3	3	2	4	2	-	2	3	11
A: Prava primorska (submedite- ranska) mezoregija (67-74)	-	2	-	3	3	5	-	3	-	-	1	1	3	3	1	2	1	-	2	3	8
B: Submediteransko-subdinar- ska mezoregija (75-76)	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-	2
C: Submediteransko-subalpska mezoregija (77)	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
SR Slovenija	6	20	19	20	12	17	31	16	8	5	9	28	25	10	5	9	34	12	11	11	77

Regionalizacija Slovenije

I. MAKROREGIJA SUBPANONSKEGA POMURJA, PODRAVJA IN PO-SAVJA (1-34)

A) Mezoregija vzhodnega subpanonskega Podravja in Pomurja (1 - 23)

a) submezoregija: Goričko (1-4)

mikroregije: Zahodno (1), Severozahodno (2), Srednje (3), in Jugovzhodno Goričko (4)

b) submezoregija: Lendavske gorice (5)

c) submezoregija: Murska ravan (6-9)

mikroregije: Ravensko (6), Dolinsko (7), Apaško polje (8), Mursko polje (9)

d) submezoregija/ Slovenske gorice (10-18)

mikroregije Zahodnih Slovenskih goric: Svečinske (10), Jareninske (11) in Mariborske gorice (12)

mikroregije Srednjih Slovenskih goric: Radgonske (13) in Gmureško-negovske gorice (14), gorice okrog Cerkvenjaka in Juršinec (15) ter Ptujске gorice (16)

mikroregije Vzhodnih Slovenskih goric: Zahodne Ljutomerske-ormoške (17) in Vzhodne Ljutomersko-ormoške ali Jeruzalemske gorice (18)

e) submezoregija: Dravska ravan (19-21)

mikroregije: Zgornje Dravsko polje (19), Spodnje Dravsko ali Ptujsko polje (20) in Središko polje (21)

f) submezoregija: Haloze (22-23)

mikroregiji: Zgornje (22) in Spodnje ali Vinorodne Haloze (23)

B) Mezoregija subpanonskega Podravja (24-28)

a) submezoregija: Dravinjske gorice (24-25)

mikroregiji: Slovenskokonjiške (24) in Poljčansko-savinske gorice (25)

- b) submezoregija: Podpohorske gorice (26-27)
mikroregiji: Pekrske (26) in Fransko-slovensko-bistriške gorice (27)
  - c) submezoregija: Kozjak (28)
- 0) Mezoregija subpanonskega Podavja (29-34)
- a) submezoregija: Sotelsko (29-30)
mikroregiji: Rogaško podolje ali Zgornje Sotelsko (29) in Kozjansko (30)
  - b) submezoregija: Bizeljsko-sremiške gorice (31)
  - c) submezoregija: Raduljsko-krške gorice (32-33)
mikroregiji : Raduljske ali Šmarješke (32) in Krške gorice (33)
  - č) submezoregija: Kostanjeviško Podgorje (34)
- II. SUBPANONSKO-SUBDINARSKA IN DINARSKA MAKROREGIJA (35-41)
- A) Mezoregija subpanonsko-subdinarskega Posavja (35-38)
- a) submezoregija: Novomeška kotlina (35-36)
mikroregiji: severno obrobje Novomeške kotline (35) in Ljubensko Podgorje (36)
  - b) submezoregija: Bela krajina (37 - 38)
mikroregiji: Črnomaljsko-metliške (37) in Draga-tuško-viniške gorice (38)
- B) Mezoregija Nizkega dolenjakega Krasa (39-40)
- a) submezoregija: Grosupeljsko-šentviška pokrajina (39)
  - b) submezoregija: Suha Krajina (40)

C) Mezoregija Visokega krasa (41)

III. PRADALPSKA MAKROREGIJA (42-63)

A) Mezoregija Pohorskega Podravja (42-44)

- a) submezoregija: Košenjak in Remšnik (42)
- b) submezoregija: Pohorje (43)
- c) submezoregija: Mežiška in Mislinjska dolina (44)

B) Mezoregija robnega predalpskega Posavja (45-49)

- a) submezoregija: Hudinjsko-voglajnska pokrajina (45-46)
mikroregiji: Dobrnsko podolje in svet ob Hudinji (45)
ter Voglajnsko (46)
- b) submezoregija: Vzhodno Posavsko hribovje (47)
- c) submezoregija: Nizko Posavsko hribovje (48-49)
mikroregiji: Mirnsko ali Mokronoško-čateško (48) in
Senovsko hribovje (49)

C) Mezoregija notranjega predalpskega Posavja (50-61)

- a) submezoregija: Srednje Savinjsko (50-53)
mikroregije: Mozirsko (50), Velenjska kotlina (51),
Ponikevska planota s svetom ob Ložnici (52) in Vran-
sko-libojsko hribovje (53)
- b) submezoregija: Zahodno Posavsko hribovje (54-56)
mikroregije: Tuhinjsko-moravško (54), Litijsko (55)
in Kurnsko-trboveljsko hribovje (56)
- c) submezoregija: Ljubljanska kotlina (57-60)
mikroregije: Kranjsko-sorško polje (57), Kamniško-
bistriška ravan (58),
Ljubljansko polje (59) in Ljubljansko barje (60)
- d) submezoregija: Škofjeloško-polhograjsko hribovje
(61)

- D) Posočka predalpska mezoregija (62-63)
  - a) submezoregija: Cerkljansko-idrijsko hribovje (62)
  - b) submezoregija: Tolminsko hribovje z dolino srednje Soče

IV. ALPSKA MAKROREGIJA (64-66)

- A) Mezoregija vzhodnih alpskih pokrajin (64)
- B) Mezoregija zahodnih alpskih pokrajin (65-66)
  - a) submezoregija: Zahodne gorske pokrajine (65)
  - b) submezoregija: Gorenjske dobrove in ravnine (66)

V. PRIMORSKA MAKROREGIJA (67-77)

- A) Prava primorska (submediteranska) mezoregija (67-74)
  - a) submezoregija: Goriška Brda (67)
  - b) submezoregija: Vipavsko (68-70)
    - mikroregije: Spodnje Vipavsko ali Goriško (68), Srednje Vipavsko (69) in Vipavska Brda z Zgornjim Vipavskim (70)
  - c) submezoregija: Kras (71-72)
    - mikroregiji: Komenski (71) in Sežanski Kras (72)
  - č) submezoregija: Šavrinska Brda z obalo (73-74)
    - mikroregiji: Spodnji Šavrini z obalo (73) in Zgornji Šavrini (74)
- B) Submediteransko-dinarska mezoregija (75-76)
  - a) submezoregija: Hrpoljsko-podgorski Kras s Čičarijo (75)
  - b) submezoregija: Brkini z Vremsko dolino in Ilirsko-bistriškimi podgorjem (76)
- C) Submediteransko-subalpska mezoregija (77) - Kanalско

4.3. Tipološki elementi/pokrajine na primeru izbranih regij (tabela 18)

Vsaka tipologija, tudi sadjarska, bo toliko popolnejša, kolikor več opredeljitvenih elementov bo upoštevala. V prejšnjem poglavju smo razčlenili štiri elemente: ekološke razmere za sadjarstvo, koncentracijo sadjarstva, delež družbenih sadovnjakov in spremembe sadjarskih površin v obdobju 1955-72. Že pri obravnavi tipologije vinogradništva (13) smo ugotovili, da ne bomo mogli mimo demografskih elementov in spreminjanja izrabe agrarnega zemljišča terda se med tipi vinogradniških pokrajin in anačajem demografskih in agrarnogeografskih procesov pojavlja visoka stopnja korelacije. Število elementov, s katerimi opredeljujemo tip sadjarske pokrajine, smo zato povečali od 4 na 10, pri njihovi analizi pa smo se omejili na deset izbranih sadjarskih regij. Proučitev vseh 77 regij bi namreč zahtevala preobsežno zbiranje in obdelavo podatkov, poskus tipologije sadjarstva pa tudi ni bil edini namen raziskave. Vendar je že proučitev v omejenem obsegu prinesla rezultate, s pomočjo katerih je bilo mogoče opredeliti glavne tipe sadjarstva na Slovenskem in jih regionalizirati.

Izbrane sadjarske regije z elementi in doseženim številom točk so razvidne iz tabele 18.

Tabela 18

Vrednosti tipoloških elementov⁺ v izbranih sadjarskih regijah

regija (pap. štev.)	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Srednje Goriško (3)	5	3	1	5	4	1	2	1	1	4
Svečinske gorice (10)	5	5	4	2	2	4	1	1	2	3
Zahod. Ljut.-orm.g.(17)	4	4	3	4	4	4	2	1	2	2
Slovenskokonj. g. (24)	5	4	3	5	3	2	3	3	5	2
Zgornje Posotelje (29)	3	3	3	4	3	2	3	2	3	2
Bizeljsko-sremičke g.(31)	4	2	2	5	4	1	3	2	4	1
Goriška Brda (67)	5	3	3	5	1	2	4	2	2	2
Spodnje Vipavsko (68)	5	3	5	5	2	3	5	4	5	1
Spodnji Šavrini (73)	5	3	4	2	4	5	2	4	5	3
Brkini s podgorjem (76)	3	1	2	2	2	1	5	3	4	4
SR Slovenija	-	2	3	3	3	5	3	3	4	4

- +
- A Ekološke razmere
- B Koncentracija sadjarstva - delež sadjarskih površin leta 1972
- C Delež družbenih sadovnjakov leta 1972
- D Spremembe sadjarskih površin v obdobju 1955 - 1972
- E Zmanjšanje intenzivno obdelanih površin v obdobju 1954-1974
- F Gibanje prebivalstva v obdobjih 1953-1961 in 1961-1971
- G Spremembe deleža kmečkega prebivalstva v obdobju 1961-1971
- H Delež aktivnega kmečkega prebivalstva leta 1971
- I Delež kmečkih gospodinjstev leta 1971
- J Delež gospodinjstev z 0,01 do 3 ha zemlje leta 1971

Pri analizi izbranih sadjarskih regij smo ob dosedanjih opredelitvenih elementih, tj. ekoloških razmer (A), koncentraciji sadjarstva (B), deležu družbenih sadovnjakov (C) in spremembah sadjarskih površin v obdobju 1955-72 (D) upoštevali še naslednje elemente: zmanjšanje intenzivno obdelanih površin v obdobju 1954-1974 (E), gibanje prebivalstva v obdobjih 1953-1961 in 1961-1971 (F), spremembe deleža kmečkega prebivalstva v obdobju 1961 - 1971 (G), delež aktivnega kmečkega prebivalstva leta 1971 (H), delež kmečkih gospodinjstev leta 1971 (I) in delež gospodinjstev z 0,01 do 3 ha zemlje leta 1971 (J). Metodologija zajame torej tri širše komplekse elementov: ekološkega (A), agrarnogeografskega (B do E) in socialnogeografskega (F do J).

Oglejmo si posamezne elemente (variable) nekoliko natančneje.

V agrarnogeografski kompleks elementov sodi ob koncentraciji sadjarstva, deležu družbenih sadovnjakov in spremembah sadjarskih površin še zmanjšanje intenzivno obdelanih površin (njih z vrtovi in vinogradov) v obdobju 1954-1974 (E). V tem obdobju se je njih obseg v Sloveniji skrčil od 385.126 ha na 295.436 ha ali za 23,3 %. Za tradicionalno sadjarsko pokrajino sta značilna proces ozelenjevanja in socialni prelog (17,16-21; 18, 113). Po jakosti unika intenzivnih površin razlikujemo:

- regije s šibkim umikom (0,01 do 10,00 % -e5),
- regije z zmernim umikom (10,01 do 20,00 % -e4),
- regije s srednje močnim umikom (20,01 do 30,00 % -e3),
- regije z zelo močnim umikom (30,01 do 40,00 % -e2) in
- regije s posebno močnim umikom (nad 40,01 % - e1).

Naslednji elementi sestavljajo socialnogeografski kompleks. Pri njihovi obdelavi smo izločili urbana naselja.

Demografska dinamika je razvidna iz gibanja prebivalstva v obdobjih 1953-1961 in 1961-1971 (F). Glede na to ali je prebivalstvo v obeh popisnih obdobjih nazadovalo, stagniralo ali naraščalo (19,36) ločimo:

- regije s stalno zmerno ali močno koncentracijo prebivalstva (f5).
Prebivalstvo je v obeh popisnih obdobjih naraščalo;
- regije s tendenco k demografski koncentraciji (f4). Prebivalstvo je v starejšem obdobju nazadovalo ali stagniralo (stagnacija $\pm 2,5\%$);
- regije s stagnacijo prebivalstva (f3). Prebivalstvo je v obeh obdobjih stagniralo;
- regije s tendenco demografskega praznjenja (f2). Prebivalstvo je v starejšem obdobju naraščalo ali stagniralo, v novejšem nazadovalo;
- regije s stalnim zmernim ali močnim praznjenjem prebivalstva (f1).
Prebivalstvo je v obeh obdobjih nazadovalo.

V obdobju 1953-61 je slovensko prebivalstvo poraslo za 5,8%, v obdobju 1961-71 pa za 8,5%. Sadjarske regije, odmaknjene od urbanih centrov, se demografsko močno praznijo.

Proces deagrarnizacije je razviden iz sprememb deleža kmečkega prebivalstva v obdobju 1961 - 1971 (G). Po intenzivnosti tega procesa razlikujemo:

- regije z zelo močnim nazadovanjem kmečkega prebivalstva (nad 40,01% - g5),
- regije z močnim nazadovanjem (30,01 do 40,00% - g4),
- regije s srednje močnim nazadovanjem (20,01 do 30,00% - g3),

- regije s šibkim nazadovanjem (10,01 do 20,00 % -g2) in
- regije z zelo šibkim nazadovanjem (10,00 % -g1).

Delež kmečkega prebivalstva se je v Sloveniji v obdobju 1961-71 zmanjšal za 28,8 %. Ta proces je močnejši v tistih regijah ali njihovih delih, ki ležijo v gravitacijskem območju urbanih centrov.

Z deležem aktivnega kmečkega prebivalstva leta 1971 (H) smo opredelili stopnjo deagrarizacije oziroma socialne strukture prebivalstva, posredno pa tudi stopnjo socioekonomske regije. Ugobavljamo naslednje skupine regij:

- regije z zelo nizkim deležem kmečkega prebivalstva (do 15,00 % - h5),
- regije z nizkim deležem (15,01 do 25,00 % - h4),
- regije z zmernim deležem (25,01 do 50,00 % - h3),
- regije z visokim deležem (50,01 do 75,00 % - h2) in
- regije z zelo visokim deležem (nad 75,01 % - h1).

Aktivnega kmečkega prebivalstva je v Sloveniji samo še 26,3 % vendar so sadjarske regije v splošnem še močno agrarne.

Socialno strukturo prebivalstva opredeljuje tudi delež kmečkih gospodinjestev leta 1971 (I). Glede na ta element razlikujemo:

- regije z nizkim deležem kmečkih gospodinjestev (do 10,00 % - i5),
- regije z nizkim deležem (10,01 do 20,00 % - i4),
- regije z zmernim deležem (20,01 do 30,00 % - i3),
- regije z visokim deležem (30,01 do 50,00 % - i2) in
- regije z zelo visokim deležem (nad 50,01 % - i1).

Kmečkih gospodinjestev je v Sloveniji samo še 10,6 %, nizek pa je tudi njihov delež v gravitacijskih urbanih centrov, kamor marsikje segajo sadjarski okoliši.

Z deležem gospodinjstev od 0,01⁺ do 3,00 ha zemlje v letu 1971 (J) opredeljujemo razdrobljenost posesti in razvrščamo sadjarske regije v naslednje skupine:

- regije z zelo nizkim deležem drobne posesti (do 20,00 % - j5),
- regije z nizkim deležem (20,01 do 30,00 % - j4),
- regije z zmernim deležem (30,01 do 40,00 % - j3),
- regije z visokim deležem (40,01 do 50,00 % - j2) in
- regije z zelo visokim deležem (nad 50,01 % - j1).

Gospodinjstev z 0,01 do 3 ha zemlje je v Sloveniji 26,9 %. Za sadjarske regije je značilna velika zemljiška razdrobljenost, izjema so le tiste z močnejšo družbeno posestjo.

⁺ gospodinjstva brez zemlje niso upoštevana.

5. GEOGRAFSKA TIPOLOGIJA IN REGIONALIZACIJA SADJARSTVA

5. 1. Tipi sadjarskih regij (tabela 19, tipogrami 1-10)

Z obravnavanimi ekološkimi, agrarnogeografskimi in socialnogeografskimi elementi smo opredelili izbrane sadjarske regije glede na stopnjo vrednosti posameznih elementov (tabela 18). Če te vrednosti prenesemo v koordinatni sistem, se oblikujejo tipogrami sadjarskih pokrajin (8,99; 20,129). Čim ugodnejše so v neki regiji razmere za sadjarstvo, tem večjo površino zavzema tipogram in tem bolj se približuje idealnemu stanju, ki ga označuje enakostranični deseterokotnik. Oblikovanost tipograma in njegova razširjenost v določeni smeri nakazuje večjo ali manjšo ugodnost ekoloških razmer, agrarnogeografskega in socialnogeografskega kompleksa elementov. Ker vsak element vrednotimo s stopnjami od 1 do 5, znaša maksimalna (idealna) vrednost oziroma seštevek točk vseh elementov 50. Ekološke razmere lahko dosežejo pri tem maksimalno vrednost 5 točk (1 element oz. kompleks), agrarnogeografski kompleks 20 točk (4 elementi) in socialnogeografski 25 točk (5 elementov). Dosežene vrednosti od možnih maksimalnih so za posamezne izbrane regije razvidne iz tabele 19.

Tabela 19.

Valorizacija tipoloških elementov v izbranih sadjarskih regijah

Regija (zap. št.)	število točk	% doseženih točk	Elementi			
			A %	B-E %	F-J %	%
Spodnje Vipavsko (68)	38	76	5 100	15 75	18 72	
Spodnji Šavri (73)	37	74	5 100	13 65	19 76	

Slovenskokonjiške g. (24)	35	70	5	100	15	75	15	60
Zah.Ljutomersko-or moške g.(17)	30	60	4	80	15	75	11	44
Svečinske gorice (10)	19	58	5	100	13	65	11	44
Goriška Brda (67)	29	58	5	100	15	75	18	72
Zgornje Sotelsko (29)	28	56	3	60	13	65	12	48
Bizeljsko-sremičke g.(31)	28	56	4	80	13	65	11	44
Srednje Goriško (3)	27	54	5	100	13	65	9	36
Brkini s podgorjem (76)	27	54	3	60	7	35	17	68

Ker je bilo za analizo izbranih deset pomembnejših sadjarskih regij, so razlike med vrednostnimi elementi manjše kot bi bile v primeru izbire kvalitetno različnejših regij. Slednje je razvidno tudi iz dejstva, da med regijami ni nobene z neugodnimi makroekološkimi razmerami za sadjarstvo.

Najvišje skupne vrednosti elementov ugotavljamo na Spodnjem Vipavskem, v Spodnjih Šavrinah in Slovenskokonjiških goricah, tj. od 70 do 76 % maksimalno možnega seštevka točk (tip A - tipogrami 1 do 3). V vseh ostalih regijah se ta odstotek giblje med 54 in 60 (tip B - tipogrami 4 do 10).

Ekološke razmere so v dveh regijah ocenili le s stopnjo 3 ali s 60 % maksimalno možne vrednosti in to v Zgornjem Posotelju in Brkinah. V Zahodnih Ljutomersko-oromoških in Bizeljsko-sremičkih goricah dosežejo stopnjo 4 (80 %), v ostalih pa stopnjo 5 (100 %).

Agrarnogeografski kompleks elementov smo najnižje ovrednotili v Brkinah (35 %), najvišje pa v Zahodnih Ljutomersko-oromoških in Slovenskokonjiških goricah ter Spodnjem Vipavskem (75 %). V petih regijah znaša ta vrednost 65 % in v eni 60 %.

Socialnogeografski kompleks elementov smo ovrednotili najnižje na Srednjem Goričkem (36%). Najvišje vrednosti (od 60 do 72 %) se pojavljajo v Slovenskokonjiških goricah, na Spodnjem Vipavskem, v Spodnjih Šavrinih, ^{in v Brkinih} v treh regijah znašajo 44 % in v dveh 48 %.

Na osnovi takšnega ovrednotenja elementov razlikujemo med obravnavanimi desetimi regijami dva tipa. Prvega (tip A) sestavljajo regije, katerih elementi dosežejo najvišjo skupno vrednost (70 do 76 %); ekološke razmere smo ovrednotili s 100 %, agrarnogeografski kompleks s 65 % in 75 %, socialnogeografskega pa s 60 do 75 % maksimalno možnega seštevka točk. Pripadajo mu kot že omenjeno Spodnje Vipavsko, Spodnji Šavrini in Slovenskokonjiške gorice. Drugi tip sadjarske regije (tip B) označuje nekaj nižja vrednost elementov (54 do 60 %), ekološke razmere smo ovrednotili s 60 do 100 %, agrarnogeografski kompleks s 35 do 75 % in socialnogeografskega s 36 do 68 %. Značilem primer so Bizeljsko-sremičke gorice, pri katerem elementi ne odstopajo od srednjih vrednosti. Pri drugih regijah so odstopanja večja. Na Srednjem Goričkem smo npr. ekološki kompleks ovrednotili s 100 %, socialnogeografskega pa komaj s 36 %, a v Brkinih socialnogeografskega s 68 %, agrarnogeografskega komaj s 35 %, ekološkega pa tudi le s 60 %.

Velika pestrost sadjarskih pokrajin v pogledu dosežene vrednosti posameznih elementov je dobro razvidna iz njihovih tipogramov. S takšno metodologijo bi zato ob analizi vseh 77 sadjarskih regij lahko izdvojili še vrsto tipov in podtipov sadjarske pokrajine. Vendar je že metoda štirih kompleksov elementov, tj. ekoloških razmer, koncentracije sadjarstva, deleža družbene posesti in sprememb sadjarskih površin, s katerimi smo opredelili vse regije v Sloveniji (tabela 16),

omogočila, da smo ugotovili poglavitnejše tipe sadjarskih regij. S pomočjo seštevka vrednosti posameznih elementov, ki lahko doseže maksimalno 20 točk, smo tako izdvojili štiri značilne skupine regij:

1. Skupina regij s seštevkom 16 do 18 točk ali 80 do 90 % maksimalno možne vrednosti točk vseh štirih elementov. Takšnih regij je 6: Svečinske, Mariborske, Vzhodne Ljutomerako-ormoške in Slovenskokonjiške gorice, Goriška Brda ter Spodnje Vipavsko. V njih ugotavljamo najugodnejše ekološke razmere za sadjarstvo in največkrat zelo močno ali močno koncentracije sadjarskih površin, tj. nad 5 %. Delež družbenih sadovnjakov je običajno poprečen ali visok (10 do 35 %). Ponekod so se sadjarske površine v obdobju 1955 - 72 izredno močno povečale, celo nad 150 %, npr. v Slovenskokonjiških goricah, Goriških Brdih in na Spodnjem Vipavskem, drugod pa le podpoprečno (do 50 %). To je tip sadjarske pokrajine s prevladujočim visoko razvitim, komercializiranim sadjarstvom in intenzivno pokrajinsko transformacijo (tip IV).
2. Skupina regij s seštevkom 12 do 15 točk ali 60 do 75 % maksimalno možne vrednosti. V njej je 26 regij. Ekološke razmere za sadjarstvo so v njih sicer zelo ugodne, njegova koncentracija pa je dokaj različna. Tudi delež družbenih nasadov je zelo spremenljiv. Čeprav se v kmečkih nasadih pojavlja sadjarski prelog, so se sadjarske površine v splošnem močno povečale. Govorili bi lahko o pokrajinskem tipu, v katerem prevladuje razvito sadjarstvo, pokrajinska transformacija pa je le zmerna (tip III).
3. V tej skupini regij je polovica, tj. 38 regij. Seštevok točk znaša 8 do 11 ali 40 do 55 % maksimalno možnih.

Vse vrednosti elementov so v splošnem nižje kot pri predhodnih dveh tipih, čeprav opažamo tudi tu pri posameznih regijah znatna odstopanja, še posebno pri deležu družbenih sadovnjakov in spremembah sadjarskih površin. Ekološke razmere so največkrat le lokalno ugodne, koncentracija sadjarstva je majhna ali neznatna, delež podružbljenih površin pa poprečen ali nizek. Sadni nasadi se samo izjemoma močneje povečajo, največkrat le podpoprečno, v nekaj primerih pa tudi nazadujejo. Sadjarski prelog je reden pojav v tem tipu pokrajine, ki ga prevladujoče označuje tradicionalno, nekomercializirano in nazadujoče kmečko sadjarstvo s šibko pokrajinsko transformacijo (tip II).

4. V sedmih regijah znaša seštevek točk komaj 5 do 7 ali 25 do 35 % maksimalne možne vrednosti. Makroekološke razmere za sadjarstvo v njih niso ugodne, pridelovanje sadja pa je omejeno le na ožje, lokalno ugodne okoliše. Koncentracija sadjarstva je neznatna, prav tako vloga družbenega sadjarstva, medtem ko sadjarske površine nazadujejo ali se komajda rahlo povečujejo. To je tip pokrajine s slabo razširjenim in nerazvitim sadjarstvom ter neznatno pokrajinsko transformacijo (tip I). Zaradi nizkega deleža sadjarskih površin sadjarski prelog ne pride v pokrajinskem videzu toliko do izraza kot pri predhodnem tipu. V ta pokrajinski tip sodijo Visoki kras, Hrpeljsko-podgorski Kras, Cerkljansko-idrijsko in Tolminsko hribovje, Vzhodne in Zahodne alpske pokrajine ter Spodnje Dravsko polje.

5.2. Regionalna razširjenost tipov sadjarske pokrajine (tabela 2o, karta 2).

Stopnja primernosti naravnih in socioekonomskih razmer za sadjarstvo prihaja močno do izraza v razširjenosti posameznih sadjarskih tipov. Od šestih pokrajin z visoko razvitim sad-

jarstvom (tip IV) so štiri v subpanonski makroregiji (med njimi 3 v mezoregiji vzhodnega subpanonskega Podravja in Pomurja), dve pa v primorski makroregiji. Od 26 regij z razvitim sadjarstvom (tip III) jih je 17 v subpanonski, 6 v predalpski in 3 v primorski makroregiji. Dinarska in alpska makroregija sta brez tega tipa sadjarske pokrajine.

Pokrajine s tradicionalnim sadjarstvom (tip II) so enakovredneje razporejene. Od 38 takšnih regij jih je 12 v subpanonski, 6 v dinarski, 14 v predalpski, 1 v alpski in 5 v primorski makroregiji. Sorazmerno precej je ta tip sadjarske pokrajine razširjen v subpanonski makroregiji, kjer ne zavzema samo ekološko manj ugodnih ravnin, temveč tudi nekaj gričevja. Očitno so torej temu pripomogli neugodni družbenogeografski dejavniki in procesi. V predalpski makroregiji izstopa po tem tipu sadjarske pokrajine mezoregije notranja predalpska Posavja.

Tudi pokrajine z nerazvitim sadjarstvom (tip I) se pojavljajo v vseh makroregijah.

Razen s karte 2 je razširjenost tipov sadjarske pokrajine razvidna iz tabele 2o.

Tabela 2o

Tipi sadjarskih pokrajin po mezo-in makroregijah

makro-in mezoregija	tip sadjarske pokrajine			
	IV	III	II	I
I. Makroregija subpanonskega Pomurja, Podravja in Posavja (1-34)	4	17	12	1

	IV	III	II	I
A: Mezoregija vzhodnega subpanonskega Podravja in Pomurja (1-23)	3	10	9	1
B: Mezoregija zahodnega subpanonskega Podravja (24-28)	1	4	-	-
C: Mezoregija subpanonskega Posavja (29-34)	-	3	3	-
II. Subpanonsko-subdinarska in dinarska makroregija (35-41)	-	-	6	-
A: Mezoregija subpanonsko-subdinarskega Posavja (35-38)	-	-	4	-
B: Mezoregija Nizkega dolenskega Krasa (39-40)	-	-	2	-
C: Mezoregija Visokega krasa (41)	-	-	-	1
III. Predalpska makroregija (42-63)	-	6	14	2
A: Mezoregija Pohorskega Podravja (42-44)	-	-	3	-
B: Mezoregija robnega predalpskega Posavja (45-49)	-	4	1	-
C: Mezoregija notranjega predalpskega Posavja (50-61)	-	2	10	-
D: Posočska predalpska mezoregija (62-63)	--	-	-	2
IV. Alpska makroregija (64-66)	-	-	-	2
A: Mezoregija vzhodnih alpskih pokrajin (64)	-	-	-	1
B: Mezoregija zahodnih alpskih pokrajin (65-66)	-	-	1	1
V. Primorska makroregija (67-77)	2	3	5	1
A: Prava primorska (submediteranska) mezoregija (67-74)	2	3	3	-

	IV	III	II	I
B: Submediteransko-subdinarska mezoregija (75-76)	-	-	1	1
C: Submediteransko-subalpska mezoregija (77)	-	-	1	-
S R S l o v e n i j a	6	26	38	7

6. KORELACIJA OPREDELITVENIH ELEMENTOV SADJARSKE POKRAJINE

Elementi, s katerimi smo opredlili tip sadjarske pokrajine, kažejo določeno korelacijo. Slednje smo ugotavljali s Pearsonovim koeficientom kontingence (21). Po tej statistični metodi smo analizirali 6 medsebojnih razmerij v ožji skupini štirih elementov za 77 regij in 17 razmerij v širši skupini desetih elementov za 10 regij.

6.1. Korelacijsko razmerje med ekološkimi razmerami, koncentracijo sadjarstva, deležem družbenih sadovnjakov in spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72 (tabela 21)

Maksimalna vrednost Pearsonovega koeficienta kontingence (C_{max}) dosega v tej skupini 0,89. Najmočnejša je stopnja korelacije (C) med ekološkimi razmerami in koncentracijo sadovnjakov (A-B), saj znaša koeficient 0,61. Zboljševanjem ekoloških razmer se veča tudi delež sadovnjakov. Kljub temu imajo med 12 regijami z najugodnejšimi ekološkimi razmerami le štiri (Svečinske, Jareninske, Mariborske in Vzhodne Ljutomersko-ormoške gorice) najvišjo koncentracijo,

tri jih ima močno in pet zmerno, med regijami z zelo ugodnimi ekološkimi razmerami pa jih je celo sedem z majhno koncentracijo, v štirih pa je ta le neznatna. Po drugi strani kažejo zmerno koncentracijo regije s slabšimi ekološkimi razmerami. Regije z najugodnejšimi ekološkimi razmerami in le zmerno koncentracijo se pojavljajo na Goričkem in v Primorju (Zahodno in Srednje Goričko, Goriška Brda, Spodnje Vipavsko in Spodnji Šavrin). V skupino regij z zelo ugodnimi ekološkimi razmerami in neznatno koncentracijo sadjarstva sodijo Tuhinjsko-moravško hribovje, Srednje Vipavsko, Vipavska Brda z Zgornjim Vipavskim in Zgornji Šavrin.

Stopnja korelacije med ekološkimi razmerami in deležem družbenega sadjarstva (A-C) je znatno manjša kot pri prejšnjem razmerju ($C = 0,55$). V 12 regijah so najugodnejši ekološki razmerami sta le dve regiji z zelo visokim deležem podružbljenih površin (Vzhodne Ljutomersko-ormoške gorice in Spodnje Vipavsko), ena ima nizek in ena celo neznaten delež (Zahodno in Srednje Goričko)⁺. Hkrati je med šestimi regijami z najmanj ugodnimi ekološkimi razmerami kar v petih delež družbene posesti poprečen, v nekaterih lokalno ugodnejših ekoloških razmerah pa je celo visok. Ta podatek je seveda relativen, saj so sadjarske površine v teh regijah majhne. Bolj nam daje misliti zakaj ni več podružbljenih površin v ekološko najugodnejših ali zelo ugodnih sadjarskih okoliših.

Korelacijska vrednost med ekološkimi razmerami in spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72 (A-D) je zelo podobna vrednosti prejšnjega razmerja ($C = 0,54$). Med 12 regijami z najugodnejšimi ekološkimi razmerami so se res v štirih

⁺ Po podatkih ankete je delež družbenih sadovnjakov mnogo višji kot ga izkazuje kataster.

(Srednje Goričko, Slovenskokonjiške gorice, Goriška Brda in Spodnje Vipavsko) Sadjarske površine izredno močno povečale, toda obenem so se v sedmih povečale le podpoprečno, v ekološko ugodnih okoliših pa so celo nazadovale.

Tabela 21

Korelacijsko razmerje A-B,C,D

ekološke razmere (A)	koncentracija sadjarstva (B)					delež družb. sadovnjakov (C)					spremembe sadj. površin 1955-72 (D)					število pokra- jin
	b1	b2	b3	b4	b5	c1	c2	c3	c4	c5	d1	d2	d3	d4	d5	
a1	3	3	-	-	-	1	-	5	-	-	-	4	1	-	1	6
a2	8	7	5	-	-	4	8	4	3	1	7	9	3	1	-	20
a3	2	14	2	1	-	2	12	5	-	-	1	8	4	3	3	19
a4	4	7	4	4	1	1	7	8	2	2	1	6	3	7	3	20
a5	-	-	5	3	4	1	1	3	5	2	-	7	-	-	4	12
skupaj	17	31	16	8	5	9	28	25	10	5	9	35	11	11	11	77

6. 2. Korelacijsko razmerje med koncentracijo sadjarstva, deležem družbenih sadovnjakov in spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72 (tabela 22)

Maksimalna vrednost Pearsonovega koeficienta kontingence je kot pri prvi skupini razmerij 0,89, dejanska stopnja korelacije pa je precej manjša. Med koncentracijo sadjarstva in deležem družbenih sadovnjakov (B-C) znaša 0,46. Od 13 pokrajin z zelo močno ali močno koncentracijo sadjarskih površin imata le dve zelo visok delež družbene posesti, štiri imajo visokega in sedem jih ima poprečnega. Med njimi

so Vzhodne Ljutomersko-ormoške in Pekrske gorice. Nekatere regije z majhno ali neznatno koncentracijo sadjarstva imajo relativno preveč družbene posesti.

Korelacijska stopnja med koncentracijo sadjarstva in spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72 (B-D) znaša 0,49. Med 13 pokrajinami z zelo močno ali močno koncentracijo je komaj ena z izrednim povečanjem površin (Slovensko-konjiške gorice), v dveh so se površine zelo močno povečale, v dveh srednje močno, v osmih pa podpoprečno.

Tudi v nekaterih regijah z majhno ali neznatno koncentracijo so se sadjarske površine relativno močno povečale.

Tabela 22

Korelacijsko razmerje B-C,D

koncentracija sadjarstva	delež družbenih sadovnjakov					spremembe sadjarskih površin 1955-72					število pokrajin
	(A)	(C)					(D)				
skupina	c1	c2	c3	c4	c5	d1	d2	d3	d4	d5	
b1	2	6	6	2	1	7	6	1	2	1	17
b2	5	16	8	2	-	1	13	7	5	5	31
b3	2	6	4	2	2	1	7	2	2	4	16
b4	-	-	5	2	1	-	4	1	2	1	8
b5	-	-	2	2	1	-	4	1	-	-	5
Skupaj	9	28	25	10	5	9	34	12	11	11	77

6.3. Korelacijsko razmerje med deležem družbenih sadovnjakov in spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72 (tabela 23)

V primerjavi z maksimalno vrednostjo Pearsonovega koeficienta kontingence (0,89) je stopnja korelacije pri tem razmerju (C-D) najnižja (0,36). Med 15. regijami z zelo visokim ali visokim deležem družbenih sadovnjakov so se le v eni (Spodnje Vipavsko) sadjarske površine izredno močno, v dveh (Senovske gorice in Srednje Vipavsko) pa zelo močno povečale. Med 9 pokrajinami z neznatnim deležem, družbenih sadovnjakov so se v dveh (Srednje Goričko in Velenjska kotlina) sadjarski nasadi izredno močno povečali, v eni Jugovzhodno Goričko) zelo močno in v dveh (Dolinsko in Šmarješke gorice) srednje močno.

Tabela 23

Korelacijsko razmerje C-D

delež družbenih sadovnjakov (C)	spremembe sadjarskih površin 1955-72 (D)					število pokrajin
	d1	d2	d3	d4	d5	
skupina						
c1	2	2	2	1	2	9
c2	3	11	5	5	4	28
c3	1	12	5	3	4	25
c4	2	6	-	2	-	10
c5	1	3	-	-	1	5
skupaj	9	34	12	11	11	77

6.4. Korelacija tipoloških elementov v izbranih sadjarskih regijah (tabele 24-29)

Iz tabele 24 je razvidno, da so to največ regije z najugodnejšimi ali zelo ugodnimi ekološkimi razmerami za sadjarstvo. Maksimalna vrednost Pearsonovega koeficienta znaša 0,81, korelacijska stopnja pa je posebno visoka med ekološkimi razmerami in koncentracijo sadjarstva (0,72). Precej nižja je med ekološkimi razmerami in deležem družbenih sadovnjakov (0,60), zelo nizka pa med ekološkimi razmerami in spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72 (0,51).

Tab. 24 Korelacijsko razmerje A-B,C,D

ekološke razmere (A)	koncentracija sadjarstva (B)					delež družbe- nih sadovnjakov (C)					spremembe sadj. povr.1955-72 (D)					števi- pokra- jin
	b1	b2,	b3,b4	b5		c1	c2	c3	c4	c5	d1	d2	d3	d4	d5	
a1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
a2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
a3	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	2
a4	-	1	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	2
a5	-	-	4	1	1	1	-	2	2	1	-	1	-	1	4	6
skupaj	1	1	5	2	1	1	2	4	2	1	-	2	-	3	5	10

V tabeli 25 je prikazana korelacijska stopnja med koncentracijo sadjarstva, deležem družbenih sadovnjakov, spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72 in razdrobljenostjo zemljiške posesti. Maksimalna vrednost Pearsonovega koeficienta kontingence se po posameznih elementih spreminja.

Zelo visoko korelacijsko stopnjo kaže razmerje med koncentracijo sadjarstva in deležem družbenih sadovnjakov ($C = 0,77$, $C_{max} = 0,89$) oziroma razdrobljenostjo zemljiške posesti ($C = 0,77$, $C_{max} = 0,86$, korelacijska stopnja med koncentracijo in spremembami sadjarskih površin pa je nekaj nižja ($C = 0,65$, $C_{max} = 0,81$).

Tab. 25

Korelacijsko razmerje B-C,D,J

koncentr. (B)	delež družbenih sadoxnjakov (C)					spremembe sadjarskih povr. 1955-72 (D)					razdrobljenost zemljiške po- sesti (J)					število pokra- jin
	c1	c2	c3	c4	c5	d1	d2	d3	d4	d5	j1	j2	j3	j4	j5	
b1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1
b2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
b3	1	-	2	1	1	-	1	-	1	3	1	2	1	1	-	5
b4	-	-	2	-	-	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-	2
b5	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1
skupaj	1	2	4	2	1	-	3	-	2	5	2	4	2	2	-	10

Zelo visoka ($C = 0,71$, $C_{max} = 0,81$) je tudi korelacijska stopnja med deležem družbenih sadovnjakov in spremembami sadjarskih površin v obdobju 1955-72 (tabela 26).

Tabel.26

Korelacijsko razmerje D-D.

delež družbenih sadovnja- kov (C)	spreminjanje sadjar- skih površin 1955-72 (D)					število pokrajin
	d1	d2	d3	d4	d5	
skupina						
c1	-	-	-	-	1	1
c2	-	1	-	-	1	2
c3	-	-	-	2	2	4
c4	-	2	-	-	-	2
c5	-	-	-	-	1	1
Skupaj	-	3	-	2	5	10

V tabeli 27 smo prikazali korelacijsko razmerje med zmanjšanjem intenzivno obdelanih površin in vrsto drugih elementov. Maksimalna vrednost Pearsonovega koeficienta znaša pri vseh razmerjih 0,86. Najvišja je korelacijska stopnja pri razmerju do sprememb deleža kmečkega prebivalstva, saj doseže 0,84 in se skoraj izenači z maksimalno vrednostjo koeficienta kontingence. Dokaj visoka je korelacijska stopnja tudi pri razmerju do gibanja prebivalstva (0,75), nižja pa je pri razmerjih do deleža aktivnega kmečkega prebivalstva (0,67, deleža kmečkih gospodinjstev (0,69) in razdrobljenosti zemljiške posesti (0,62).

Tabela 27

Korelacijsko razmerje E-F, G, H, I, J

zmanjšanje intenzivno obdelanih površin 1954-74 (E)	gibanje preb. 1953-1961 in 1961-1971 (F)					spremembe de- leža kmečkega prebivalstva 1961 - 71 (G)					delež aktivnega kmečkega prebi- valstva 1971 (H)					delež kmečkih gospodinjstev 1971 (I)					razdrobljenost zemljiške po- sesti (J)					število pokra- jin
	f1	f2	f3	f4	f5	g1	g2	g3	g4	g5	h1	h2	h3	h4	h5	i1	i2	i3	i4	i5	j1	j2	j3	j4	j5	
e1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1
e2	1	-	1	1	-	1	-	-	-	2	1	-	1	1	-	-	1	-	1	1	1	-	1	1	-	3
e3	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	2
e4	2	-	-	1	1	-	3	1	-	-	2	1	-	1	-	1	1	-	1	1	1	1	1	1	-	4
e5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
skupaj	3	3	1	2	1	1	3	3	1	2	3	3	2	2	-	1	3	1	2	3	2	4	2	2	-	10

Kako korelirajo ekološke razmere in zmanjšanje intenzivno obdelanih površin okoliroma razdrobljenost zemljiške posesti razberemo iz tabele 28. Maksimalna vrednost koeficienta znaša v obeh primerih 0,81, korelacijska stopnja pri razmerju do zmanjšanja intenzivno obdelanih površin 0,60, do razdrobljenosti posesti pa 0,54.

Tabela 28

Korelacijsko razmerje A-E,J

ekološke razmere	zmanjšanje intenzivno obdelanih površin 1954-74					razdrobljenost zemljiške posesti					število pokrajin
(A)	(E)					(J)					
skupina	e1	e2	e3	e4	e5	j1	j2	j3	j4	j5	
a1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
a2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
a3	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	2
a4	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	2
a5	1	2	1	2	-	1	2	2	1	-	6
skupaj	1	3	2	4	-	2	4	2	2	-	10

Preostane samo še korelacijsko razmerje med gibanjem prebivalstva in nekaterimi elementi. Iz tabele 29 je razvidno, da je korelacijska stopnja zelo visoka. V razmerju do sprememb deleža kmečkega prebivalstva znaša 0,79 (C max = 0,89), do deleža aktivnega kmečkega prebivalstva prav tako 0,79 (C max = 0,86), do deleža kmečkih gospodinjstev pa 0,81 (C max = 0,89).

Tabela 29

Korelacijsko razmerje F-G,H,I

gibanje preb. 1953-1961 in 1961-1971 (F)	spremembe de. leža kmečkega preb.1961-71 (G)					delež aktivnega kmečkega prebi- valstva 1971 (H)					delež kmečkih gospodinjev 1971 (I)					število pokra-
	g1	g2	g3	g4	g5	h1	h2	h3	h4	h5	i1	i2	i3	i4	i5	
f1	-	1	1	-	1	1	1	1	-	-	1	-	-	2	-	3
f2	-	-	2	1	-	-	2	1	-	-	-	1	1	-	1	3
f3	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1
f4	1	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
f5	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1
skupaj	1	3	3	1	2	3	3	2	2	-	1	3	1	2	3	10

7. PROSTORSKI RAZVOJ SADJARSTVA NA SLOVENSKEM V SEDENDESETIH LETIH, NJEGOVO SEDANJE STANJE IN PERSPEKTIVE V LUČI REGIONALNO-GOSPODARSKE IN REGIONALNO-FUNKCIONALNE TRANSFORMACIJE. II. DEL

S k l e p n i p r e g l e d

Drugi del raziskave slovenskega sadjarstva pomeni snovno in metodološko nadaljevanje prve faze dela in z njim sklopno proučevanje te kmetijske panoge. Medtem ko je bilo težišče v prvem delu na ugotovitvah dinamike spreminjanja sadjarskih površin v obdobjih 1896-1955 in 1955-1972 in njegovem vplivu na prostorsko preobrazbo pokrajine, obravnava drugi del pridelke sadja in nekatere tržne značilnosti sadjarstva, njegovo jedro pa predstavljajo kvantifikacija obsega in strukture sodobnih sadjarskih površin ter geografska tipologija in regionalizacija sadjarstva. S takšno metodološko problematiko smo se vključili v podobne raziskovalne tokove Komisije za agrarno tipologijo in delovne skupine za ruralno planiranje in razvoj pri Mednarodni geografski zvezi.

Poglavje o pridelku sadja po sadnih vrstah leta 1972 in 1973 dopolnjuje prvi del raziskave. Iz njega je razviden pridelok sadja po sadnih vrstah v posameznih občinah SR Slovenije. Po pridelku jabolk so na prvih mestih občine Maribor, Žalec in Slovenske Konjice, po pridelku hrušk občine Nova Gorica, Maribor in Krško, pridelok breskev pa je koncentriran predvsem v občini Nova Gorica. Slovenski sadovnjaki so zavzemali leta 1973 7,8 % sadjarskih površin v državi, na Slovenijo pa je prišlo še največ pridelka jabolk (8,4%), hrušk (10,4 %) in breskev (10,9 %).

Od skupne vrednosti odkupa sadja, ki je v letu 1973 dosegla 79,480.307 din, je na prvem mestu odkup namiznih jabolk z 39,7 %. Sledijo marelice in breskve s 17,9 %, češnje in višnje s 3,1 %, jabolka za predelavo z 2,6 % in sveže slive z 1,9 %. Vloga zasebnega sektorja je pri odkupu relativno majhna, saj pride nanj komaj 22,3 % odkupne vrednosti. Ob primerjavi količine odkupljenega sadja s pridelkom v tem letu ugotavljamo, da je pomembnejši le odkup jabolk, marelic in breskev. Največ sadja so odkupili v občinah Nova Gorica, Maribor, Krško in Žalec, skupaj 48 % celotne vrednosti odkupa v SR Sloveniji. Pomembna je tudi prodaja sadja zasebnih pridelovalcev na živilskih trgih, med katerimi zelo izrazito izstopa ljubljanski trg.

Dejanski obseg in razširjenost sadjarskih površin v Sloveniji močno odstopata od stanja po katastru. Tako smo imeli po katastru leta 1955 v Sloveniji 27.979 ha sadovnjakov, do leta 1972 pa bi se naj njihova površina povečala na 43.631 ha. Statistika je leta 1975 zabeležila 36.198 ha, leta 1973 pa še 40.441 ha. Z namenom, da registriramo sadjarske nasade, na katere z vidika sodobne sadjarske proizvodnje lahko računamo, smo izvedli anketo vseh družbenih kmetijskih organizacij s sadjarsko proizvodnjo ter ugotovili obseg, strukturo in razširjenost družbenih in intenzivnih zasebnih sadjarskih površin.

Po podatkih ankete so imele konec leta 1975 družbene kmetijske organizacije 3597,5 ha sadovnjakov, med katerimi je bilo 2883,1 ha ali 80,1 % intenzivnih, 283,2 ha ali 7,9 % polintenzivnih in 431,2 ha ali 12 % ekstenzivnih nasadov. Sploščene drevesne oblike zavzemajo 1926,7 ha

ali 53,6 % sadjarskih površin, na okrogle drevesne oblike pride 1221 ha ali 34 %, medtem ko je gostih nasadov 332,6 ha ali 9,2 %. Rekonstruirani gosti nasadi obsegajo 117,2 ha ali 3,2 % površin. Večina nasadov je ravninskih, 1457,4 ha ali 40,5 % sadjarskih površin, nasadov z obdelovalnimi potmi je 1122,4 ha ali 31,2 % in terasnih nasadov 1017,7 ha ali 28,3 % površine. Največ sadovnjakov ima Agrokombinat Maribor (12,8 % družbenih nasadov), sledita Agrokombinat Lenart (10,4 % in Slovin, kmetijstvo Ormož (7,5 %), nato pa Kmetijski kombinat Vipava-Šempeter pri Novi Gorici in Agrokombinat Krško. Navedena kmetijska gospodarstva združujejo 1565,3 ha ali 43,5 % družbenih površin.

Ugotovitev razširjenosti družbenih in intenzivnih zasebnih nasadov ter njihove podrobne strukture po mikro-, mezo- in makroregijah pomeni prispevek k sadjarski rajonizaciji Slovenije in programiranju ter projektiranju obnove sadjarstva.

Največ družbenih nasadov je v Ptujskih goricah, 403 ha ali 11,2 % družbenih površin. Sledijo Spodnje Vipavsko z 235 ha ali 6,5 %, Radgonske gorice z 222,5 ha ali 6,2 % in Šavrinska brda z 212 ha ali 5,9 % in Mariborske gorice z 202,3 ha ali 5,6 % družbenih površin. Kar 2459,3 ha ali 68,3 % družbenih sadovnjakov je v makroregiji subpanonskega Pomurja, Podravja in Posavja, 582,5 ha ali 16,2 % v predalpski makroregiji, 501 ha ali 13,9 % v primorski, 49,5 ha ali 1,4 % v alpski in 5,2 ha ali 0,2 % v subpanonsko-subdinarski in dinarski makroregiji. Družbena sadjarska posest je najizraziteje koncentrirana v mezoregiji vzhodnega subpanonskega Pomurja in Podravja, kjer je 1615 ha ali 65,7 % vseh družbenih sadovnjakov subpanonske ma-

kroregije. Od tega je 895,1 ha nasadov z obdelovalnimi potmi in 416,1 ha nasadov na terasah. Med sadnimi vrstami močno prevladujejo jablane (1296,2 ha).

Zasebni pridelovalci sadja so imeli po podatkih ankete ob koncu leta 1975 1059,2 ha intenzivnih sadjarskih površin, od tega 674,2 ha v kooperaciji z družbenimi kmetijskimi organizacijami. Vseh lastnikov je bilo 2376, med njimi 1261 kooperantov. Tudi med zasebnimi nasadi prevladujejo ravninski, po drevesni vzgoji pa še vedno okrogle oblike. Največ sadovnjakov v kooperaciji ima Agrokombinat Maribor, 186 ha ali 27,6 % vseh kooperativnih sadjarskih površin v Sloveniji, precej še Hmezad, kmetijstvo Šmarje (99 ha) in Agrokombinat Krško (61,5 ha). Deset kmetijskih organizacij združuje 535,1 ha ali 79,4 % vseh kooperativnih sadjarskih površin.

V Goriških Brdih je 270 ha ali 25,5 % vseh intenzivnih zasebnih površin, od tega 250 ha nasadov breskev. Sledijo Kozjansko s 111,5 ha, izključno z jagodičevjem, Mariborske gorice (88 ha), Jareninske gorice (77 ha), Krške gorice (73,1 ha) in Svečinske gorice s 68 ha. V teh šestih regijah je 687,6 ha ali 64,9 % vseh intenzivnih zasebnih površin. Podobno kot pri družbenem sadjarstvu je tudi v zasebnem težišče v subpanonski makroregiji, saj je tam 570,8 ha ali 53,9 % vseh intenzivnih zasebnih sadovnjakov, od tega 531,8 ha ali 78,9 % vseh kooperativnih površin. Mezoregija subpanonskega Posavja (241,2 ha) ne zastaja mnogo za mezoregije vzhodnega subpanonskega Podravja in Pomurja (291 ha). V primorski makroregiji je 352,8 ha intenzivnih zasebnih površin. Največ je breskev, medtem ko v notranji Sloveniji jagodičevja in jablan.

Družbenih in intenzivnih zasebnih nasadov skupaj je v

Sloveniji 4656,7 ha, od tega 3597,5 ha ali 77,2 % družbenih in 1059,2 ha ali 22,8 % intenzivnih zasebnih nasadov. Največ je nasadov jablan, 2733,1 ha ali 58,7 %, sledijo breskve s 786,4 ha ali 16,9 %, hruške s 530,9 ha ali 11,4 % in jagodičevje s 469,3 ha ali 10,1 %. Ostale sadne vrste zavzemajo le 137 ha ali 2,9 % družbenih in intenzivnih zasebnih nasadov. Po več kot 200 ha jablan je v Jareninskih, Mariborskih, Radgonskih in Ptujskih gorica. Hrušk je največ na Spodnjem Vipavskem (121 ha), breskve pa so izrazito skoncentrirane na Goriška Brda (278 ha), Spodnje Šavrine (198,1 ha) in Spodnje Vipavsko (135 ha). Precejšnje koncentracije kaže tudi jagodičevje (črni ribez) in sicer na Kozjanskem (119,5 ha).

Intenzivni družbeni in zasebni nasadi zavzemajo po podatkih ankete 3942,3 ha ali komaj 11,9 % sadjarskih površin po katastru, a še pri tem so upoštewane le regije z intenzivnimi sadovnjaki. V kolikor zajamemo vse katastrske sadjarske površine v Sloveniji (43.631 ha) se delež intenzivnih sadjarskih površin zniža celo na 9 %. Preko 200 ha intenzivnih sadjarskih površin je v Goriških Brdih, na Spodnjem Vipavskem, v Spodnjih Šavrinah, v Mariborskih in Jareninskih gorica. V teh petih regijah je 1269,3 ha ali 32,2 % vseh intenzivnih sadovnjakov. Skupaj je v 19 regijah z nad 100 ha intenzivnih nasadov 3218,9 ha ali 81,6 % intenzivnih sadjarskih površin v Sloveniji. V subpanonski makroregiji je 2438,2 ha ali 61,8 % vseh intenzivnih sadovnjakov. Ostali se praktično pojavljajo samo še v predalpski (613,1 ha) in primorski makroregiji (824,8 ha). Intenzivni nasadi so močno skoncentrirani v Slovenskih gorica, kjer je 1254,3 ha takih nasadov ali 31,8 % vseh intenzivnih nasadov v Sloveniji.

Od 3942,3 ha intenzivnih nasadov jih je 2883,1 ha ali

73,1 % družbenih. V subpanonski makroregiji znaša njihov delež 76,6 %, v predalpski 83,9 % in v primorski 57,2 %.

Razen kvantifikacije dejanskih sadjarskih površin, njihovega obsega, razširjenosti in strukture, je težišče drugega dela raziskave na metodologiji in tipologiji sadjarstva. Osnovno njuno izhodišče je kompleksna analiza in ovrednotenje geografskih elementov, dejavnikov, struktur in procesov ter njihovih učinkov v pokrajini. Pri tem smo se oslanjali na metodološka izhodišča, ki so se uveljavila pri delu Komisije za agrarno tipologijo in delovne skupine za ruralno planiranje in razvoj pri Mednarodni geografski zvezi. Rezultate tovrstnih raziskav je avtor preverjal in posredoval javnosti na strokovnih srečanjih komisije in na drugih mednarodnih zborih. Tipe sadjarske pokrajine smo ugotovili na osnovi ovrednotenja štirih elementov, razvrščenih v stopnje z naraščajočimi vrednostmi od 1 do 5 in sicer ekoloških razmer za sadjarstvo, koncentracije sadjarstva, družbenega lastništva sadovnjakov in sprememb sadjarskih površin v obdobju 1955-72.

Z vidika ekoloških danosti za sadjarstvo razlikujemo tri skupine regij z ugodnimi in dve skupini z neugodnimi makroekološkimi razmerami. Optimalne naravnogeografske elemente zanj ugotavljamo v subpanonskem in primorskem svetu. Koncentracija sadjarstva je v pokrajinskem vidu močno zaznaven element in sadovnjaki zavzemajo v petih regijah nad 8 % skupne površine. Lastniške razmere v odločilni meri pogojujejo stopnjo produktivnosti, trž-

ne usmerjenosti, fiziognomske in socialne transformacije. Še posebno je pomembno razmerje med družbenim in zasebnim lastništvom. V petih regijah je podružbljenih več kot 35 %, v desetih pa od 20 do 35 % sadnih nasadov. Spremembe sadjarskih površin, njihovo nazadovanje ali naraščanje, ima prav tako močan pokrajinski in socioekonomski učinek. V obdobju 1955-72 so se sadovnjaki v Sloveniji razširili za 55,9 %. V 11 regijah se je sadjarska površina povečala prek 150 %, v naslednjih enajstih pa za 100 do 150 %.

S seštevkom vrednosti opredelitvenih elementov smo 77 sadjarskih regij razvrstili v štiri tipe s prevlado določenih značilnosti sadjarstva in z različno intenzivno pokrajinsko transformacijo. Stopnja naravnih in socioekonomskih razmer prihaja močno dom izraza v njihovi razširjenosti. Od šestih regij z visoko razvitim sadjarstvom so štiri v subpanonski, dve pa v primorski makroregiji. Od 26 regij s tipom razvitega sadjarstva jih je 17 v subpanonski, 6 v predalpski in 3 v primorski makroregiji. Dinarska in alpska makroregija sta brez tega tipa sadjarstva. Regije s tipom tradicionalnega sadjarstva so enakomerneje razporejene. Od 38 jih je 12 v subpanonski, 6 v dinarski, 14 v predalpski, 1 je v alpaki in 5 jih je v primorski makroregiji. Nerazvito sadjarstvo se pojavlja v vseh makroregijah.

Poglobljena analiza razmer v sadjarstvu je zahtevala povečanje števila tipoloških elementov na 10. Upoštevali smo še zmanjšanje intenzivno obdelanih površin v obdobju 1954-74, gibanje prebivalstva v obdobjih 1953-61 in 1961-71, spremembe deleža kmečkega prebivalstva v obdobju 1961-71, delež aktivnega kmečkega prebivalstva in kmečkih gospodinjstev ter delež gospodinjstev z 0 do 3 ha zemlje. Ob prenosu njihovih maksimalnih vrednosti oziroma vrednosti ekološkega, agrarno- in socialno-geografskega kompleksa v koordinatni sistem se oblikuje idealni tipogram v obliki enakostraničnega deseterokotnika. Čim ugodnejše so v

neki regiji razmere za sadjarstvo, tem večjo površino zavzema tipogram. Po metodi tipogramov smo analizirali deset pomembnejših sadjarskih regij z nadpoprečno ugodnimi ekološkimi razmerami.

Opredelitveni elementi kažejo določeno korelacijo, ki smo jo ugotavljali s Pearsonovim koeficientom kontingence. Po tej metodi smo analizirali šest medsebojnih razmerij v ožji skupini štirih elementov za 77 regij in 17 razmerij v širši skupini desetih elementov za 10 regij. Najmočnejše korelirajo ekološke danosti in koncentracija sadovnjakov, znatno manjša je korelacija pri razmerjih do deleža družbenih sadovnjakov in do sprememb sadjarskih površin, še nižja pa pri razmerjih koncentracije sadjarstva do deleža družbenih sadovnjakov in sprememb sadjarskih površin. Posebno slabo korelirajo delež družbene sadjarske posesti in spremembe sadjarskih površin. Analizirali smo tudi korelacijska razmerja drugih tipoloških elementov v desetih izbranih regijah. V teh zelo močno korelirajo koncentracija površin in stopnja podružbljenosti sadovnjakov, spremembe sadjarskih površin in razdrobljenost posesti, prav tako stopnja podružbljenosti in spremembe sadjarskih površin. Zelo visoko korelacijo kažejo razmerje med zmanjšanjem intenzivno obdelanih površin in spremembami deleža kmečkega prebivalstva in razmerja med samimi demografskimi elementi.

8. VIRI IN LITERATURA

1. Kmetijski inštitut Slovenije. Zavod za ekonomiko kmetijstva. Dinamika, obseg in struktura povpraševanja ter ponudbe glavnih kmetijskih proizvodov (jabolka, hruške, breskve in ostalo domače ter južno sadje). Ljubljana, julija 1975.
2. Statistični godišnjak Jugoslavije 1974. Savezni zavod za statistiko.
3. Borut Belec_ Prostorski razvoj sadjarstva na Slovenskem v zadnjih sedemdesetih letih, njegovo sedanje stanje in perspektive v luči regionalno-gospodarske in regionalno-funkcionalne transformacije. I. del. Prispevek k problematiki socialnogeografskega spreminjanja slovenske pokrajine. Inštitut za geografijo univerze v Ljubljani. Ljubljana 1974.
4. Borut Belec: Prostorski razvoj sadjarstva na Slovenskem v zadnjih sedemdesetih letih. Časopis za zgodovino in narodopisje. Letnik 46. Nova vrsta 11. Prvi zvezek. Maribor 1975.
5. Podatki o odkupu sadja. Zavod SR Slovenije za statistiko.
6. France Adamič- Dušan Modic: Strokovne osnove za intenzivno pridelovanje sadja v obstoječih sadovnjakih. Sodobno kmetijstvo, marec 1976, leto 9, številka 3.
7. Sadni okoliši LRS. Sadjarstvo, vinarstvo, vrtnarstvo. Leto VI, september, številka 9.
8. Jerzy Kostrowicki: Types of Agriculture in Poland. A Preliminary Attempt at a Typological Classification. Essays on Agricultural Typology and Land Utilization. Geographia Polonica, 19. Warszawa 1970.

9. Jerzy Kostrowicki: The Typology of World Agriculture. Principles, Methods and Model Types. International Geographical Union. Commission on Agricultural Typology. Warszawa 1974.
10. György Enyedi: Research Problems in Rural Geography (Discussion of a Questionnaire). International Geographical Union Working Group for Rural Planning and Development. Budapest 1975.
11. Borut Belec: On the Typology and Regional Spatial Transformation of the Viticultural Country in the Socialist Republic of Slovenia. Agricultural Typology and Land Utilisation. Center of Agricultural Geography. Verona, 1975.
12. Borut Belec: Attempt at a Complex Viticultural Typology on the Example of Viticulture in the Socialist Republic of Slovenia (Yugoslavia). VII Meeting of the Commission on Agricultural Typology and the Working Group for Rural Planning and Development. International Geographical Union. Paris, September 22-27. 1975.
13. Borut Belec: K metodologiji raziskav specialnih kultur na Slovenskem. Problemi vinogradniške tipologije in regionalizacije. II. Slovensko-slovaški geografski simpozij v Mariboru od 11. do 14. dec. 1975. Cikl.

14. Borut Belec: Tipi vinogradarskih rajonov v socialističeski republike Slovenii (Jugoslavija). General Economic Geography. Section 6. XXIII International Geographical Congress. Moskva 1976. International Geography '76.
15. Borut Belec: Metodologija istraživanja specijalnih poljoprivrednih kultura u Sloveniji (Problemi tipologije i regionalizacije). X. jubilarni kongres geografa Jugoslavije. Beograd, 15.-20. september 1976. Gikl. Povzetek v Rezimeu referata.
16. Ivan Gams: Prispevek h klimatografski delitvi Slovenije. Geografski obzornik. Leto XIX, št. 1, Ljubljana 1972.
17. Jakob Medved: Spremembe v izrabi zemljišča in preslajanje kmečkega prebivalstva v Sloveniji v zadnjih dveh desetletjih. GV XLII. Ljubljana 1970.
18. Borut Belec: Razvoj vinogradniških površin med 1896-1954 in 1954-1969. Regionalni prostorski plan za območje SR Slovenije. Stanje v prostoru in razvojne težnje. Dokumentacijsko gradivo II. Ljubljana 1973.
19. Vladimir Klemenčič: Gibanje števila prebivalstva med 1953-1961 in 1961-1969. Regionalni prostorski plan za območje SR Slovenije. Stanje v prostoru in razvojne težnje. Dokumentacijsko gradivo II. Ljubljana 1973.
20. Vadisaw Biegajlo: Production Properties of Agriculture of North-Eastern Poland. The Case of Bialystok Voivodship. Essays on Agricultural Typology and Land Utilization. Geographia Polonica 19. Warszawa 1970.

21. Marijan Blejec: Statistične metode za ekonomiste.
Univerza v Ljubljani 1973.

Delo 1: Vrednotenje in statistični podatki. Vrednotenje
drugega dela po različnih metodah v št. 1. delu.
Priloge do statističnih podatkov: Priloga 1.

Delo 2: Vrednotenje statističnih podatkov v št. 2. delu.
Priloge.

Delo 3: Vrednotenje statističnih podatkov (3. del).

Priloge

Priloga 1: Vrednotenje podatkov v Sloveniji po letih
1950-1970 (1).

Priloga 2: Vrednotenje podatkov v Sloveniji po letih
1970-1973 (2).

Priloga 3: Vrednotenje podatkov v št. 3. delu.
Priloga 3.

Priloga 4: Vrednotenje podatkov v št. 4. delu.
Priloga 4.

Priloga 5: Vrednotenje podatkov v št. 5. delu.
Priloga 5.

Priloga 6: Vrednotenje podatkov v št. 6. delu.
Priloga 6.

Priloga 7: Vrednotenje podatkov v št. 7. delu.
Priloga 7.

Priloga 8: Vrednotenje podatkov v št. 8. delu.
Priloga 8.

Priloga 9: Vrednotenje podatkov v št. 9. delu.
Priloga 9.

9. SEZNAM PRILOG

Karte in grafikoni

- Karta 1: Družbeni in intenzivni zasebni (kooperativni in drugi nasadi po sadnih vrstah v SR Sloveniji. Prikaz po sadjarskih mikroregijah. Merilo 1:400.000.
- Karta 2: Tipi sadjarskih regij v SR Sloveniji. Merilo 1:400.000.
- Grafikon: Tipogrami sadjarskih regij (3 listi)

Tabele

- Tabela 1: Pridelek sadja v Sloveniji po sadnih vrstah leta 1972, 1973 (v q)
- Tabela 2: Pridelek južnega sadja v Sloveniji leta 1972 in 1973 (v q)
- Tabela 3: Odkup sadja v SR Sloveniji leta 1973
- Tabela 4: Odkup sadja po občinah leta 1973
- Tabela 5: Količina in vrednost pridelkov sadja zasebnih pridelovalcev na nekaterih živilskih trgih v Sloveniji leta 1973
- Tabela 6: Struktura sadjarskih površin in pridelek sadja v družbenih kmetijskih organizacijah (v ha)
- Tabela 7: Struktura sadjarskih površin družbenega sektorja po mikroregijah (v ha)
- Tabela 8: Struktura sadjarskih površin družbenega sektorja po makro- in mezoregijah (v ha)
- Tabela 9: Intenzivne kooperativne in druge sadjarske površine v zasebnem lastništvu (v ha). Struktura in pridelek.
- Tabela 10: Struktura intenzivnih kooperativnih in drugih sadjarskih površin v zasebnem lastništvu po mikroregijah (v ha)

- Tabela 11: Struktura intenzivnih kooperativnih in drugih površin v zasebnem lastništvu po makro- in mezoregijah (v ha)
- Tabela 12: Družbeni in intenzivni zasebni (kooperativni in drugi) nasadi po sadnih vrstah v ha. Prikaz po mikroregijah.
- Tabela 13: Družbeni in intenzivni zasebni (kooperativni in drugi) nasadi po sadnih vrstah v ha. Prikaz po makro-in mezoregijah.
- Tabela 14: Delež intenzivnih nasadov sadja in skupne sadjarske površine po katastru (vha). Prikaz po mikroregijah.
- Tabela 15: Delež intenzivnih nasadov sadja in skupne sadjarske površine po katastru (v ha). Prikaz po makro- in mezoregijah.
- Tabela 16: Tipološki elementi (variabli) sadjarskih regij po mikroregijah
- Tabela 17: Tipološki elementi (variabli) sadjarskih regij po makro- in mezoregijah
- Tabela 18: Vrednosti tipoloških elementov izbranih sadjarskih regij
- Tabela 19: Valorizacija tipoloških elementov v izbranih sadjarskih regijah
- Tabela 20: Tipi sadjarskih pokrajin po mezo- in makroregijah
- Tabela 21: Korelacijsko razmerje A-B,C,D
- Tabela 22: Korelacijsko razmerje B-C,D
- Tabela 23: Korelacijsko razmerje C-D
- Tabela 24: Korelacijsko razmerje A-B,C,D
- Tabela 25: Korelacijsko razmerje B-C,D,J
- Tabela 26: Korelacijsko razmerje C-D

Tabela 27: Korelacijsko razmerje E-F,G,H,I,J

Tabela 28: Korelacijsko razmerje A-E,J

Tabela 29: Korelacijsko razmerje F-G,H,I

Anketi(vzorca)

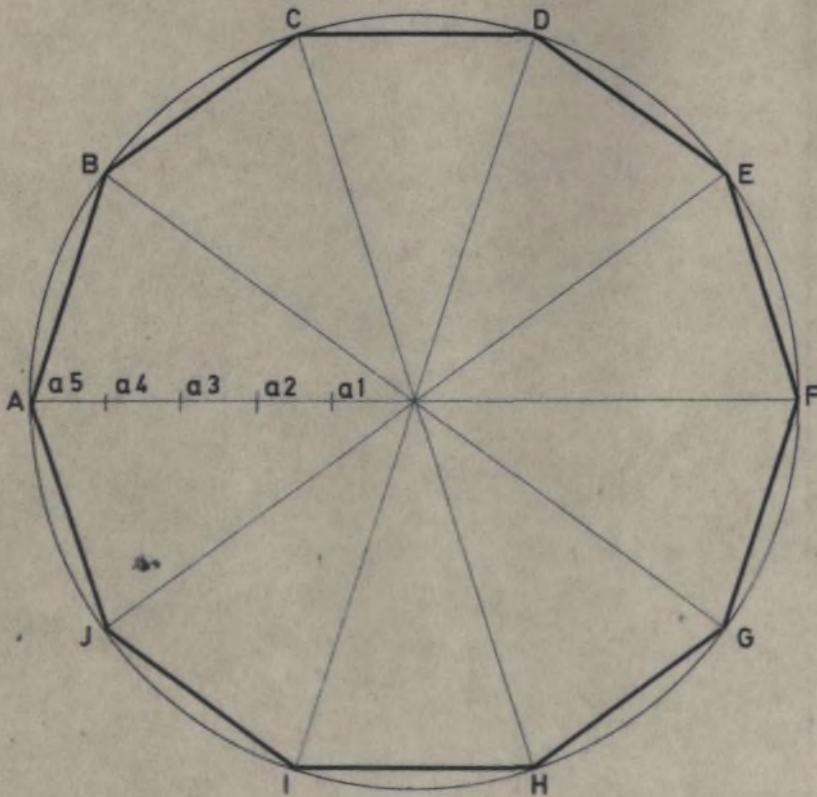
Anketa A: Lastna proizvodnja kmetijske organizacije

Anketa B: Intenzivni sadovnjaki v zasebnem sektorju

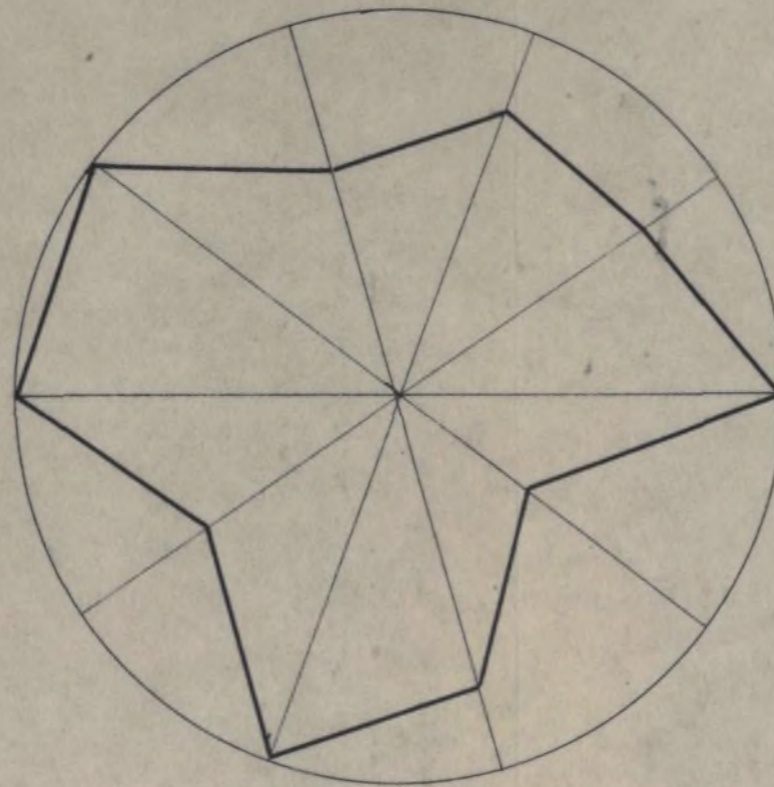

TIPOGRAMI VINOGRADNIŠKIH REGIJ TYPOGRAMS OF VITICULTURE REGIONS

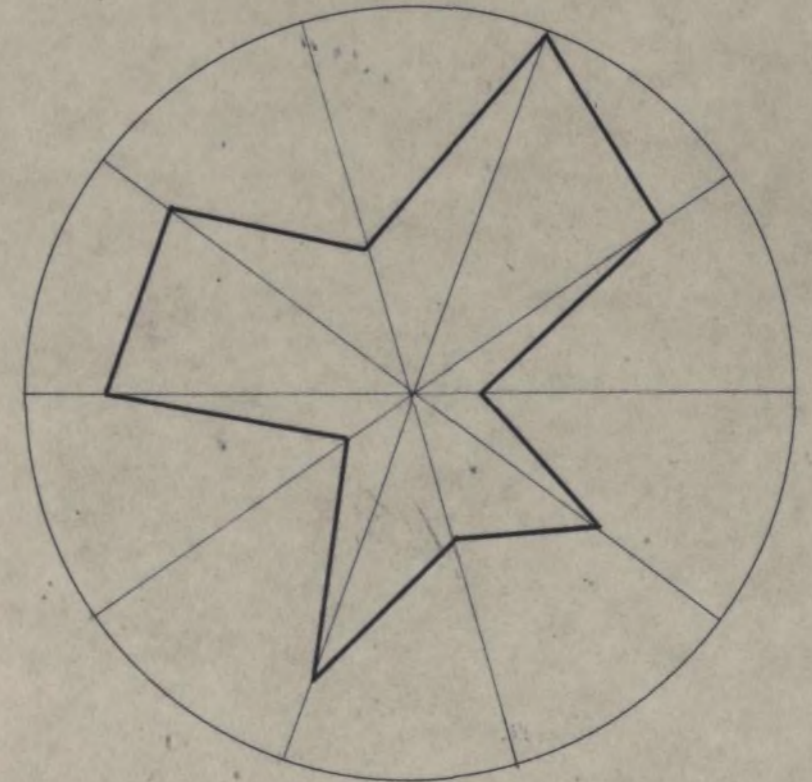
IDEALNI TIPOGRAM
 IDEAL TYPOGRAM

SPODNJI ŠAVRINI (TIP 5)

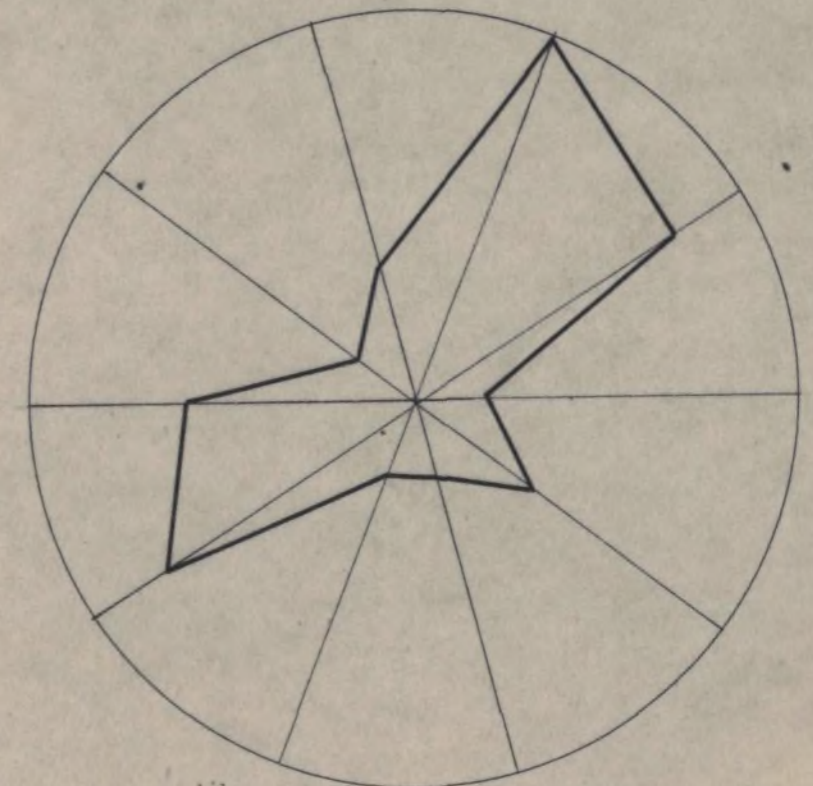

BIZELJSKE GORICE (TIP 4)

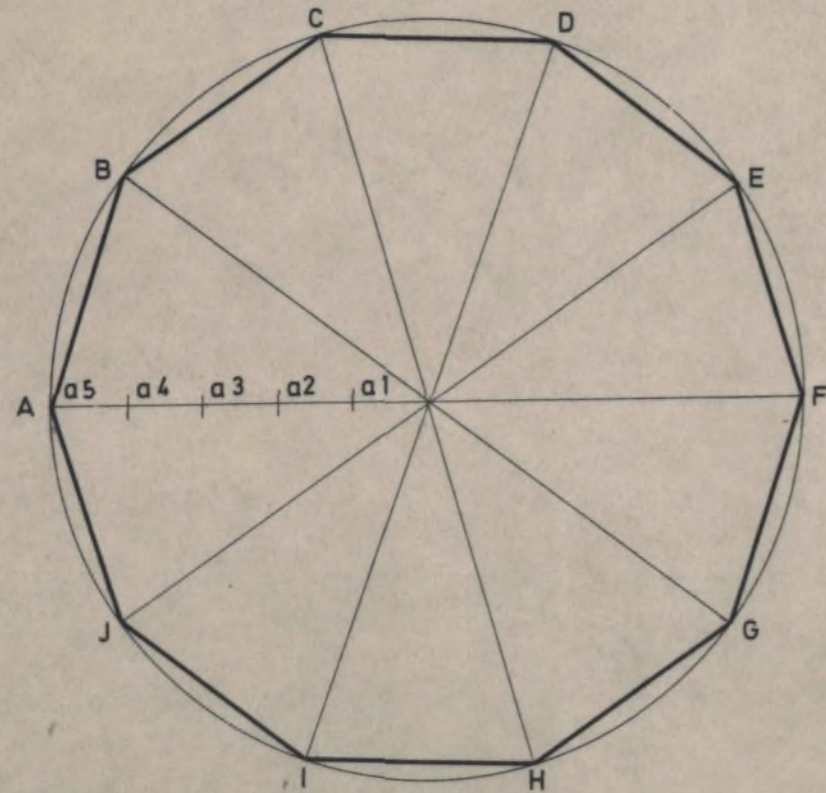
- A EKOLOŠKI POGOJI (a1 - a5)
 ECOLOGIC CONDITIONS (a1 - a5)
- B KONCENTRACIJA VINOGRADNIŠTVA (b1 - b5)
 CONCENTRATION OF VINEYARDS (b1 - b5)
- C DRUŽBENO LASTNIŠTVO VINOGRADOV (c1 - c5)
 VINEYARDS IN SOCIALIST PROPERTY (c1 - c5)
- D SPREMEMBE VINOGRADNISKIH POVRŠIN 1954 - 1969
 CHANGE OF THE EXTENT OF VINEYARDS AREAS IN THE PERIOD 1954 - 1969
- E ZMANJŠANJE INTENZIVNO OBDELANIH POVRŠIN 1954 - 74 (e1 - e5)
 REDUCTION OF INTENSIVELY CULTIVATED SURFACES BETWEEN 1954 AND 1974 (e1 - e5)
- F GIBANJE PREBIVALSTVA 1953 - 61 IN 1961 - 71 (f1 - f5)
 POPULATION MOVEMENTS IN THE PERIODS 1953 - 61 AND 1961 - 71 (f1 - f5)
- G SPREMEMBE DELEŽA KMEČKEGA PREBIVALSTVA 1961 - 71 (g1 - g5)
 CHANGE OF SHARE OF RURAL POPULATION BETWEEN 1961 AND 1971 (g1 - g5)
- H AKTIVNO KMEČKO PREBIVALSTVO (h1 - h5)
 ACTIVE RURAL POPULATION (h1 - h5)
- I KMEČKA GOSPODINJSTVA (i1 - i5)
 FARMING FAMILIES (i1 - i5)
- J GOSPODINJSTVA Z 0,01ha ZEMLJE (j1 - j5)
 FAMILIES WITH ESTATE BETWEEN 0,01 AND 3 HECTARS (j1 - j5)

SREDNJE GORIČKO (TIP 3)

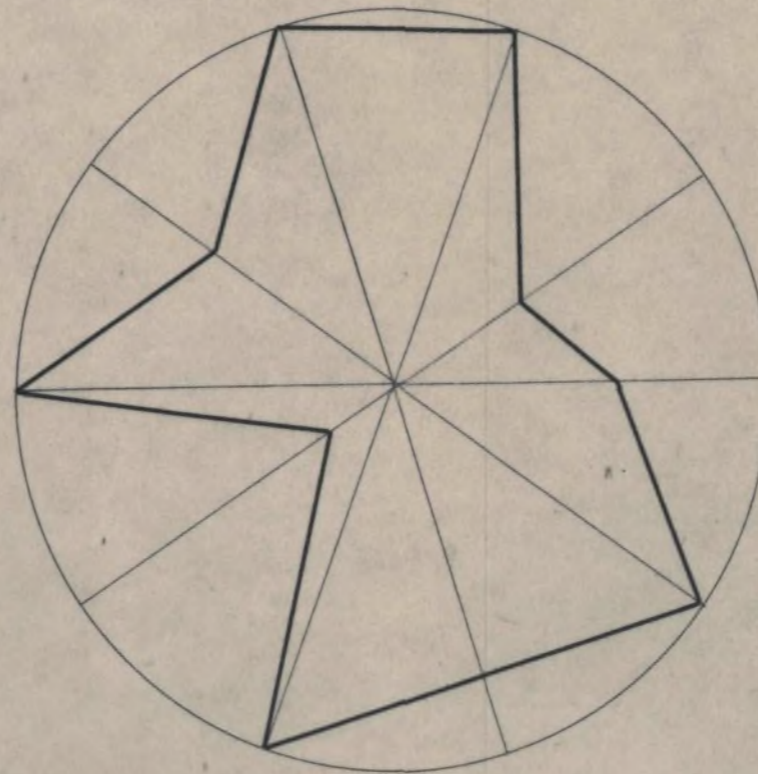

TIPOGRAMI SADJARSKIH REGIJ TYPOGRAMS OF FRUIT - GROWING REGIONS

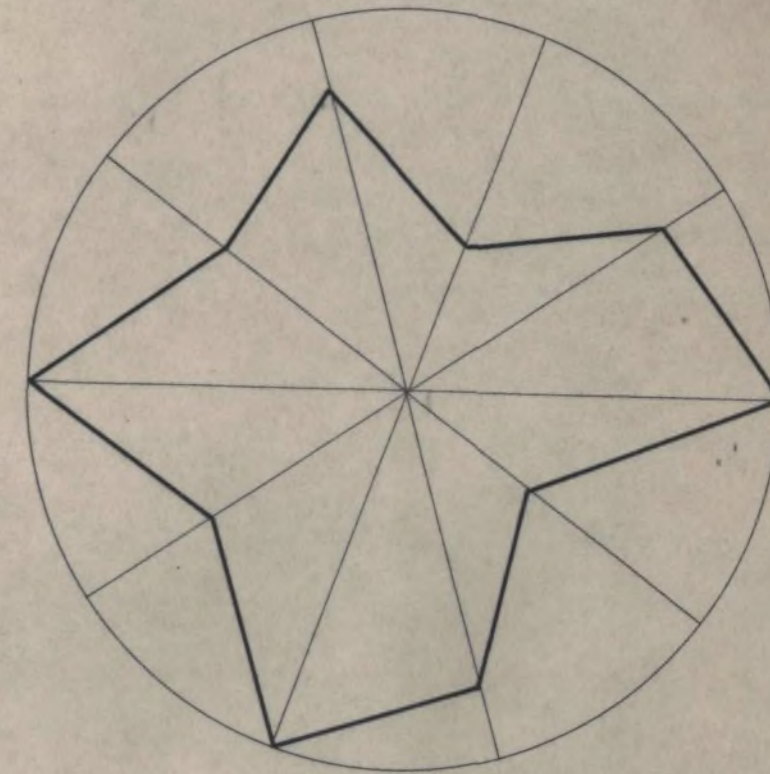
IDEALNI TIPOGRAM
 IDEAL TYPOGRAM

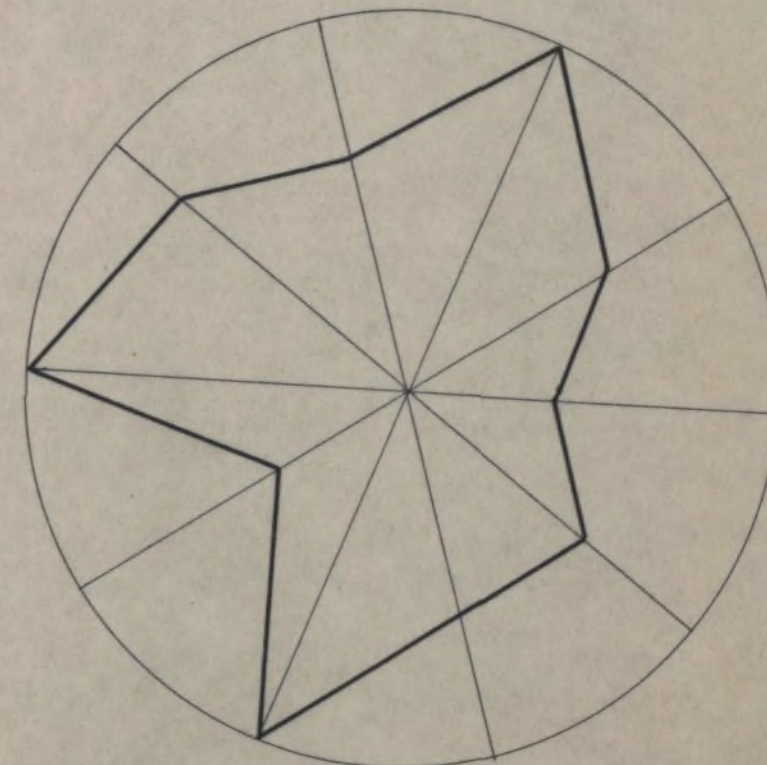
1 SPODNJE VIPAVSKO

2 SPODNJI ŠAVRINI

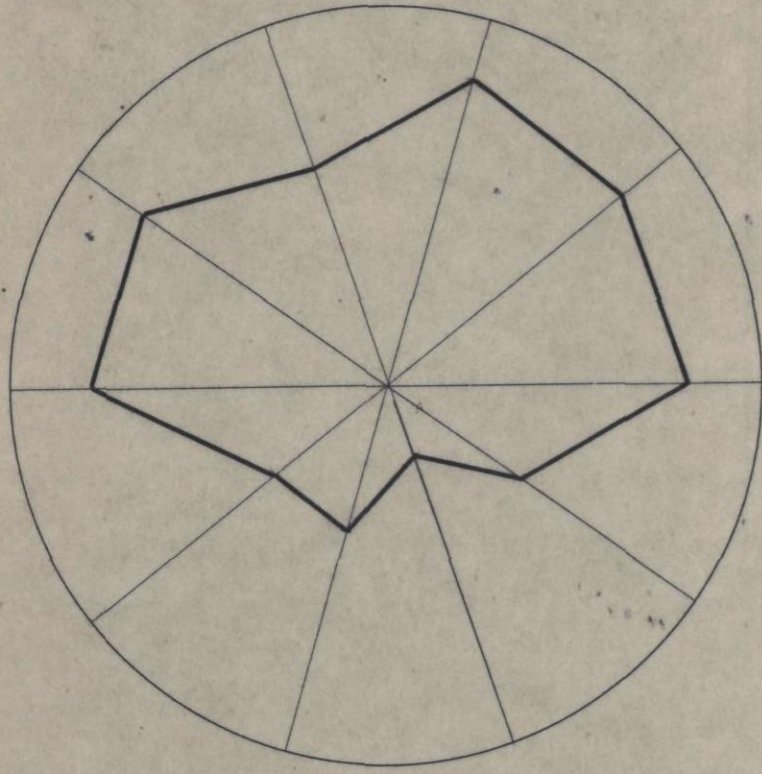

3 SLOVENSKOKONJIŠKE GORICE

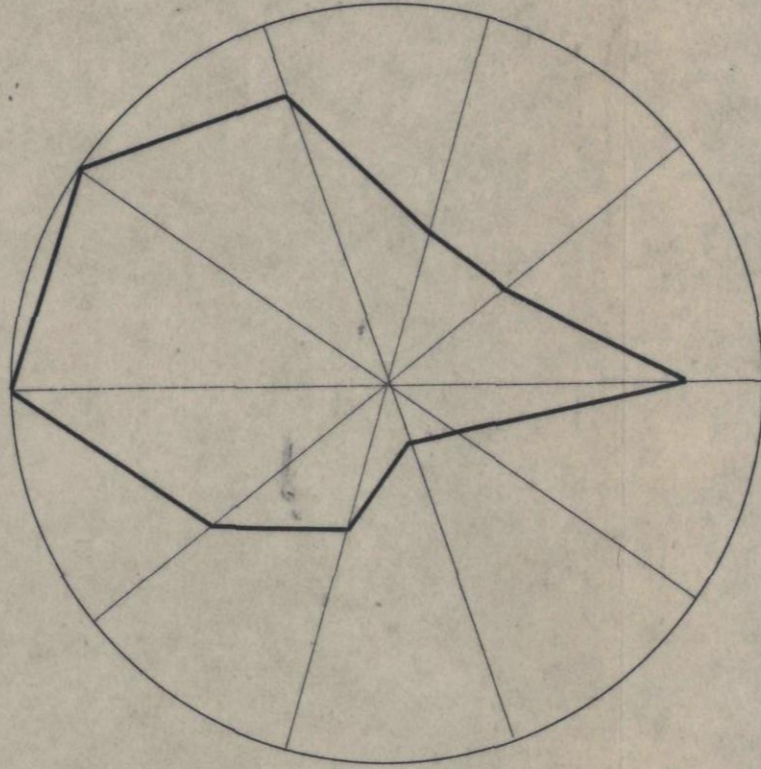

- A EKOLOŠKI POGOJI (a1-a5)
 ECOLOGIC CONDITIONS (a1-a5)
- B KONCENTRACIJA SADJARSTVA (b1-b5)
 CONCENTRATION OF FRUIT GROWING (b1-b5)
- C DRUŽBENO LASTNIŠTVO SADOVNJAKOV (c1-c5)
 ORCHARDS IN SOCIALIST PROPERTY (c1-c5)
- D SPREMEMBE SADJARSKIH POVRŠIN 1955-72 (d1-d5)
 CHANGE OF THE EXTENT OF FRUIT GROWING AREAS IN THE PERIOD 1955 - 1972 (d1-d5)
- E ZMANJŠANJE INTENZIVNO OBDELANIH POVRŠIN 1954-74 (e1-e5)
 REDUCTION OF INTENSIVELY CULTIVATED SURFACES BETWEEN 1954 - 74 (e1-e5)
- F GIBANJE PREBIVALSTVA 1953-61 IN 1961-71 (f1-f5)
 POPULATION MOVEMENTS IN THE PERIODS 1953-61 AND 1961-71 (f1-f5)
- G ŠPREMEMBE DELEŽA KMEČKEGA PREBIVALSTVA 1961-71 (g1-g5)
 CHANGE OF SHARE OF RURAL POPULATION BETWEEN 1961-71 (g1-g5)
- H AKTIVNO KMEČKO PREBIVALSTVO (h1-h5)
 ACTIVE RURAL POPULATION (h1-h5)
- I KMEČKA GOSPODINJSTVA (i1-i5)
 FARMING FAMILIES (i1-i5)
- J GOSPODINJSTVA Z 0,01 DO 3 ha ZEMLJE (j1-j5)
 FAMILIES WITH ESTATE BETWEEN 0,01 AND 3 HECTARS (j1-j5)

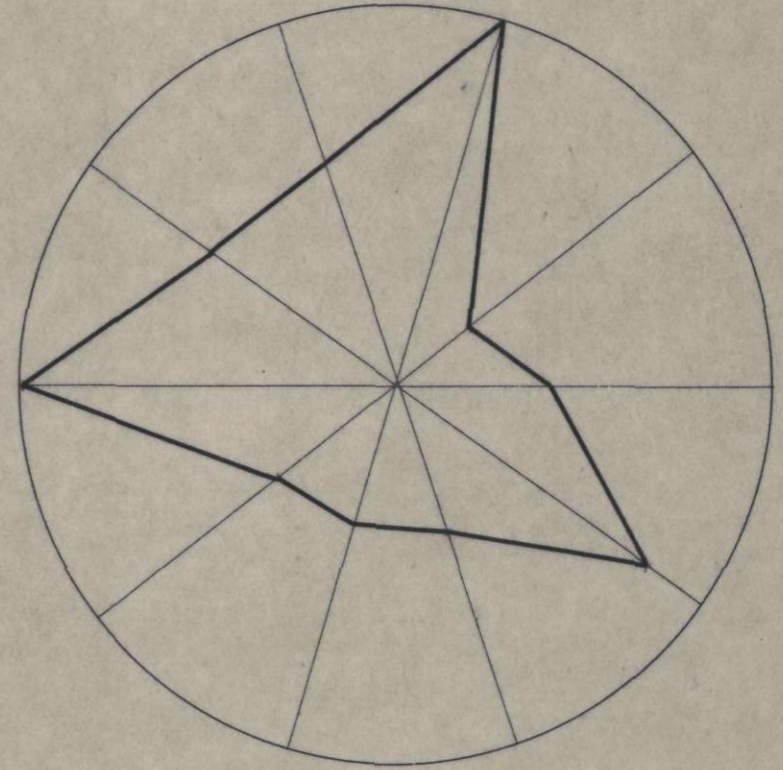
4 ZAH. LJUTOMERSKO - ORMOŠKE GORICE

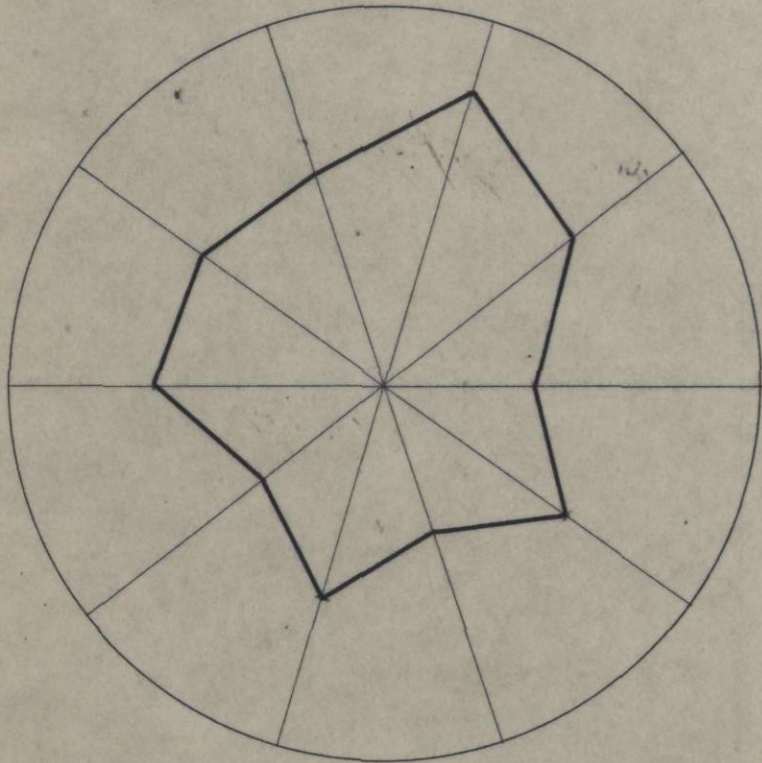
5 SVEČINSKE GORICE

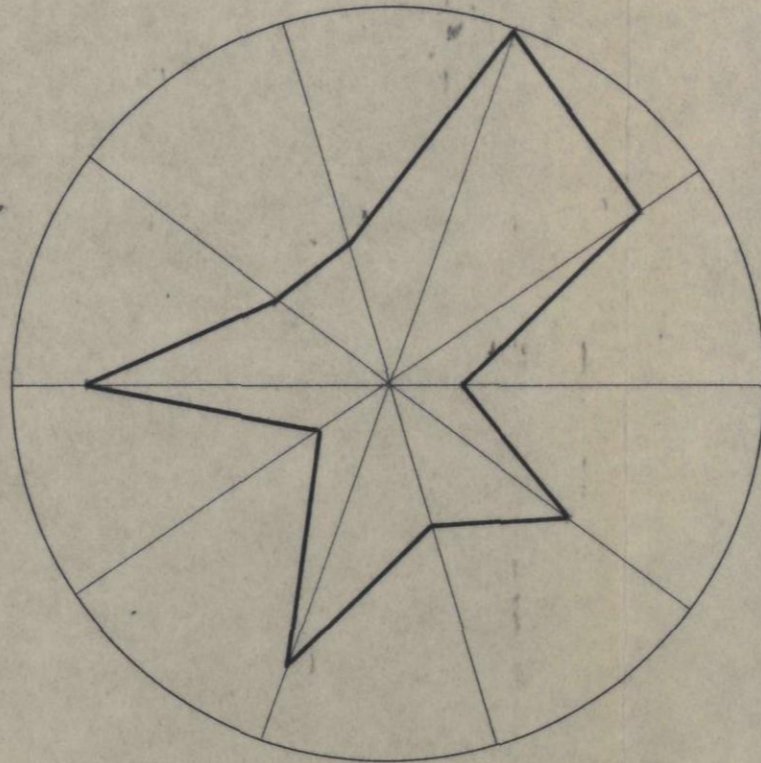
6 GORIŠKA BRDA

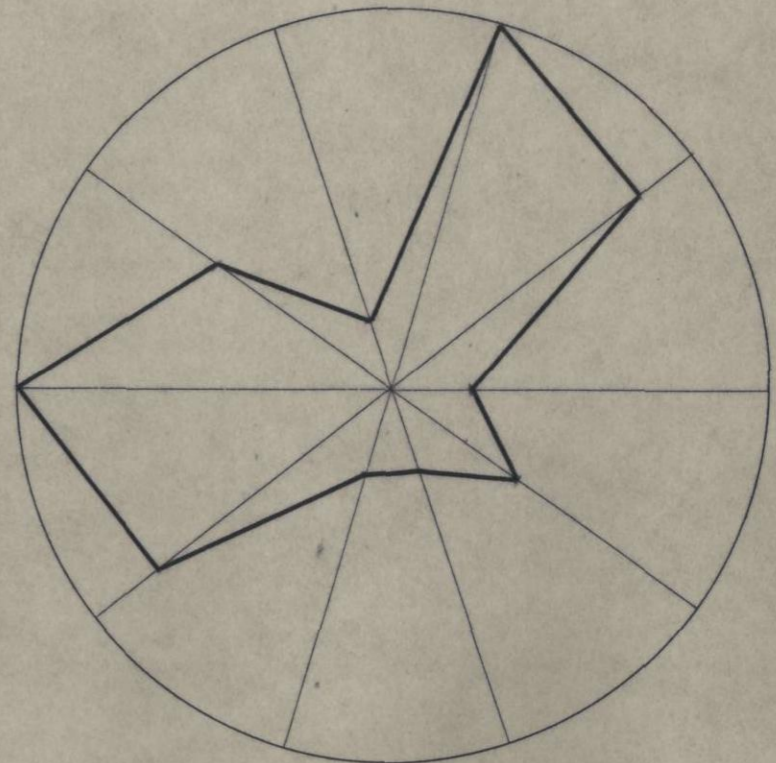
7 ZGORNJE SOTELSKO

8 BIZELJSKO - SREMIČKE GORICE

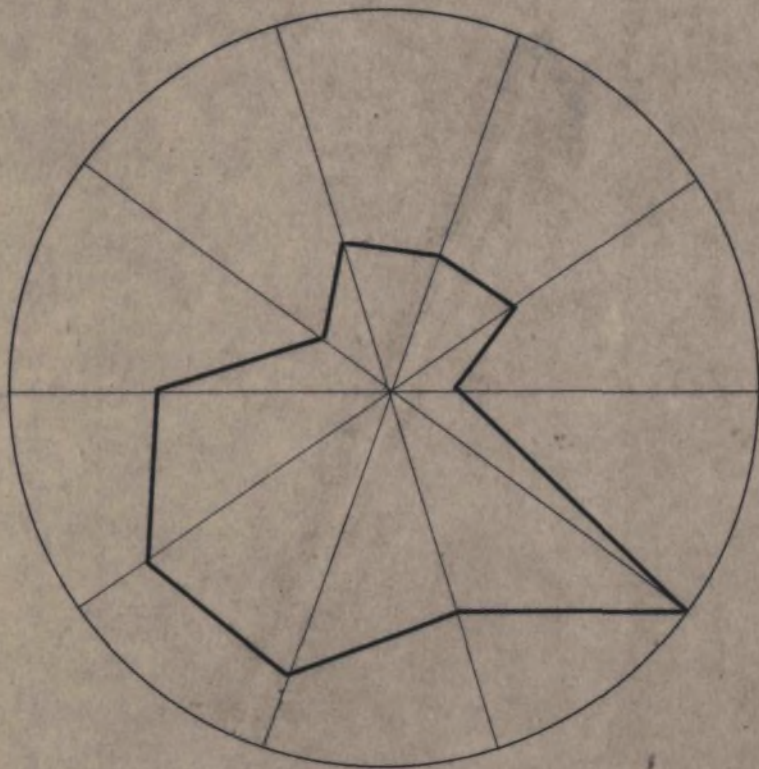

9 SREDNJE GORIČKO

10 BRKINI S PODGORJEM

DRUŽBENI IN INTENZIVNI ZASEBNI (KOOPERATIVNI IN DRUGI) NASADI PO SADNIH VRSTAH V S. R. SLOVENIJI. PRIKAZ PO SADJARSKIH MIKROREGIJAH

SOCIALLY-OWNED AND INTENSIVE PRIVATE (CO-OPERATIVE OR OTHER) PLANTATIONS ACCORDING TO FRUIT-TREE KINDS IN THE S.R. SLOVENIA. THE INFORMATION IS PRESENTED ACCORDING TO MICRO REGIONS

